

שמות יג בא

פרהה, פטורה מן הבכורה, שנאמר פטר חמור (צז) שני פעמים, שידא הוא חמור והנולד חמור, (צח) והלבת המפריש פדיון פטר חמור (צט) (ואמ' [ואמ'] איןנו חייב באחריותו: טז) זה יהיה לאות על ידבה. (ק) באربع עותיות, בונדר ארבע פרשיות, קדש, כי יביאך, שמע, והיה אם שמווע, (קא) מיכן אמרו מצות תפילהן של ז אربع פרשיות הן בכרכר אחד, ושל ראש ההן ארבע פרשיות באربعה בתים, סידורן: קדש, כי יביאך, שמע, והיה אם שמווע, בתבן שלא כסדרן הרי אלו יגנוו: (קב) ד"א ידבה. יד כהה ואיה זו שמאל: ולטוטפות בין עניין. (קג) טט בנדי שתיים, פת באפריקי שתים, דברי ר' עקיבא, (קד) ר' ישמעאל אומר לטוטפה לטוטפה הרוי שתים, לטוטפות הרוי שתים; מיכן לאربع בתיה תפילין, כי בחזוק יד הוציאנו ה' מטבחים:

סליק פרשה בא

פרשת בשלח

ו) **ויהי בשלח**. בתיב טוב וישראל ה' על בן יורה החטאיהם בדרך (מלחים כה ח), (כח) אם לחטאיהם הוא מורה, קל וחומר לצדיקים, (כו) תניא ר' אליעזר בן יעקב אומר מקלט מקלט היה כחוב על פרשת דרכם כדי שיכיר הרוצה ויפנה לשם, צפה הקב"ה על יציאת ישראל ממצרים, איזה דרך טוב להם, וניחנים בה, שנאמר וכי בשלח פרעה את העם ולא נחם אלהים דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא: ויהי בשלח, (קו) אין שלוה אלא לשון לווי, שנאמר ואברהם הולך עטם לשלהם (נימתי יח טז), הפה שאמר נם את ישראל לא אשלח (סמות סג), והוא אומר אני אשלח אתכם (פס ח כח), לפיכך נאמר ויהי בשלח פרעה: (כח) [מה שבר נתלו על כך לא תתעכט טורי כי גור היה בארץ] (גניש כה ח). ד"א ויהי בשלח] ושה אלהים מושיב היחידים ביתה מוציא אפיקרים בכשרות (מלחים טט ז), (קט) מאה בכשרות, וכי ושירות מצרים היו בוכים, שנאמר והיתה צעקה גדולה בכל הארץ (סמות יט), וישראל היו אומרים הללו. לבך נאמר ויהי בשלח פרעה את העם, (קי) אימת צעק פרעה ווי, בזמן שוראה את

הערות ותקוניים

לפצעתך. זכם, וכוטיל דף ט' עיל' בכינוי זעל' ולענין פרש טילדס מן חמוץ וחמור טילדס מן כסוט למלו חכמים פרש טילדס מן חמוץ, ותמור טילדס מן כסוט פטורה מן פגנולס. נלהך טנוומת מטונחת סי' לפניו מן נמקום מין. (צז) טלי פטעמיס. חד (סמות יג יג), וחד (פס לד כ). (צח) נכלתנו במפריש טו. בכורות י"ג ע"ב. (צט) וחד. סנקראטי וכאנטי ומטה' כמו סקוח נמאנס סס וגס נכי פלארען בגני' וחדן וכן סיטה ני' געל' וסוסיל דף ח' ע"ב. (ק) נכלתנו מהותים: ר' לילך כתיב מלך ט"ה נתרלה. (קא) מיכן למלו. מכלתנו כוף פ"ח. (קב) ד"ה לילך, י"ל כתיב. וב מהר דכ"י פ"ב וככ"י פלארען, ועי' מינחות ל"ז ע"ה וגדת"י סס. וכן נרכז עס'ה נ"ג ט' על ירך יד טהילן לסייע לילך מלך נפרטה טיטה לדלות נס יד טסיל כתיב. (קג) טט גנדפי כתיב. מינחות ל"ז רע"ב סנקדרין ל"ז ע"ג ולפנינו וגטנומת סוף נ"ג נרכז פטע. וכן מינחות טס מקוס סטודויס לומר טהיס הומלייס פט, וולפרקי נמי מקוס וקளין לאחסן פט. וכן מינחות טענין נערן וכח' טט כמוה טכניין לרניין גנדפי וגכ"י פלארען נגי' נכתפו. (קד) ל"ז יטמעלן חומר לטופפת קרוי כתיב. ליפניינו גטנומת נגי' לטופפת (סמות יג יג) לטופפת (גניש וו' ח) לטופפות (פס יט יג) הרי כהן הילגע וכח' רט"ז סנקדרין טט צפלת טמע ופלתת כי יכיה' נכתפו. כתיב לטופפת חסר וו', הילגע נפרטה והי' לה טמונות כתיב לטופפות מלך הרי כהן ד' נח'ס לתפלין טל רט' ועי' זחט' ל"ז לטופפת. ועיין מינחות קי עקנ' י"ג י"ח וחמלהן כל סדרות נז' וכתיב נצלה נמלות מזוכס נדולה נין הטל נרכז נחווי עולס על מלך וו', ושיiker מחלוקת חלו' נגירסת ופירוט צרייתם דר' יטמעלן:

[בשלח] (כח) אם למתהיס פטל מורה. מינות י' ע"ג ווע' סטיקתו פסקה טונה דף קכ"ה ע"ג. (קו) מינוח רטכ"י חומר. פט י' ספ"ה. ועי' מדרכ טו'ט מומול כט על כל מייל פיה טמאל טרנן ועל כל נורגן נס וסיתה ידו עקומה ומלחה להיכן טלי מקלט, כי טל כן יורקה קסלים נדרך. (קו) חיון טלהה מלך לנון לווי. מכילה נטהה בטיחותה ותחומת ריט נטהה. ילקע רמו דכ"ו. (כח) ומש טכל נטל. טומפני כמו טכוו נכי' פ"ב וכי' פלארען טאטמים קמעתיק מן ויסי נטהה טד' ויסי נטהה וכן נלהמר נגנום נמכלתנו טט. וילקע רמו רכ"ז. (קט) מהי נכוורתה. מכלתנו נטה פטט טז. (קי) חיוני נעק פלארען וו'. לר' מלט וו' סי', טאטין פיניס נעקת טכל ולהחט. ומי' נילקוט נטהה כמו רכ"ז מוגה מלמר גדור מתהומת וסטיקתו ולפנינו נתהומת נו' נמוך, וו'ין ספק.

ט

שמות יג' בshellah

העם נועדים (בחותה) [כאומה], כי כל זוטן שהוא רומסם בטיטת היז בעיניו כאין, כיוון שיצאו ראה אותם יוצאים בצדאות בדניהם, או ראה ומצטרע וצעק ווילא; ולא נחם אליהם. (קיא) נהג, בעניין שנאמר נחית בצאן עמק (תכליס עז כל), ואומחה יינחם בענן יומם (פס עט יב): דרך ארץ פלשתים כי קרוב הוא. (קיב) קרובה דרך לחזור לפלצרים: ד"א כי קרוב הוא. (קיג) קרובה שבועה שנשבע אברם לאבימלך שנאמר אם תשקר לילני ולנכדי (כניתה כל נן) (קיד) וערדיין נבדוקים: ד"א כי קרוב הוא. (קטו) קרובה מלחתה ראשונה לשניה: (קטו) ד"א כי קרוב הכב"ה אם אני מכנים את ישראל לארכן ישראלי מיד מהויקין הנה איש בשדהו ואיש בכרמו והן בטלין טן התורה, אלא אני מקיפן במדבר מ' שנה, שיחו אוכליין טן, ושותין טי' באר, והתורה נבלת בנופו, והן נבנשין לארץ ומוציאין בחים מלאים כל טוב, (קי"ז) טיבן היה ר' שמעון בן יוחאי אומר לא ניתנה תורה לידרש אלא לאוכלי המן, (קיח) ושנויות להם אובלית תרומה: (קיט) ע"א לטה הקיפן במדבר, לפי שכיוון ששטעו בכנענים שעתקה הכב"ה לחתם להם את ארכם, עמדו ושרפו את הזורעים, וקצצו את האילנות וסתרו את הבתים, וכתחטו את המעניינות, (קב) אמר הכב"ה הרי הבתחותיהם להם שאני נתן להם ארץ טובה ורחבה, שנאמר וارد להצילו מיד מצרים ולהעלותו וגנו' (שמות ג ח), לפיכך הקיפן ארבעים שנה במדבר, עד שנתייאשו הכנענים ותקנו מה שקלקלו, שנאמר ובתים מלאים כל טוב אשר לא מלאת וגנו' (לכיסו יט): כי אמר אלהים פן ינחם העם בראותם מלחתה.

(קבא) כדי שלא יראו עצמות אחיהם מושלכים בפלשת ויחורו להם: (קבב) ד"א למה הקיפן, שלא יחורו למצרים, שנאמר נתנה ראש ונשובה מצירתה (نمגדיל ז): ד"א בראותם מלחתה, (קכג) אלו בני אפרים שמנו לך וטעו ויצאו ללא רשות ונחרגו שנאמר בני אפרים נושקי רומי קשת הפכו ביום קרב (מל"ס עט ס) מפני מה, שלא שמרו ברית ה', ובתוורתו פאנו ללבת (פס סס י):

יח) ויסב אלהים את העם. מפני מה, (קד) כדי לעשות להם נסائم וגבורות: דרך המדבר. (קכה) כדי לצרפן, שנאמר הטוליך במדבר הגדל והנורא נחש שוף ועקרב וגנו' לטען נסותך להיתך באחריתך (לנ"ס ח טו וטז): ים סוף. כדי לנסתם, שנאמר אבותינו במצרים וגנו' וימרו על ים בים סוף (מל"ס קו ז): וחמשים עלו בני ישראל מארך מצרים. (קכו) [מורזין], בעניין שני' וחמש את ארץ מצרים (נרטמייה מה גל): יט) ויקח משה את עצמות יוסף. (קכו) חכם לב יכח מצות (מל"י ח) זה טהה

הערות ותקוניים

פסס לפניו נחנומלה סנהנד סנקלה נס לימדנו, ולצינו מוניכ. גם נ"כ מסתהומל, וענין פטיקתן דף פ"ל ע"מ. (קיא) נכס. מגילתנו ועי' רצ"י ט"ת. (קיד) קרובך לך. מגילתנו ועי' ט"ת. וילקוט רמו רכיז. (קיג) קרובך צפופה. מגילתנו וילקוט... וענין פסיקתך פסקך ויטי נצלה דף ס' ס' ע"ה ונכרכ סס. (קיד) ועלין נכלו קיס... נפסיקתך סס מל סלמה דרכות אנטינו סנהמל הס תפוקר לנו ולכני. ולכדי וע"ז נסתה ל"ג. (קטו) קרובך מלחמה להזונה לך' תליטול. הוול כל הותן אנטיס כו'. סביך מפרקך לך' חליטה. וסוו' נפמ"ח, קרובך מלחמה להזונה לך' תליטול. הוול כל הותן אנטיס כו'. (קטו) לד' כ' חמל בקכ"ה. מגילתך סס וילקוט רמו רכיז. וככ"י פלאירען כתמים כמעתיק מן חמל בקכ"ה פל' חמל רקצ"ח כל' סנהמחי נסס. (קי"ז) מיכן פ"ה רצנ"י הומר. מגילתך וילקוט. (קיח) וטניש נסס. פל' חמל רקצ"ח כל' סנהמחי נסס. הולס נמילתך נט' ויקע פ"ג חיטט נ"כ וטניש נסס. (קי"ט) ט' וילקוט. ונמילתך נני' וטזין נסס. הולס נמילתך נט' ויקע פ"ג חיטט נ"כ וטניש נסס. גמס בקיפן. נמילתך כחונ לד' כי קרוב כו. (קב) חמל בקכ"ח. מילתך וילקוט רמו רכיז. (קבב) לד' נמה בקיפן, מגילתך וילקוט ומי' (קבא) כדי צלע ירלו עגמות. מגילתך וילקוט רמו רכיז. (קבב) לד' נמה בקיפן, מגילתך וילקוט ומי' רצ"י ט"ת. (קכג) הלו נני' הפלריס. ט' מגילתך סס וילקוט סס ונפסיקתך פסקך ויטי נצלה ס' ס' ע"ה וחוית סוף סדרה קמל. ועי' פדר"ה סמ"ח ונמאלין ז' ע"ה ובק"ר פ"כ ונטום. סופס יג' ע"ה לד' ספה וגרמץ ט"ת פ' נט' פ' ומואן נני' טרחל ונעהריה טלי נפסיקתך ס' ז' ומי' ומי' גס נילקוט רמו רכיז נטס. מדרכ' חכnil. וככ"י פלאירען כתמים כמעתיק מן נני' הפלריס עד סנהמל נני' הפלריס. (קיד) כדי נשתות. מגילתך וילקוט רמו רכיז. (קבה) כדי נילקן כו' כדי ננטותם. סס. (קבו) מוזלין. כספתוי עפי' כי פ"ג וכי פלאירען, וככ"ס נמילתך פס' נני' סילקוט לין חמוטיס הולג מוזלוייס ומכ' שכתייה מליח' מן וחמת מה הרץ מגלייס (נרטמייה מה גל) נס רצ"י כתוב סס וממש כתנומול ווילוזן וכן ומחטס (טמות יג יט) עכל' ומי' רצ"י ריט נצלה סס. (קבו) הלא נט' מגילתך סס וילקוט ופסיקתך פסקך ויטי נצלה דף פ"ג ע"ג

שמות יג בשלח

רביינו, שכל העם היו עוטקין בבזה, ומשה עמק בעצמות יוסף, (כח) וסנין היה יודע היכן קבור, (כט) אמרו סרה בת אשר נשתיירה מאותו הדור, אמרה לו ארון של מתחת עשו לו מצריים ושקעוותיו בתוך נילום בא משה ועמד על נילוט, נטל צזרוב וזרק לתוכו ואמר יוסף הגיעה שבועה שנשבע הקב"ה לאברהם אבינו שהוא נואל את בניו, עתה אם אתה טראת עצך סוטב, ואם לאו נקיים אנחנו משבעתך, (כל) מיד צף ארונו של יוסף ונטלו משה, ולא תחתמה היאך צף הברזל, (קלא) שהרי אלישע תלמידיו של אליהו צף הברזל מפניו, קל וחומר במשה רביינו... (קלב) בוא וראה במת נדול בח המזווה שהרי מרים. המתינה לו למשה שעה אחת, דכתיב ותתצב אחוותך רחוק (סמות ז), וכל ישראל והארון והכהנים והלוים המתינו לה שבעת ימים, שנאמר והעם לא נסע עד האספ מרים (גמdeg יג טו): " (קלג) יוסף זכה לקבור אביו שאין באחיו נדול ממו, שנאמר וייעל יוסף, לקבור את אביו (גמליט ז) לפיכך זכה ולא נתעטך בו אלא משה ריבינו שאין בישראל נדול ממו, שנאמר ויקח משה את עצמות יוסף: עמו. (קלג) במחנה לוייה: ד"א עמו. במחיצתו, לפיכך זכה משה ריבינו ולא נתעטך בו אלא שבינה שנאמר ויקבר אותו בניא (לכisis ל' ז), (קלד) והוא ארונו של יוסף מתהלך עם ארון הקודש בתוך ישראל והם אומרים עליו קיימ זה מה שכתב בארון זה, בלוחות כתיב אנכיה' אלהיך (סמות ז), ובויסוף כתיב התחתת אלחים אני (גמליט ז יט). (קלה) בלוחות כתיב לא יהיה לך אלחים אחרים (סמות ז), ובויסוף כתיב את האלחים אני ירא (גמליט מג יט), בלוחות כתיב (קלו) לא תשא (סמות ז), ובויסוף כתיב חי פרעה (גמליט מג טו), אבל השם לא יהיה טובי לבטלה. בלוחות כתיב זכור את יום השבת (סמות ח), ובויסוף כתיב וטבוח טבח והבן (גמליט מג טז), אין והבן אלא ערב שבת, שנאמר והכינו את אשר יביאו (סמות טז ז). בלוחות כתיב כבב את אביך ואת אמך (סמות כ יב), ובויסוף כתיב הלא אחיך רועים בשכם וגנו' (קלז) רייסטר לו הנני (גמליט גיג). בלוחות כתיב לא תרצה לא תנאף לא תנוגב (סמות כ יג יד טז), ובויסוף כתיב ולא שטע אליה לשכב אצליה להיות עמה (גמליט לט ז), ולא הרג את בעלה, ובכתוב יבא יוסף את הכסף ביתה פרעה (גמליט מו יד)... בלוחות כתיב לא תענה (סמות כ טז), ובויסוף ראה אם דברים של אמרת שמכרו הו לא הניד לאביו, דברים של שקר לא כל שכן. בלוחות כתיב לא תחטוד (פס כ יז), וויסוף לא חמד אשת פוטיפר,

הערות ותקוניים

פ' ב' לאלויע-טעמו של מטה כו'. וע' ס' נכללה ק'ב ולינתי ס'כ'ה בתוכה פ'ל ונגמרה סופה י'ג פ'ח. וכן היהתו צוכר בצלחת (ד'ג מו ע'ז) והיה מהתרז' זכה חולקה דמטה לישרעל והוא עסקי למתהן ממונע למלאוי, ומטה כזה עסיק ביחסה ליאוסף. (קכח) ומפני שיא יודע. מילתך ותנהומתך בצלחת ומקיקתך טס. ומונע נילקוט רמזו רכ'ז' נסס הפסיקתך. גס נסנה בתוכה פסוקה פ'ל ונגמרה סופה י'ג ע'ה ודנрист רנש י'פ' נרכשה גזנוייס ונגוזפת דנריס. (קבט) להמרו סרף נח הפל. עיין חום' סופה אט-ד'ה סרת וע' גמלתך דכ'ר פ' נרכשה מטה בית מסבב ג' ימים וג' לילות למוקה חרוינו של יוסף מתקתינט הא'ז' פגמה ט סנולה כו' פ'י סרת נח הפל ע'ג' גמ'יך ויד'ת'יך וכן רלי'ת'יך נזהר בצלחת ד'ג מ'ז ע'ג' וסירה נח הפל קויהת ליה למטה. וע' נפסיקתך טס שעלה ק'ח. (קל) מי' נ' חרוינו של יוסף. נפסיקתך טס כעהה ק'י העריות צ'כ'י הנקפההך וכ'י כרמוני ונילקוט בצלחת נסס הפסיקתך מונע ו'י'ג: טל חרס וכלהן עליו טס הטעפה וטאlixir ליהור מי' נ' ועלה חרוינו של יוסף וזה נסם נפסיקתך ע'ג' קגנתה המעתיק ונשות רנש ס' בצלחת גיהמר מה טס מטה רכינו וכו'. המעתיק יה' נמלת וכו' י'ג' חוכתו וקמץ טל מקומות הנקרים גמלת טמונע למחלל זה. (קלא) ס'כ'י הליישע תלמידו של חלי'קו נ' ח'ג'ל נפנין. טס מונע רהי'ה מן הכתוב ס'כ'י כו' תומך ויקי היחל מפין בקורה ולח'ת הנזרל נפל ח'ג' כמיס' זי'עך וויהל'ה ח'דוני' וג'ו'ה טה'ל'ו' י'ה'מ'ל הי'ק' הילכיס ה'ג' נפל ויק'ג' ע'ג' ויט'ק' טמה ווינ'ג' הנזרל (מ'ג ז' ה' ז'). (קלב) ג'ו' ור'ה. מילתך טס. (קלג) יוקף זכה. מכילתו טס. (קלג') נמחנה לויה. פמ'יס ק'ז ע'ה. (קלד) וויה חרוינו של יוסף. תילתך טס, ופסיקתך ד'ג פ'ז ע'ג', י'ו'ס'למי נרכות פ'ב ב'ג', טומפטל סופה פ'ל, ותנהומתך בצלחת, ע'ג' סופה י'ג ע'ה. (קלה) כלוחות כתיב. מכילתך טס וכן מונע נילקוט רמזו רכ'ז', וכן רט'י צסופה טס אג'יו וו'ל הגדה זו מפורשת נמגילתך ויכי בצלחת כתיב זהה חנכי וכתיב' נזהר כתחת הילcis חנכי [ז'ל חנוי] כו' ס'יס. וכן כל עשרה כלגות: (קלו) נ'ג' תצע. כן הטעמי כמו טווון ניכון נמגילתך ונכ'י פ'ג' וכי הולגען' והאמתת המעתיק מן כתיב עד כתיב. (קלז) י'ה'מ'ל לו' סני. נמגילתך ס'יס יודע שיא יוסף ס'מ'חו

שמות יג יד בשלח

לכך היז אומרים שקיים זה מה שבתו בזה: כי השבע השביעי. (קלח) שתי שבויות הללו לסה השבען שישבו את בניהן דור אחר דור: את בני ישראל. (קלט) ולמה לא השבע את בניו, אמר שפטא לא יניחום המצריים, לפיכך השבע את כל ישראל, אמר להם במקום שננברענו שם תחוירוני ובן עשו, שנאמר ואות עצמות יוסף אשר העלו בני ישראל ממצרים קברו בשםיהם (יכוטץ כד ל''): לאמר פקוד יפקוד אלהים אתכם. (קמ') פקוד בגולות זה; יפקוד בשאר גליות: והעליתם את עצמותי, מה אתהם.

(קמ'א) מלמד שאף עצמות שאר שבטים העלו עליהם, טניין זה:

כ) ויסעו מטבחות וייחנו באיתם . . (קמג) טה איתם מקום , אף סוכות מקום :
כא) זה הולך לפניהם יומם בעמוד ענן לנוחותם הדרך . (קמג) שבעה עוגנים היו להם
ליישראל ארבעה טרכבע רוחות אחד טلطעתה ואחד מלמטה ; ואחד הולך
לפניהם , וכל הנכוון מגביהו וכל הנבואה טגמייבו . (קמד) שנאמר לנוחותם הדרך ,
ומיישר טריש וטעביר נחשים ועקרבים : ולילה בעמוד אש להoir להם . הם היה
סאייר , חוצה להם לא היה מאיר : ללכת יומם ולילה . (קטה) למדך שמדה שמדך
אברהם אבינו בה מדד הקב"ה לבניו , באברהם כתיב יכח נא מעט טים (כלחית יט ל) ,
ובישראל כתיב עלי באר ענו לה (כמגלו כו יז) . באברהם כתיב וואה פת לחם
(כלחית יט כ) , ובישראל כתיב (קמו) [הgni מטטר לכם לחם מן השטים (סמות טז ל) .
באברהם כתיב ואברהם הולך עטם לשלחם (כלחית יט טז) , (קמו) ובישראל כתיב] לא
ימיש עוד הענן יומם ועמוד האש לילה , ועליו הכתוב אומר פרחה לך בתומו
צדיק אשרי בניו אחוריו (מסלי כ ז) :

כב) לא ימש' עמוד הענן יומם ועמוד האש לילה . (קמה) מלמד שעמוד הענן משלים
לעמוד האש, ועמוד האש משלים לעמוד הענן, מיכן אמרו רבותינו (קפט) בכתם'
שבת, שעד שעמוד הענן של יום קיים, היה עמוד האש עופר, דבריו ר' יוסף
זהה מאחרת וטדקה, ואמר לה רב יוסף תניינא לא ימש' עמוד הענן יומם ועמוד האש
לילה, סברה לאקדומה, אמר לה ההוא סבא, ובלבך שלא יקרים ולא יאחר :
[יד] א) וידבר ה' אל משה לאמר : ב) דבר אל בני ישראל .. (א) ר' שמיעון בן יהוי
אומר, (ב) כל טקום שנאמר לאמר הרי זו לשעה, ואמרת אליהם

הערות ותקוניים

82 . שמות: יד בשלחן

לדורות: ויישבו וייחנו לפני פי החריות .. בעין דעתו היה (ג) לא טשופעות אלא גודיות (ד) לא היו תרוטות אלא מוקפות .. (ה) לא היו ענולות אלא מרובעות, לא היו מעשה אדם, (ו) אלא מעשה שמים, וענימם היה להם מפותחות כטין זבר וכמין נקבה דברי ר' אליעזר, ר' יהושע אומר החריות מצד אחד ומגadol מצד אחר והם משלפניהם ומצרים מאחריהם: (ז) אכן היה מנהג במצרים כל עבד שבורה מאדוני, כיון שהיה מגיע לחריות היה נעשה בן חורין: בין מגadol, (ח) שבו בנים יוסף כל בכפה זהב שבעלם, שנא' וילקטו יוסף את כל הכסף (כלחטיט ווייל), ולשם היו האוצרות, ומשם לקחו בני ישראל כסף זהב לרוב עד מאי: לפני בעל צפון. (ט) בעל צפון נשתייר מכל ע"ז שלהם, כדי לפתחות לבן של מצרים, עליו הוא אומר משגיא לנויים ויאבדם שוטה לנויים וינחם (מיון י"ג י"ג): נכהו תחנו על חיים. בשבייל לפירות לבן של מצרים, ויבאו וירדפו אחריהם ויאמרו בעל צפון עוז להם, והם לא ידעו כי במויהם יהיו עושיהם כל אשר בוטח בהם:

(ג) ואמר פרעה. כלומר, ויאמר, והוא פניד מראשית אהרית: לבני ישראל. (י) بعد בני ישראל: נבוכים הם בארץ .. (יא) מערבים, כמו והעיר שושן נבוכה (הכתיב י"ט): ד"א ואמר פרעה. (יב) אמר ולא ידע מה אמר ברעתו שטעה הטען ולא היה יודע להיכן מולייכם לכך אמר נבוכים הם בארץ: (יג) חניא בסדר עולם, (יד) ניסן שבו יצאו בני ישראל ממצרים, בארכעה עשה שהטו את פסחיהם, ובחתשה עשר יצאו, ובבערב לקו בכורות, ואתנו היום ערב שבת היהת, עתה הבן נסע ערב שבת ובשבת ואחד בשבת, ובשני בשבת שהוא יום רביעי לנסייתן התהילו ישראל מתקניון את כליהן ומציעין את בחתמתם לצאת, אמרו להם (טו) האוקטורין (טו) הניע הקכם.

הערות ותקוניים

הומר לממל ומלכת מליכס קרי זה לדורות, וכל מקוט טהיינו לממל ומלכת מליכס קרי זה נטפה, רבי הומר הפללו כל מקוט טהיינו לממל ומלכת מליכס קרי זה לדורות חזון מסלפס מקומות ע"כ, ועיין מוב שבטיינו בטה קרבל געל מלהות סופרים, וכרב געל מהיר עין. (ג) גל מטאשות הלא נדלית. כי פ"ג נטשות נדורות, ויל נדולית וסימן חרוגום כל לכיסים, ועיין ערוך ערך גד ס' ובמאנס סיס טס נדולית נבוכות י' טפחים. (ד) גל סיון פרוטות. כי פלהרען ופ' ג' נטשות תלוכות. ונילקוט כני' מטרות ונס בשרוך עריך טרשת בנוילו נטasset במקילתך גל סיון פרוטות כל מוקפות בחלי נורן טגולה וסיס סילו תלוכות. וכמלת רומית ופי' עגוליס ופרטם חס נוטיס קאת לחורך וכ"כ סמוספי, וכמלות בחלי נורן טגולה כו' דברי כשרוך וריל גל סיון גלו טומדין נסקב כחלי נורן טגולה. (ה) גל סיון טגולה הלא מירוכות. כי נס זמילתך וכרכג געל מהיר עין בנוילו נטasset זיל צית מוצב סל חילו בחריות ס' מירוכע ויל טגול. (ו) גל מטאש טמים. כי זמילתך ונילקוט וככ"י פלהרען. הולס בכלי פ"ב כני' גל מטאש טדים. (ז) סגן ס"ה מילון כו'. עי' מיליהה ד' פ' בחריות הין מוקות הלא מירוכות. ועיין ילקוט רמו ר' עז. (ח) טנו בנים. מיליהה. ועי' ילקוט טס זasset מדרת לנכיה. (ט) געל נפונ נטהיר. מיליהה וילקוט טס, ומונס כרכ"י ט"ה ושי' ר"צ נפלו לחיים טס. (י) געל גני יטחול. עי' ר"צ ע"ה טס סלאט. נמי יטחול געל גני יטחול. וכן חרגס לונקלום. (יא) מטודגניט. מיליהה. (יב) חמל ויל דע. מיליהה. (יג) חיל זב"ט. פרק ס' . (יד) ניקן טנו יהו טרמן ממילאים ביד טחפו נמי יהו. לטניון נס"ע היה. זב"ט זנין יהו, צייד טחפו לת פסחין גמלרים. ויום חמיטי סיס. מדורי כס"ע תלחה. כי יוס י"ד סיס ניוס חמיטי זב"ט ס"ה יוס חמיטי יהו. ויום חמיטי סיס. צבנת סיס יהו. ויום חמיטי סיס. ובעיר בגדי יהלום זיל טסודר טר' ח' חייר נ"ל. צבנת סיס לדקתי נקמן ומי' סיס ריח ייסן צבנת זייד צו סיס ניוס חמיטי ע"כ. ומה טסיס רניון סוניה נסעו כערב טנת וצנת ונחל צנתה. וכטני צבנת טס יהו יוס חמיטי ע"כ. זין טסיס רניון זין בצעה טילקוט רמו ר' למלה ומחלמת עס דנרי נס"ע זיוס י"ד סיס ניוס ס' ויום רלהון כל ספק סיס זיוס וויסעו זיוס חמיטי וכטנת זיוס; וניוס צבנת טס יהו מתקין כליכס. הולס לפניינו במליהה סלטן מטודס זיך ליתול טס יוס חמיטי נסעו ממילאים וניוס צב' וכטנת טנתו טס ובחלב צבנת טקהו לנויעי נסיטמן בטהילו טרול כו'. ויט לתקן כמו טבזיל רניון וכמו טבזיל נכוון נילקוט נטasset חמיטומל. וכלהיטי בכלי פ' ג' כלטן טטונס וחוותו זיוס ד'. צבנת סיס [ג'יל ו' נטנט] פטה פכן [ג'יל פכן] נסנו ד' וחמיטי צבנת זטט זטט טס יהו רכישי לנסייתן. [ג'יל נסנו גע'ז' זטט זטט] וכלהיט נסנת, וכטני טנת טקהו יוס רכישי לנסייתן הולס בכלי פלהרען גאי' נכוונה כמו טלפנינו. (טו) טלקטורין. מלך רומיות *octuriones* ס' קלי מלחמה (פעלה גערמן). (טו) נגי' מקס נזoor. נמילתך נגי' פרתיזאלה. ורניינו הילג נמיקוט טמלו סאס

שמות יד בשלח

לחוור. שנאטר דרך שלשת ימים (נלכה) במדבר (טמות כ ג), מיד עמדו עליהם חטאיהם, פצעו מהם, הילכו להגיד לפרטעה, מיד התחילה מחרסרי אמונה לתולש בשערן ולקרוע כסותן, עד שאמר להם משה מפני הקב"ה נאמר לי שאתם בני חוריין: סנרג עליהם המדבר. (יז) כיון שראו ישראל הים סוער, והשונא רודף, הפקנו לדם למדבר לבירוח, זימן להם הקב"ה להיות רעות ולא היו מניחות אותם לעבור, כיון שראה פרעה כך אמר בעל צפון זימן להם להיות רעות ואין מניה אותם לעבור, וכן שנאטר סנרג عليهم המדבר. ומניין שפנירה תהיה רעה, (יח) כתיב בנח ויטגור ה' בעדו (זכריה יז יט) אלו להיות רעות שתיבכו את התיבה להציל את נח, שבקשו דור המבול להופבה, וכן כתוב בדניאל אלהי שלח מלאכיה וטגר פום אריותא (דיהל ז ג):

ד) וְחַזְקָתִי אֶת לֵב פְּרֻעָה . (ב) שְׁהִית לְבּוֹ הַלּוֹק , אֲמָר לְרֹדוֹף וְאַם לֹא לְרֹדוֹף : וְאַכְבָּדָה
בְּפְרֻעָה . (כָּא) [פְּרֻעָה הַתְּחִיל בְּעִכּוּרָה וּמְטָנוֹ הַתְּחִיל הַפּוֹהָעָנוֹת : ד"א
וְאַכְבָּדָה בְּפְרֻעָה] , (כָּב) מְנִיד הַבְּתוּב כְּשַׁהֲקָב"ה פּוֹרָעָ טַן הַאֲוֹתָה שָׁטוֹ מַתְגָּדֵל בְּעוֹלָם ,
שֶׁנֶּאֱמַר וְשַׁתְּתִי בָּהֶם אֶת (כָּג) וְשַׁלְּחָתִי מֵהֶם פְּלֹטִים אֶל הָגּוּיִם (יְסֻעִיף ס' י') , כַּתְאַפְּרִיר
הַיְיִינָה מְצָרִים וּסְחָרִים כּוֹשֶׁ (פס מס י') , וְאַהֲרִיוֹתָה בְּתִיבָּן אַתָּה אֶל מְסֻתָּרֶל (פס פס ט') ,
וְאָוֹמֵר (כָּד) וְנִשְׁפְּתַתִּי אֶתְתָו בְּדָבָר וּבְדָם (יְחַזְקֵל ל' ככ') וּכְתִיב וְהַתְנִדְלָתִי וְהַתְקִדְשָׁתִי
וְנוֹדַעַתִּי יְגּוֹ' (פס פס כג') , (כָּה) וּכְنַדְעַד הוּא אָוֹמֵר נֹודֵע בַּיְהוּדָה אֱלֹהִים (חַלְלִיס ע' ג') :
וַיֹּדְעָו מְצָרִים כִּי אֲנִי ה' . (כָּו) לְשַׁעַרְתָּא הַיּוֹיְדָעֵין אֶת ה' , אֲבָל עֲכַשְׂיוֹ וַיֹּדְעָו מְצָרִים :
וַיַּעֲשָׂו כֵּן . (כָּז) אָמְרוּ רֹצִים וְלֹא רֹצִים אֵין לְגֹן אֶלָּא דְבָרִי בֵּן עַמּוּדִים :

ה) וינגד למלך מצרים .. (כח) מי הגיד לו , האוקטוריון שלו , (כט) ויא עטלך הגיד לו :
 . כי ברוח העם . (ל) וכי בורחים היו , והלא בתוב סמחרת הפשח יצאו בני
 ישראל (מצרים) ביד רמה (נמדד נגנ') אלא מתחז שהכו האוקטוריין, הילטו והנידו לפרעה
 ואמרו לו . עמדו עליינו ישראל , הכו מטנו פצעו מטנו הרנו מטנו ולא אדם טזה על
 ידם , אין להם לא פושל ולא שדר שנאסר מלך אין לארכבה (משלי ל כ) : ויהפוך לבב פרעה
 ועבדיו . (לא) לשעבר ויאמרו עבדי פרעה אליו עד מתי יהיה זה לנו ליטוקש (סמות י ז) ,
 ועבדיו ויהפוך לבב פרעה ועבדיו אל העם , (לב) אמרו אלו לקינו ולא שלחנו כריי הוא ,
 אלא גם لكمינו וגם לך מטוניינו , (לנ) משל לעבר שקנה לרבות רג מבאיש

שםות יד בשלח

נ"ז והתחילה לאכול דין המבאיש לא הפסיק לאכול (לד) ונתן הדרים : ד"א ויהפוך לבב פרעה ועבדיו אל העם . (לה) אמרו hari כל האומות (לו) סקישות علينا , ويאמרו ומה אלו שהיו משועבדים תחת ידם הניחום והלבבו להם , עכשו היה אן שולחים לארכ נחרים , ולארכ צובה , (לו) להעלות לנו מרים , להביא לנו עבדים ושפחות , למדנו שהיה פרעה שלט סוף העולם ועד כופו , עליו הוא אומר שלח מלך ויתירתו מושל עמים ויפתחהו וננו' (חליס קס כ) , (לח) ובן מצינו שככל אומה שליטה על ישראל שליטה על כל העולם כולם : ד"א ויהפוך לבב פרעה ועבדיו אל העם . (לט) שלא היה יודעין מה היה להם , כיון שהיו רואין בכבודן של ישראל , התחילה מתקין עצמן , כך נאמר סה זאת עשינו כי שלחנו את ישראל מעברנו :

ויאמר את רכבו. (ט) הוא בידו אפרו, דרך טלבים להיות עופדים ואחרים מציעין להם, אבל כאן הוא בידו אסרו, כיון שראו גדוֹלִי טלבות שהוא עצמו מציע, עמד כל אחד והצעע לעצמו, (טא) ארבעה אסרו בשטחה, אברהם אבינו, דוחיב וישכם אברהם בבקר ויחבש את חטוֹרוֹ (נכחות כה נ), וכן בלעם דכתיב ויקם בלעם בבקר ויחבש את אthonו (נמדד נכ כמ), יוסף, ויאסוד יוסף מרכבתו (נכחות יט כט), פרעה, ויאסוד את רכבו, תבוא חבשה של אברהם אבינו שהלך לעשות רצונו קומו, ותעמדו על חבשה של בלעם שחחש לקלל את ישראל. תבוא אסורה של יוסף, ותעמדו על אסורה של פרעה הרשע, (טב) מיכן אמרו אהבה מקללת את השורה, ושנאה מקללת השורה של נדוליה: ואת עמו לך עמו. (טג) לקחים ברברים, אמר להם דרך מלבים להיות טנהינים לבסוף, ואני אקדים לפניכם, שני' ופרעה הקريب (טמות יד י), דרך טלבים כל העם בוועין (טד) ונחתני לפניו, ואני אשוה עככם בבזה, שני' אחلك שלל (טס פט ס), ולא עוד אלא שאני מהלך לכם שתנות טשי, לכך נאמר לך עמו: ויקח שש פאות רכב בחור. (טה) משל מי, אם משל ישראל, הא כתיב ונמ טקנו יلد עטנו (טס י כו), אם משל פרעה, הא כתיב הינה יד ה' היה במקנד (טט פ ג), אם משל מצרים, הא כתיב וימת כל טקנה מצרים (טט פס ו), אלא מן הירא דבר ה', (טט) מיכן א"ר שמעון בן יוחי טוב שבוגים*) הרוג, שאפילו הירא את דבר ה' היה תקללה לישראל: וכל רכב מצרים. שש מאות רכב משאר מקומות וכל רכב מצרים חוץ מהם: ושלישים על כלו. (טז) גבורים, וכן הוא אומר שלישים וקרים רוכבי טוטים כלם (יוזקל גג נ): ד"א שלישים. (טח) ושלישים בכל זיין: ד"א בנגד כל ישראל הוציא פרעה הילוֹת (טט) שלוש פאות על כל אחד ואחד: על כלו. (ט) ככלומר מחשבתו של פרעה היה על בלוטם:

* געל שגמולים וכ' נכלל כפויים במת' ט' כ', וכמוהו נוכדנויות אלו נזכרין עליהם כנהן צייל זיין נמכתה פמי אלל יול עיי כ' נפטרים טוין.

הערות ותקוניים

שמות יד בשלוח

מג

ח) ויהזק ה' את לב פרעה . (נה) שהיה לב חלק עליו אם לרדו או שלא לרדו : וירדו אחורי בני ישראל . (גב) להודיע שבחן של ישראל , ואילו היה זה אומה אחרת לא היה חושש לרדו אחורי : ובני ישראל יוצאים ביד רמה . וכי עבשו יוצאים זהלא בתיב מטבח הפסח יצאו בני ישראל (מצרים) (נinel נ') , מהו ובני ישראל יוצאים ביד רמה ; (ג) מnid הכתוב שכשהיו המצרים רודפין אחורי ישראל , היו ישראל טרומטין ומפארין : ד"א ביד רמה . (נד) בראש גלי : (נה) ד"א שהיתה יומם רומטה על מצרים :

ט) וירדו מצרים אחוריים . (נו) מnid הכתוב שלא נבל אחד פון המצרים (נו) שמא ינחו ויחו בהם : וישינו אותם חוניים . (נח) אותם פלאו ו, פלאים ברמן בעם וברכוש ובמצות ושכינה על גביהם : ד"א ו"ז מוסיף , (נט) ביזם הששי השינויים , וביזם השבי עשו יום אחרון של פפח , נגערו לתוך הים : חוניים על הים . מטבחים את המצרים , כדי להטיבים בים . חוניים , טהננים על הים בתפלת ובתחוננים : על הים . כדי להטיבים בים : כל סוט רבב פרעה ופרשיו וחילו על פי החירות לפני בעל צפון . טקום יראתם של מצרים שם היה מפלתם : לפניו בעל צפון . צפון לדם הקב"ה יום אידם , שנאמר כל חשק טמן לצפוןיו (ליג' כ'כו) :

ו) ופרעה הקريب . (ס) הוא הקريب הפורענות לבוא עליו ; (סא) כיון שראה פרעה את ישראל חוניים לפני בעל צפון אמר , הרוי הסכים בעל צפון על נירתי , כשם שאמרתי אני כל הבן הילוד היורה תשליךוהו (סמות ה'כו) , כך הוא הביאן להטיבין בתוך הים , מיד התחילו לובוח ולהקטיר לפני בעל צפון , שנאמר ופרעה הקريب קרבנות : (סב) [ד"א] ופרעה הקريب , מה שהלכו ישראל בשלשה ימים הלו האוקטורין ביום ומחזה , ופרעה רדף ובא ביום אחד : (סג) ד"א ופרעה הקريب . הקريب את ישראל לאבינו שבשמיים , שנאמר וישאו בני ישראל את עיניהם , (סד) [תלו עיניהם] לטרום : והגה מצילים נושא אחוריים . (סה) כולם כאיש אחד : ויראו פא ויצעקו בני ישראל אל ה' . (סו) חפשו אומנות אבותם , (סו) בארכם כתיב אל המקום אשר עמד שם (נכחות יט'כו) , עמידה זו תפללה . ביצחק כתיב ויצא יצחק לשוח בשדה

הערות ותקוניים

המאתנותם של פלעה סיט על כלותם . פ"י מליחת וילקוט ולרט פל כלו מלון כליס כהילג כתיב וכפי' מינתה שי סכנייל נזולר טיר סטיליס נרלה טהור נס'ה כסוף . (נה) סיטה לנו חלק . מליחת וילקוט ורכ' עס'ה . (גב) לאודיע . טס . (ג) מניל בכתוב . מליחת וילקוט ומי' רכ' עס'ה . (נד) נריט גלי . כן ה'ה וכנן מונת נמליחת . (נה) ד'ה . מליחת וכן נחרגוט יג'ע כמיוחם לו . (נו) מניל בכתוב . מליחת נטלח ריט פין וילקוט טס . (נו) טהו ייחזו . נמליחת סיס וכן מיינו טאגויס מילאיין כו' ע'ט . (נח) חותם מליח . מחלן פד כל חותך פלון נספינו ליה נמליחת . ונcli פלערען ויטינו חותם ל'ט מלחים וכולט לדרטס חותם מליח , מלחים כרמן כו' . (נט) ניוט נטטי כתינוס וניוט נטטי כו' גינגרו . פ' זמדר עולס סיט הול נטנשי ירדן לים . נטהריה טלו יטRELן מן טיס ונטקשו מילרים , ווועס חמישי נטבת טיס וכו' קיה יוס טוכן לחוון טל סיטה . פ'כ . כי יוס דהוון פל פסקה טיס ניוס ו' וטניש טל פסקה טיס זיוס ט' . ופיין רכ' נטלה ייד ט' וסיטים נקדן קורטיס נטילס ניוט נטנשי , וע' סופה ייכ פ'ג ורט' נטיה טס לח לדנרי זמדר עולס . (ס) פול סקליב קטורתנות . מליחת ותנומת נטל וילקוט טוף רמו ר'ג . (סא) כיון טלה פרעח להט טרלן חוניים לפני נפלן . פיין מלהיר . עין לומ' ו' נטניל ני' סילקוט וכן ט' בטני חמאנל רצינו פוט' . (סב) ד'ה ופלעה סקליב . נכ' חסר מן ד'ה פד ד'ה ומילל נאכון בכ' פלערען וכלי פ'ג , וכן סול נאכון נמליחת . (סג) ד'ה ופלעה סקליב סקליב להט יטRELן . זה חסר במליחת נפלינו וטולו סיט כן נמליחת טלפינו וכן נטנומת פלערען וילקוט טוף רמו ר'ג . (סה) כיון וכקליב להט יטRELן נטטוגה וכן נטמי' פ'ג ומילא ופלעה סקליב להט יטRELן נטטוגה . (סד) אלו טיניפס . כן טופטוי כמו טס לגכו נכ' פ'ג ונא' טלערען וכלי נטמי' פ'ג . (טה) כו'ן כליאת לח' . נמליחת ומוג' צילקוט טס כני' מניל טנטזס כו'ן תומימות תורמיות כליאת לח' וכטמבל כטמיס פמלות כהילג וכורחות למלה Tzurah , גראמי מחלס ועין עריך טרמיות וגס צילקוט כני' טרמיות גט'ו וכורחות נס'ה פ'ג . (סז) מיליחת ומוג' ומיליחת וילקוט רמו מל'ה ורכ' טה'ת וט' וטאזר כ' ע'ו . (סז) נאכ' נטב' חמץ לא סטוקס כו' . נרכות כו' ע'ג , וע' מליחת ומוג' טטונט טס רט'ות לחאות מכחוניס וכן כו' גמליכות ולכינ' :

שמות יד בשלח

(נולשיך כל מ') , שיחה זו תפלה. ביעקב כתיב וופנע בטקומות (פס' כה יט), (סח) פניעה זו תפלה , וכן בדוד הוא אומר אלה ברכוב ואלה בסוסים ואנחנו בשם ה' אלהינו נוביר (הכליסט כ ח'), וכן באסא אומת עוזרנו ה' אלהינו כי עליך נשענו ובשפטך באנו (לט"ג יז ') , הוא שאמר יצחק אבינו ליעקב הקול קול יעקב (גילהות כו כט) , וכן משה רבינו אמר לאדום, ונצעק אל ה' וישמע קולנו (גמאל נט צז), שלח לו מלך אדום פן בחרב אצא; לקראתך (פס' סט יט), את בברכתך ואני בברכתך, לך נאטר ויצו עקו בני ישראל אל ה': יא) ויאמרך אל משה המבלי אין קברים במצרים . (סח) לאחר שצעקך אל ה' הלויכו ואמרו לו למשה , המבלי אין קברים במצרים, בשם שמתו אחינו במצרים בשלשת ימי אפליה , لماذا לא מתנו שם, אלא לקחתנו למות במדבר , להיות נבלותנו להורב ביום ולקרוח בלילה :

יב) **הלא** זה הדבר אשר דברנו אליו במצרים . (סט) ומזה אמרו לו במצרים, ירא ה' עליום ווישפטם (פמות ה כה), תחולת היינו מצטערין במצרים על שעבוד מצרים, ובאות מיתה אחינו בשלשת ימי אפליה ; והיתה קשה علينا יותר משיעבדון במצרים, ועתה נתנתנו במדבר והוא קשה علينا מיתה אחינו במצרים, שהם נקבעו ; ובדבר הזה טמי קוביינו :

יג) ויאמר משה אל העם אל תיראו. (ע) בוא וראה חכמתו ותבונתו של משה רבינו, היאן היה עומד ומופיע לכל אותן (עא) האוכלוסין : התיצבו וראו את ישועת ה'. (עב) סלמא ששרה עליהם רוח הקודש , כתיב הכא התיצבו .. (עג) ובכתב הותם ויבא ה' ויתיצב (ס"ג יט') : וראו את ישועת ה'. מהו וראו , (עד) סלמא שפתח הקב"ה את עיניהם , וראו כיთות כיות של מלאכי השרת ; שנאמר וישכם שרota האלים لكم וגו' ויאמר אל תירא כי רבים אשר אנחנו מאשר אתם (מ"ג ו טו יט'), ועליהם אמר דוד טננה גנדיו עביו עברו ברד ונחלי אש (הכליסט יט יג) : אשר יעשה לכם היום . לא ליטים וחוקים אלא היום : כי אשר ראיתם את מצרים [היום] לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם . (עה) בשלשה מקומות הוזהו. ישראל שלא לשוב מצרים, כי (את) אשר ראייתם וגו' , ואמר לא תוסיפו לשוב בדרך הזה עוד (לניליס יט פז), אשר אמרתי לך לא תוסיף עוד לראותה (פס' כה סה) , ושלשה מקומות חזרו , ושלשות נפלו , הראשונה בימי סנחריב , (עו) שנאמר הוי היורדים מצרים לעורה (יטעה למ' ח') שנייה בימי יהונתן בן קרח , שנאמר (עז) והיה החרב אשר אתם יראים ממנו שם תשיג אתכם הארץ מצרים (ייניכ' מג פז) , (עה) והשלישית בימי טרנינום בבית שני :

הערות ותוי. זים

כנייה נקורה . (סח) פנימה זו תפלה . ט' נמלתת פמוני רוחות נזה . (סח) נטהר טענו . פין מילתת גני' מלחדר סתמו טול נמייסה ופי' צויר לחלי שתכו סתמה כפירותו כל רצינו וע' גמאות כופרים נקוט'ג' מカリ'ה ווים . (סט) ומה למלו לו . מכילה וילקוט סוף רמז לר' ורכ' עס'ת . (ע) גו' ולחה. מכילה וילקוט רמז לר' . (עא) פלארען' וכמילה וילקוט סג' פ' שמד ומופיע בכל חותן הגלמים וסדרנות . (עב) מלמד סדרה. מכילה . וכן יט לתוך פס כמו טהנת הכרב נעל מהיר עין נחות כ'ג' . (עג) וכחיג התחס כ' . ע' זמילתת טמונת רוחות מכתחוניות טעין יוציא כל מוקס אלנו רוח'ק . (עד) מלמד ספתה סקנ'ה מה פיעס ורלו' וכיות כיות כ' . ז' מכילה ומונת נילקוט רמז לר' . חייהם ד'ג' סתינ'ו ורלו' מה ישות כ' . נלו'ת שפה פלאה לפט סקנ'ה תורת מומת ט' מליחי סקלת טומלי טליקס ט' . ולכיתו סטמים סטמות תורת מומת וסיג'ן זמוקם כיותות . וכיליקוט גראס נלו' , פ' ימות וסיג'ן לטוי' וע' לער כטה פ' . (עה) נטהר מקומות . מכילה ומונת צילקונ' רמז לר'ג' זט'ג' וכחיג נירוטלי סוכך פ' פ' זט'ג' ולחדר רגה נפתיתן . (עו) זט'ג' כוי סיורדייס מליט' לטז'ה . נירוטלי ולחדר רגה פ'יס , מ' כתיב נחלה ומג'יס מלה' ולג' גג' . (עז) וכי' אחריך מהר להט' ורחל'ס ממן'ו. נקי' לתי'ג' וסיחס' ממנס' ויט' נקי' פטוק טטמי' ה'ס מהס טוט' הסימן פניכס נטו' מלה'ס וכלה'ס נגד' פס ולחדר כתיב וכית'ה לחדרנו גנו' . (עה) וטאלאית' כימי טוריינות נגי' טני . ז' נקי' פלארען' סג' כמו טלאה פניכס . וטט'ג' כז' נמי' נס זירוטלי סוכך פס ונס טט'ג' טלני'ו'ם . וטט'ג' רג'ס נפתית'ג' גני' טרביינ'ס וטט'ג' מילוטלי וטט'ג' לאט'ג' זט'ג' . וט'ג' קלי'ס פ'ו רודט'ג' גונט פס' גני' מלכינ'ס ומטט'ג' מונת'ג' נמלתת'ג' וטירוטלי וטט'ג' רג'ס . וכן נדנ'ג' רג'ס טט'ג' מוקמות מוח' טט'ג' גמ' מלכינ'ס ונפלו' וטט'ג'

שםות יד בשלה

יד) ה' ילהב לכם ואותם תחרישון . (עט) ארבע בתים נעשו בני ישראל על חיים ; אחת אומרת ניפול לימה , ואחת הייתה אומרת נחזר למצרים ; ואחת אומרת געשה מלחמה , (פ) ואחת אומרת גערבע אותם , זו האומרת ניפול לימה ; אמר להם טsha התיצבו וראו את ישועת ה' ; זו האומרת נחזר למצרים . אמר להם משה , כי אשר ראייתם את מצרים וננו' ; זו שאומרת געשה מלחמה ; אמר להם משה ה' ילחם לכם , וזה שאומרת נציה בגנדן , אמר להם ואותם תחרישון : (פא) ד"א ה' ילחם לכם ואותם תחרישון . אמר להם אפי' אתם שוטקין ה' ילחם לכם , כל שכן אם אתם מרבים בתפלה וננותניין שבך למקום ; באותה שעה היה משה רבינו מרבה בתפלה ; יישראל גותניין שבך ושיר ונדולה ותפארת לטוי שהמלחמות שלו , שנאמר רוממות אל בגרונם וחרב פיפות בידם (תליס קמ"ו) : ד"ג ; ז"ב ; ז'

וְאַנִי הָנֵן מַחְקֵק אֶת לְבֵב מְצֻרִים וַיָּבוֹא אַחֲרֵיהֶם וַיָּכֹבֵד בְּפִרְעָה : שִׁיתְכַּבֵּד שְׁמִי
בְּעוֹלָם, בַּמָּה שָׂאָעָשָׂה לְפִרְעָה וּבְכָל הַיּוֹם, שִׁי שְׁרָאֵל לֹא עָבֹרוּ הַיּוֹם טְשָׁפָה לְשָׁפָה,
אֶלָּא כִּדְיַי לְהַטְבִּיעַ אֶת הַמְּצֻרִים, נִכְנָסָוْ מִצְדָּה זוּ וּבוּ הַצָּד בְּעַצְמוֹ יֵצָאוּ כְּפִין קַשְׁתָּוֹת :
יְיט) וַיִּסְעַד מֶלֶךְ הָאֱלֹהִים הַהוֹלֵךְ לִפְנֵי מְחַנֵּה יִשְׂרָאֵל וַיַּלְךְ פָּאַחֲרִים . (פָו) בָּוֹא וְרָאָה
בְּכָל מָקוֹם נָאָמֵר [מֶלֶךְ הֵ], וַיַּפְצַחַת מֶלֶךְ הֵ (כְּלָשׂוֹת צְזֵן), וַיָּאָמֵר לְהָ
מֶלֶךְ הֵ (סֵט סֵט ט). וַיָּאָמַר לְהָ 'מֶלֶךְ הֵ' (סֵט סֵט י), וַיַּרְא מֶלֶךְ הֵ' אַלְיוֹן (שָׁמוֹת נֵב),

הערות ותקון

כיה נימי פרנינום, רזונס לכנייל גנו כי ביאוליס. נחרנו נימי הקייל האך, ונכרתו מהלכיםadelich טל מקלרים זול כיה פלנינום כפי מה טמייחקיס חליו; ביאולס למלמי ומכליתה פפלת ביאוליס. ובבנלי סוכת נ'ו פ'ג' סקלטש למיניהם כיה אקייסר הליכנדר מוקדן. הוועס געל-מלחור עיניס פ'ג' בעיר נולק וטמוכ' טעס ודעת זכלויות גראות כי זה הי הפלר סהמלה כ' הליכנדר מוקדן וכליינט ביאוליס טוכני הליכנדריה שיטתה ע' טראינו (טsie קיסר יד לומדי דודו טל אקייסר ט'ו חדרייננו) וטוע פרג גבל ביאוליס מכת הרוב ואלגן ולו נטע מעולס ביאינס מרוגט. כטום. וועל וס כוון למיניהם וכירוטלמי לאקייסר באנקל טראינו. ואיל נירמת פ'ג' מפעטרסבולג נכוונה. כי טס פ'ג' טולינום. ומם שזונת גנמלה נכלי הליכנדר מקדון ויפס בעיר הרבה כלגרנאל נאקדמהו לפסר מלכיס קמלת מקדון טופפה נטעות וו'כ' בטונת הליכנדר מגדר טינריזם טר נ'ג' טל גראומיים נ'ג' נוליכנדר מוקדון וט' ערך מלין נ'ג' 97. (עת) הירגע כתיס. מלייהו וירוטלמי תענית פ'ג' פ'ג' (ד'ג' פ'ג') וילקוט רמו לר'ג' ותרנוז יLOSELMY ויב'ע. (פ) ולחמת מומדת גערנג החותס. נמיכיתו וירוטלמי פ'ג' ולחמת מומדת גוווח כינדן. וגס פמחנאל פיסס קן. וו' טהומת כינדן. ואולי כניע. גערנג הוועס גפלט גוווח כינדן וכן תרעה זיב'ע. וחדה האלה גאנטה לקובליכון ונטרנבה. יתאון, ונתלאו ירוטלמי גלוולו' ומוונל גערוך ערך לוול. גערוך נ'ג' מגלה וcosa' פס כרמ'יל זצונתן כהוב גאנטה. וסומ' נ'זון גאנטול כהפקה קחוות. וע' מ' פ'ג' זמאנאל יידי. הרבה המוקד כנגול מארלי פלהעמיטל גשו' צפפו' הווא. נ'זון ערמי טרכ' גאנט. (פ'א) ד'ג'. פ'ג'. מלייהו טס סוף פ'ג' וילקוט רמו לר'ג' וטס פלזון מזונת קהה: (פ'ב) ערמ' נ'זון טרכ' גאנט. (פ'א) ד'ג'. פ'ג'. גליעזר ומונת צילקוט רמו לר'ג' וממייהו כמלהמר טאניה. פמחנאל גסב' נ'זס ל' יגוזע טמל אקצ'ה. גאנט האין גאס ליטרעל האון ליפע, קוו' גאנטה. פמחנאל הוועס פמחנאל כביהו גאנט טל דנבר הא נ'ג' יטהעל ויטטו. וכייקוט בג'י דנרי. פמיכיתו וטמטעיך זו. כמדפסה האמיס מן' ערמ' טרכ' גאנט. גאנט על ערמ' פ'ג' גאנטער ר' גליעזר ע'ס ויט נחкан טס כמו טבוח גמיכיתו. וכן גאנדרט טמ'ר מכ'ו מונת גאנט נתחנפ דג'י ל' גליעזר וטהמ'ך דנרי. ל' יגוזע. (פ'ג') ויט פועל. גאנט. פ'ג' גאנט. וילקוט פ'ג' ויט פ'ג' . (פ'ד) כי עט נקלר. טט. וטפלר נהעלווער פ'ג' ק'ג' וגרכות. נ'ד ע'ג'. (פ'ה) ט'ר יטוט. מ'ג' גאנט. (פ'ו) כינט י'ג' פאנט פאנט ק'יס. גאנט. גאנט ר'ג' פ'ג' ויט נחנק גאנט פ'ג' גאנט. ווינקוט פ'ג' גאנט. (פ'ז) גו' ור'ה. גאנט וילקוט. ורט' עט'ת. גאנט.

מג

שמות יד בשלה

90

שמות יד בשלחו

(קיה) למליך שבל טקים, שהיה הטעני נט היה הים חולך לקראותו, שכשעליה האחרון סייר אלמן הים (קיט) ירד האחרון שבטענים לתוך הים: וונערה את טענים בחוץ הים.
 (קב)adam שהו מנער את הקדרה, התחתון [עולה] למעלה ושל מעלה יורד. למיטה:
 (כח) וישובו הרים ייכפו ונגו לא נשאר בהם עד אחד. אפילו אחד, (כבא) ויש אומרים פרעה נשאר, להניד ולספר כה ונברורה של מלכו של עולם:

כט) זובני-ישראל. הלכו ביבשה בתוך הים והטיס להם חמה טימינם ומשמאלים .
 זט) (כבב) חמה בתיה חפר ו', כלומר חימה נתמלו מלאכי השרת עליהם, לפי שהיה ביניהם עבודה זורה , ובזוכות מה ניצלו , בזוכות התורה והתפילהן , שנאמר טימינם ומשמאלים , ימין זה תורה, שנאמר טימינו אש דת למו (לנليس יג), שטאל זו תפילהן ,
 זט) (זט) שנאסר גזען לאוות טול גזען (קמונן גזען מ"ז) .

ל) וַיֹּוֹשַׁעַ הַבָּיּוֹם הַהוּא . לְהָיָה הַיּוֹשֻׁעָה עַל עַמֵּךְ בְּרִכְתָּךְ סֶלֶה : (טוליט נט) ; אֶת יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר וְהִיְהָ לְאֹתָהּ עַל יְדֶךָ (צמ"ה יג טז) : (קכג) שָׁנָאָמֵר וְהִיְהָ לְאֹתָהּ עַל יְדֶךָ (צמ"ה יג טז) : (קכג) וַיֹּאמֶר וְהִיְהָ לְאֹתָהּ עַל יְדֶךְ מִצְרָיִם . (קכג) כִּצְפּוֹר הַגְּתָנוֹתָה בַּיד אֲדָם שָׁאֵם יִכְבֹּשׁ אֲדָם יִדּוֹ מַעַט הוּא חָונְקָה , כִּדְנִיצּוֹלָו יִשְׂרָאֵל מִידָּם מִצְרָיִם , שָׁנָאָמֵר נַפְשָׁנוּ כִּצְפּוֹר - נַמְלָטה טֶפֶח יוֹקְשִׁים וְנוּן עָוֹרָנוּ בְּשֵׁם הָא (טוליט קלד ז ח) : וַיֹּרֶא יִשְׂרָאֵל אֶת מִצְרָיִם - מַת עַל שְׁפַת הַיּוֹם ; (קבה) מִפְנֵי אַרְבָּעָה דְּבָרִים רָאָה יִשְׂרָאֵל אֶת מִצְרָיִם מַתִּים , כִּדְיַי שֶׁלֹּא יְהָא יִשְׂרָאֵל אֹומְרִים כִּדְרֵךְ שְׁעָלֵינוּ אָנוּ מִצְדָּה וְהָא כִּדְרֵךְ עַל מִצְרָיִם מִצְדָּה וְהָא , וּכְדַי שֶׁלֹּא יְהָוּ מִצְרָיִם סְבוּרִים שְׁכַשְׁמָם שָׁאַבְדוּ הַס בַּיִם , כִּדְאַבְדוּ יִשְׂרָאֵל , וּכְדַי שִׁיחְיוּ נוֹטְלִים אֶת הַבִּיזָה שְׁהִי טָעוֹנִין (קכו) כִּסְף וּזְהָבֵב , וּכְדַי שִׁיחְיוּ יִשְׂרָאֵל נוֹתְנִין עִינֵיהֶם בְּהַנּוּ וּמוֹכִיחִים אֹוֹתָם : (קכו) ד"א וַיֹּרֶא יִשְׂרָאֵל אֶת מִצְרָיִם מַת . מַתִּים אֵין כְּתִיב כֹּאן , אֶלָּא מַת , מַתִּים וְלֹא מַתִּים , כְּעַנְיִן שָׁנָאָמֵר וַיֹּהֵי בְּצָאת - נַפְשָׁה כִּי מַתָּה ; (כפלטיט נס יט) , וּכְיַי מַתָּה הִיתָּחָלָא מַתָּה יְמִינָה תְּמִימָה :

לא) יירא ישראל את היד הגדולה . (קכח) מיתות חמורות מיתות משונות זו מזו : הגדולה . גוזלה מכיה זו מכל המכות אשר עשה ה' במצרים : ויראו העם את ה' . (קכט) לשער לא היו יראים את ה' , אבל בכואן ויראו העם את ה' : ויאמינו בה' ובמשה עבדו . אם במשה האמינו קל וחומר בשכינה , אלא לסתך שכל האמין ברועה ישראל , כאלו טאמין במי שאמר והיה העולם , ביווץ בדבר אתה אומר וידבר העם באלהים ובמשה (נמלניל כל כ) , אם באלהים רבו , קל וחומר במשה , לסתך שכל הפה ברואה כאילו מדבר במי שאמר והיה העולם : (קל) גוזלה האמנה לפניו

הערות ותקוניים ו- **הכינחת** : וע' בחר' סוף פרטת צומפייט סס פ' רניינו חייתנו כמשמעותו קאה וכאי' חייתן מושך . (קיה) ג'גדך . סס . (קיט) ייל' המלחון טנמג'לייס . כ'ס ני' גס הילקוט זיכריהלחה לפניינו כי' ייל' רמלזון טנמג'לייס . (קב) כהדא טכו מונעל ה'ת בקדדרס . מכילחה וילקו'ס וע' לט' טה'ת כהדא טמג'ער מה' אקלדרס וכופך פעליון גמפה ותמחון למפלט כו' . (כבא) ווי' פרעעה נטה'ל : כו' דעתך ל' נחמי' נמכלחה טס ומונעל נילקו'ס רמו' ; לר'יך וויש' נתקון טס ר' נחמי' נמקוס ר' נחמן . (כבב) חמץ כתיב חסר וויז' כלומל חמץ נחמלחו מליחci ספלת עלייסס . נמכלחה כי' ובי' מליחci השלחת המהיס נומל נני' חדס עונדייס ענודת כוכביס מסלכיס נינצה' נתו'ר . כס' ומניין טה'ק' פיס' נחמלחו עלייסס חמץ טה'מאל ובמיס' נכס' חמץ מה' תקלה חומם חל'ג' , וכלה'ל' הני'ה' כמחנה' ר'יה ני' יטראס' . ולדעתה' יט' נתקון נמכלחה' . ומניין טה'ק' פיס' נחמלחו עלייסס חמץ טה'ל' ומיין טה'ק' מ'יה' וווע' לר'ת מליחci סטראת . ה'ו' ג'ל' טה'ק' הא' נחמלחו עלייסס חמץ . ונילקו'ס כי' כמו טה'ו' נטניינו' נמכלחה' ומניין טה'ק' פיס' וכו' . רק' גורcum טלמעלה' כו' חומל ובמיס' נכס' חומם חמץ כתיב כוונתו' לפסוק כ'ג' , נכס' נלומל חמץ מל'ג' ונטל' מנחתה' כי' כתוב על פסוק זה נהמר וווע' טל' טלמעלה' וכן' ג'ל'יך נאג'ית' נילקו'ס וכני'ה' ג'יכ' לנcli' גען' בטוליס חמץ כתיב חסר טבק'ש נחמלחו טלייסס חמץ על פס'ל מיכ' וכו' . ודרניינו' נהי' כתוב טדרטו' רנטוינו' ובמיס' נכס' חומם כתיב חומל ליטראן חמץ למג'לייס . וכן' דרטו' נחינו' טל' סנאליב' וס'ה' ה'נ'ל' ליטראן' לה'ק' . ה'ו' ליטראן' הא' ליטראן' חמץ למג'לייס . (כבג) טה'מאל וס'ה' לאחות טל' ייל'ה' . סס'ו'ס כז'ה ר'ה'יך מכך'ה'ג' ניח'ה' נמכלחה' וכו' עס'י דרכ'ה'ס מונעל' ייל' פ'ו' ייל'כ' ייל' כט'ה' וויז'ה' ז' טה'ל' . (כבד) כט'פ'וכ' . מכילחה' וילקו'ס רמו' ר'ל'יס . (כבה) מפ'וי' ל' ל'ג'ר'יס . מכילחה' וילקו'ס סס . (כבו) כט'ז' וחכ' . נמכלחה' וילקו'ס כט'ז' וויכ' וחכ'ו'ס' סוניות' ומרגניות' . (כבז) ד'יה' . נס' נילקו'ס כו' מלה'ל נפ'וי' פ'ל'מו' ופ'ין מל'יל' עין' בער'ט כ'ג' . (כבח) מיתו'ט' חמלאות' . נס' נילקו'ס מונעל' ז' טל' בכט'ו'ס וויל'ג' יטלאן' הא' כיד' גאנדול' ה'ו'ל'ס נמכלחה' ה'ל'זון' מסונך' וס'וי' . ד'יה' וויל'ג' יטלאן' ה'ת מג'לייס מה' מיתו'ט' מסונות' מיתו'ט' מה'לו'ת' . וכינ' ר'קון' נמלת' טופ'רים כמו טכו' לפניינו' . (כבט) נט'נ'ר' . מכילחה' . (קל') ג'ול'ה' ה'ל'מ'ג'ה' .

שמות יד טו בשלה

ברא'

מי שאמר והיה העולם, בשר האמונה שהאמינו שרתת עליהם רוח הקודש ואמרו שירה: עבדו. כל החולך בשליחות קונו נקרא עבדו: [טו] א) אז ישיר משה ובני ישראל. (א) יש אז לשער, ויש אז לעתיד, אז החולך (נזכר כ' ב' כ' ג') אז יבנה יהושע (יוסט' ח' ב'), אז ידבר יהושע (פס' י' ב'), אז אמר שלמה (מ' ח' ב') הרי אלו לשער, אז תראי ונחרת. (יע' ס' ב'), אז יבקע (פס' נ' ב'), אז תפתקנה, אז ידלג (פס' ה' ב'); אז תשמה בתוליה במחול (ימ' ה' ב'); אז יסלא שחוק פינו או יאמדו בנויים (מלח' כ' ב'), הרי אלו לעתיד. אז שר משה לא נאמר, אלא ישיר, (ב) למדנו לתחיית המתים: ד"א ישיר משה יoid במקום עבר, כמו אז ידבר יהושע (יג' ט' ב'), אז יבנה שלמה (מ' י' ב'): משה ובני ישראל. (ג) משה: שkol בוגר כל ישראל. ד"א אז ישיר משה ובני ישראל: (ד) פניד הכתוב שאמר משה שירה בוגר כל ישראל: את השירה הזאת: (ה) עשר: שירות ה'ן, ראשונה שנאמרה במצרים, שנאמר השיר יהיה לכם כליל התקדש חן (יט' ל' ב'), שנייה אז ישיר משה, שלישיית על הבאר אז ישיר ישראל (נזכר כל כ'), רביעית שירות האזינו (ד' כ' ב'), חמישית או ידבר יהושע (יט' י' ב'); ששית ותשיר דברה (טל' ל' ב'), תשיעית ביהושפט, דכתייב' (ס' כ' ב'), שמינית מזמור שיר חנכת הבית (טל' ס' ב'), תשיעית ביהושפט, דכתייב' (ז) ויעמד משוררים בבית ה' בצתתו לפניו החלוץ אמר הווע לה' כי טוב כי לעולב חפדו (ד' ב' כ' ב'), עשרית לעתיד לבא; (ז) שנאמר שיריו לה' שיר הרשות (יט' י' ב'); (ח) משונה שיר זה להקרות לשון זבר, וכן השירות כולם קרואים בלשון נקבה בשב' שהנקבה يولדה, לפי שבל התשועות היה אחריהן שעבוד, אבל לעתיד לבא תשועה שאין אחריה שעבוד, שנאמר ישראל נושא בה' תשועה עולמים (יט' מה' ב'), לבך נכתב שיר חדש, בשם שאין הוצר בילד, ובה' א' שאלנונא וראו אם יולד זבר (ימ' ל' ב'); לה' אמרה ולא לבשר זעם, בעניין שנאמר (ט) ותצאן כל הנשים טבל ערי ישראל ותענינה הנשים המשகות וננו' (ט' י' י' ב'), אבל כאן לה' אמרה: ויאמר לאמר. (י) נהמיה אומר רוח הקודש שרת על ישראל והוא אומרים שירה, (יא) בבני אדם שהן קורין את שטען (יב) ר' אלעזר בן חרדון אמר משה היה פותח בדברים בתחלה, וישראל עוניין אחריו לאמר עמו, לכך נאמר לאמר: אשירה לה' כי נאה נאה. (יג) נאה לה' גדולה, נאת לה' גבורה: ד"א אשירה לה'. כל אדם יכול לשבח ולהלל, אין מטפיכון די חוללו של הקב"ה, (יד) مثل לשר שנכנים למידינה והן טקלפין אותו שהוא גבור ואיןו אלא חלש, חכם ואיןו אלא טפש, שהוא נאה ואיןו אלא טכוער, שהוא טוב ואיןו אלא רע, שהוא רחמן ואיןו אלא אבורי, אבל הקב"ה יתעלה וכוז לנצח נצחים אינו כן, אלא אשירה לה', שהוא גבור; ונдол, ונורא, שנאמר האל

ה עדות ותקוניים

[טו] (א) י' זו נטענ' . מכילתו נצלה מסתה לדרה מ' ותנומת נצלה, וילקוט רמו למי' וגנטשת נלפס נלדו מדרכ' המכיצ' . (ב) למדנו לתחיית כתמים . מכילתו, סגדרין ל' ט' ב', ילקוט רמו . רמי' , ורט' ט' ב' . (ג) מס' ס' ב' . (ד) מניל סכתוב . ס' ב' . (ה) ערך קיוה ס' ב' . ט' ותנומת נצלה וילקוט רמו רמי' . (ו) ויעמד מפוכיות נ' ב' . נמקל' כתוב ויעמד מפוכיות ל' ב' . ומגנ'יס ל' ב' . נקלת קודק נטה לפנ' סמלון ותומלים כודו לה' כי לעולס מסדו . ולחיות טנס נמכילתו מונע למן כתוב נ' ב' . נמקום, נ' ב' . "חוומל" נמקום, וחוומלי' . נס, כי ט' ב' . ערך ליתול נקלה . (ז) סנאמיל טרו' ל' ב' . טיר חד' . נמכילתו מזין יט' מ' ב' י' . נתנומת מז' ב' סכתוב ט' ב' ל' טיר חד' כי נפלחות טה' (חס' ל' ב' ה') וגילוקט רמו רמי' ב' טנאמיל טרו' ל' ב' . טיר חד' הסלמו נק' ב' [ק' ל' מק'] טהרן (יט' ט' מ' ב') ותומר ט' ב' טיר חד' הסלמו. נקל' חקדים (חס' קמ' ט' ה'). (ח) מסינה טיר זה. מכילתו ט' ב' . (ט) ומלהן כל כתם' . נקל' ותומנה כתם' . וכן נכי ס' ב' מונע ותלהן כל כתם' וזכ' פלטורען ותלהה כל כתם' . ונס נמכילתו נטה כל כתם' ומקל' כתם' אמרתך לו מלטס וכ' ג' ותלההן כל כתם' [מל' ע' י' ט' ב']. ותני'ה כתם' אמרתך וננו' . (י) ר' נמי' . מכילתו וילקוט ט' ב' . (יא) נמי' [מל' ע' י' ט' ב']. הדס ס' ב' קולין, לח' טמע . כלומר ס' ב' לשין ז'יח' . (יב) ר' הילזר נן חרדון . נמכילתו ר' הילזר נן דל' . נתנומת נן דל' . וככ' פלטורען ר' מלט' נן דל' . וגילוקט ר' הילזר נן טו'יס . (יג) נלה נלה . נдолה . עין מכילתו . (יד) מס' נט' . עין מכילתו ס' נק' צ'ו'יס . הכר'ון

שםות טו בשלח

הנזרל הנדור וchnora (לנליים יז), שהכל שלו, שנאמר לה' הארץ ומלואה (חכמים כד ט); שהוא חכם לבב ואמיין כח, שטה אל החום והגון, שהוא נאמן אל אסונה ואין עול: אשירה לה'. כי אין כמותו, ואין בערכו, שנאמר כי מי בשחק יעריך לה' (פס סט ז), ה' אלהי צבאות מי כבוד חסין יה (פס סט ט), מי ימלל גבורות ה' ישמע כל תחלתו (פס קו ב): כי גאה גאה. (טו) הראשון רפה והשני דגש, כלומר גאה רם ונשא, ותangenאה על כל גאה ורם, ועל כל נשא, ומשפיל רמים ומשפיל גאים: ד"א כי גאה גאה. (טו) אני וגאותיו, אני על הים, שנאמר וישע מלאך האלים ההולך לפניה טהנה ישראל (צחות יד יט), (יז) וגאותיו בשירה: ד"א כי גאה גאה. (יח) בטה שאומות העולם מתגאים, (יט) בט בדבר מתגאה עליהם, דור הפלגה אמרו פן נפוץ (כללית יט ז), וכתיב ויפוץ ה' אותן (פס סט ח), (ב) אנשי סדום אמרו לא סור טמנו ודעת דרכיך לא חפצנו (חויכ כל יד), רצנו להשבich תורה רגלה מארצם, דכתיב פרץ נחל מעם גר הגשכים מני רגלו מאנוש געו (פס כל ז), וכן ביהזקאל אומר הגה זה היה עון סדום אחותר ונוי (יהזקאל טז מט), פרעוה נתגאה ואמר מי ה', לפיכך טום ורבכו רמה בים, (כא) וכי טום אחד היה לו, אלא בזמנ השון עושין רצון של טקים הנויים לפניהם באיש אחד, וכל הסוסים בסוס אחד, וכזהיא כי תצא למלחמה על אויבך וראית סוס ורכב (לנליים כ ט): (כב) ד"א טום ורכבו. מלמד שהסתום קשור ברכבו ורכבו בסוס: רמה בים. וכתיב ירת בים (פסוק ז), מלמד שהיו עליין עד לטרום, ופורידין לתהום ואין נפרדין זה מה זה:

ב) עז' וומרת יה . (בג) עז' זו התורה , שנאמר ה' עז לעמו יתן (תליס פט יט) :
 ד"א עז תקפי , שנאמר ה' עז ומעווזי (ירמיה טז יט) , ואומר ה' עז ומנני
 (תליס כח ז) , (כד) ד"א עז מלכות , שנאמר ה' בעז ישמח מלך (פס כה ג) , ואומר
 יתן עז למלכו (ס"ז גי) : ד"א עז , עז אתה לכל בא העולם ועוזי ולנו ביותר : וומרת
 אתה לכל בא עולם ולנו ביותר , שנאמר ונעים זמרות-ישראל (ס"ב נג ג) , ואומר
 כי תפארת עוזמו אתה (תליס פט יט) : ויהי לי לישועה . (כח) רשותה אתה לכל בא עולם
 ולנו ביותר : ד"א ויהי לי לישועה . לשער, ייהי לעתיד לבא : זה אליו ואנו הוו .
 (כו) ר' אליעזר אומר סניין אתה אוטר שראתה שפחה על חיים , טה שלא ראו
 (כז) יעשה ויחזקאל , שנאמר זה אליו ואנו הוו . וכתיב וביד הגבאים אדרמה (סוטע יב יח)
 ובתיכ נפתחו השמיים . ואראה טראות אלחים (יחוקל ח ח) , אבל על חיים כולם ראו
 ואטרו זה אליו ואנו הוו : ד"א ואנו הוו . (כח) אר' ישמעאל וכי אפשר לבשר ודם להנאות
 לקונו , אלא אנוה לו במצוות , עשה לפניו לולב נאה , סוכה נאה , ציצית נאה ,
 (כט) תפלה נאה : ד"א אנו הוו . (לו) אנוה שמו הנכבד והנורא בפני כל האומות ;
 שיאמרו כי אין כה אלהינו , שנאמר טה דודך מדוד הדיפה בנים (ס"ט ס ז) , שכך
 אתם מומתים על שם קדשו . (לא) שנאמר על כן עלמות אהובך (פס טג) , אף伊利ו חן

הערות ותקוניים

(טו) פליסון רפואי ואנני דgas. ר' ל' כחין גאה גאה וכן נסיבות תלין זונין מל' לגש ומול' לט' וסימן מוזדרו פ' בון דדו פ' גאה גאה מי. בטהה צוליס פ', מי בטהה. נקחת לו גוי מקלב גוו. סחת לו לא. (טו) גהני וגהנו. מכילתו פ' ב' והחותמו יילקוט טס. (יו) וגהנו צזילס. כמגילתו טס מה' חמי גהיתו על' טס וטהתי לפניו טירא טנמלר הטייה. (ט). (יח) צמץ טחו'ך. מכילתו יילקוט רמו' רמ'ג וטס נחלימות דעריס. (יט) צו נדכל מתגלה עלייט. כמגילתו צו קוו' נפלע מס. ובתחותמו טכל סמאנויות כמה טס מהנויך צו נפלע מס. (כ) חנט'י קלוס. פ'ין מכילתו והחותמו יילקוט. (כא) וכי' סום חד. מכילתו חנותמו יילקוט רמו' רמ'ג. (כב) ד"ה. טס. (כג) עוו וו טגורה. מכילתו פ'ג יילקוט רמו' רמ'ג. (כד) ד'ה. טס. (כה) יטועה מהט. מכילתו יילקוט. (כו) ר' חליינר הוואר מײַן חטח חומל. מכילתו. (כז) יטוע' חותקן. וכ'ס בכ'י ס'ג' וכ'י פלאהרען' ווילקוט. ובמגילתו גאי' טלח רעה יומקן וטאל סיגניליס. (כח) או'ר יטמפל. טס. (כט) חפלח גהה. כ'ס גס כמגילתו יילקוט ול'ל תפילין. ומודה ארגה פטמיס גזון יהיל. (לו) חнос טמו' בגאנד וסנויל. דרט' גוטרייקון מלטונג גוי' ומון' טו טשו'ה טס טגאנד עיין רצ'י וטום' טיכט מא'ט ט'ה. ובמגילתו גאי' לי'ג' הוואר גינע' וטאמו' לאקנ'ה צפני כל' חוטש. ובילקוט גאי' לי'ג' הצעית גלוותיו וטאנטו טל מוי טומל וטיה' טשלס נפני כל' חוטש. (לא) טנומל טל'ן טל'מו' טאנטו. גמגילתו

שמות טו בשלה

טומתין אין כופרין בר, שנית, כי עליך הורגנו כל היום (галיס מד נ), ואומר כי שבעה ברעות נפשי (פס פה ז), ואומר אם שכחנו שם אלהינו (פס מד כל), (לב) בזאת שהעובי כוכבים אומרים לישראל הרי אתם נאים, הרי אתם גבורים, הרי אתם הרים, באו והתערבו עטנו, ישראל אומרם לעובדי כוכבים, אם מבירין אתם אותו". עתו: שפטעו נא מkazaת שכחו, דודי צח ואדם דנוול מרבה (ס"ט ס"י), וכל העניין, טיד הם אומרים א"כ נלכה עצכם כי שמענו ה' עטכם, שנית אמר אניה הילך דודך היפה בנשים וגוי ונבקשנו עטך (פס ו ח): (לנ) וחכמים אומרים זה אליו ואנדו: מקום מקדשו, וכשה"א אל אני לו (פס ג פז): אלחי אבי. (lid) אני מהורה בת טהורים קדושה בת קדושים: גונה קדשן (סמות טו יג): אלחי אבי. הוא מושיעם ומתגדר שמו בעולם, שנאמר ויהי בשפטו כל מלכי האמורי וגוי (יקשע ס ח), ואומר כי שמענו את אשר הוביש ה' את מי ים כוף (פס ג י): (לו) ד"א אלחי אבי ד"ז ואיזוממנהו. על נשים שעשה את אבותינו, ואשר עתיד לעשות לנו מבאן ולהבא: (ה) איש מלחמה. (לו) הבליל בה כל מני כלי זיין, ובן נפרטם בפרט, דכתיב יורכב על ברוב (галיס יט יט), ובתיב וילבש צדקה בשרין וכובע ישועה בראשו (יצעיק יט יז), ובתיב לנוגה ברק הניתך (חצוק ג יט), ובתיב יישלח ח齊ו ויפויצם (галיס יט טו), ובתיב צנה וסוחרת אמתו (פס נל ז), החקק פנן וצנה (פס נל ז), למלה נפרטו כל אלו ובאה רבות, להראות לאומות העולם שהוא ישתחוו שמו גלחים לישראל, אויהם לאומות העולם מה הם שומעים שמי שאמר והיה העולם עתיד להלהם עמהם: (לח) ד"א ה' איש מלחמה. (לט) למה נאמר איש, (ט) לפי שנגלה על הים בגבור עשה מלחמות, גלה בסיני בזקן טלא רחמים, שנאמר ויראו את אלהי ישראל ותחת רגליים בטענה לבנת הספר (סמות כל י), (טא) ובתיב תזה הייתה עד די כרכון רמי ועתיק יומין יתיב (לייל ז ט), לבך נאמר ה' איש מלחמה, הוא שהיה והוא שיהוה בכל דור והדור, שנאמר ראו עתה כי אני אני הוא (לכיש נב נט), ואומר עד זקנה אני הוא ועד שיבת אני אסבול (יצעיק מו ז), ואומר אני ראשון ואני אחרון (פס מל ז). (טב) יש גבר ועליו כלי זיין, אבל אין בו כה. (מן) ולא טבשים מלחמה, אבל מי שאמר והיה גבר ונער כל זיין, אבל אין בו כה, אבל הקב"ה כתוב בו כי אני ה' לא שניתי (מלכי ג ז): (טד) ד"א ה' איש מלחמה ה' שמו. (טה) ע"פ שהוא איש מלחמה לצרים, ה' שמו לرحم על עבדיו, שנאמר ה' ה' אל רחום והונון (סמות לד ז): ה' איש מלחמה. מה שאין כן כל בריה, דרך העולם כיון שירה החצים אינו יכול להחוירם אצלם עד שישלח שליח. אבל מי שאמר והיה העולם, אם עשו תשובה, ע"פ

הערות ותקוניים

שמות טו בשלח

שיצאת הגזירה היא מתקבלת, שנה' ותאחו במשפטדי אשיב נקס לצרי (לכליס ג' מ'), מהoir המכוות על הרשעים : ה' שמו . שהוא שומע צעקה עמו : ה' שמו . שהוא זן וטפננס לכל בריותיו , שנאמר לנזר יס סוף לנזרים (מליס קל' י) , ובכתב בתיריה נותן להם לכלبشر (פס פס ככ) : (מו) ד"א ה' שמו . אע"פ שבכתב ה' איש מלחמה תאמור שהוא צריך לשום כל' זיון , ת"ל שמו , בשטו הוא עושה מלחמות , שנאמר אלה ברכב ואלה בפוסים , ואנחנו בשם ה' אלהינו נזכיר (חיליס כ' ח) , ואומר בהוד אתה בא אליו (מו) בחרב ובחנית ואני בא אליך בשם ה' צבאות אלהי מערכות ישראל (ס"ק י' מ') : ה' שמו . בשמו בן תהלהו :

יד) מרכבות פרעה וחילו ירה בים . (טח) במרוה שמדדו בה נמדדו , (טט) כתיב ירה,
ובתיב רמה . טכאנ מלמד שהיו יזרדין לתהום . ועולין למורים : ד"א
טרכבות , (נ) אלו שש פאות רכב ירה בים : ד"א מרכבות פרעה . כדרך שאמר
פרעה טי ה' (סזות ס ז) : וmbהר שלישיו טבעו בים טופ . בננד שבחר שלישים על כלו ,
טבעו שלישיו : (נא) טובעו . בטיט , ענה אמר טבעתי בין מצולחה (הקליט כט ז) , הם
סרוו חי ישראל בטיט ובלבנים , לפיכך טבעו בטיט בתוד ים כופ :

תְּהוֹמוֹת יִכְסִימוּ. (נְבָ) וַיֵּשׁ קָרְרִין יִכְסִימָוּ, (נְגָ) וְהוּא מְחֻלָּפִי בֶן אֲשֶׁר וּבֶן נְפָתִילִי הַנְּקָדְנִים, וְהוּא לְשׁוֹן אֶחָד, כְּמוֹ וְגַם לֹא תְּעִבּוּרִי טוֹהָה (לוֹת ב' ח'), (נְדָ) טַלְטָד שְׁעָלָה תְּהוֹם הָעֶלְיוֹן וְתְּהוֹם הַתְּחִתּוֹן, וְהִי הַמִּים נְלַחְטִים בָּהֶם בְּכָל מִינִי פּוֹרְעָנוֹת, שְׁהִרִּי בְּיוֹנָה כְּתִיב תְּהוֹם יַסְוְבָּנִי (יְוָנָה ב' י), וּכְאֵן כְּתִיב תְּהוֹמוֹת. בְּיוֹנָה כְּתִיב וְתְּשִׁלְיָכָנִי מְצֻולָּה (פס' ס' ל'), וּכְאֵן כְּתִיב בְּמְצֻולּוֹת, שְׁנָא', יַרְדוּ בְּמְצֻולּוֹת כְּמוֹ אַבְנָן : הֵם אָמָרוּ וּרְאִיתֶם עַל הַאַבְנִים (פְּמוֹת ה' פ'), (נְהָ) נָתַן לְהֵם סִימָן, שְׁבַשְׁעָה שְׁכָרְעָה לִילְד יְרִיכָתְיהָ מְצֻטְנָנוֹת בְּאַבְנִים, וְלֵהֵם נָהִיוּ הַמִּים בְּאַבְנִים וְהִיא הַמִּים מְכַיִם לֵהֵם עַל מָקוֹם הַאַבְנִים : ד"א כְּמוֹ אַבְנָן, עַל שְׁהַקְשֵׁוּ לְבָנָן כְּאַבְנָן :

ימינך ה' נאדרי בכה. (נו) שאתה נתן ארבה לרשעים, אולי יחוירו בתשובה, כמו שנאמר בדור המבול לא יدون רוחו באדם ונור' (כלחשית ז), והיו יטנו שאה ועשרים שנה (פס) : ימינך ה'. (נו) ב' פעמים, לפי שישראל היו רצויין לפני יוצרנו עשו את השםאל ימין, שנאמר ימינך ימינך, ובשותטאין עושין את התםין

הערות ותקוני

שםות פון בשלחן

שمال, שנאמר השיב אחר ימינו (ח' ל' ג') : תרעץ אויב . (ג') לעתיד לבא , שנאמר (נט) בזעם תצעד ארץ באף תדוש נוים (חנוך ג' יג') : (ס) [תרעץ אויב . זה פרעה שנאמר אמר אויב וגו'. ד"א זה עשו, שנאמר יען אמר האויב וגו' (יתקול לו ג')]: ז) וברוב נאנך תחרות קטינ' . (סא) הרבית להתגנות כננד מ' שקטו כננדך , ומ' הם שקטו כננדך אותם שקטו על בניך:תחרות קטינ' . (סב) קטינ' לא נאמר, אלא קטינ' , וכן בכ"ט שנאי ישראל הם שנאי מ' שאמר והיה העולם, אל תשכח قول צוריך (אלים עד ג'), כי הנה אויביך וגו' (ז' ט' ד') , על עצך יערימו כוד (ז' ס' , כי הנגע בכם בנווע בברחת עינו (א' ל' ב' י'כ') : תשלוח חרזונך יאכלטו בקש . (ט'ג) תשלוח חרזונך, לעתיד לבא , שנאמר שפך עליהם זעטך . וחרוז אפיך ישיגם (א' ל' ט' כ'): יאכלטו בקש. לעתיד לבא , שנאמר בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש (ט' ג' י'ט') , כל העצים אין קולן הולקין . בשחם דולקין , אבל הקש . כשהוא דולק קולן הולך ; אך היה קולן של מצריים הולך מפני הפורענות , כל העצים כשהן דולקין יש בהן טפש , אבל הקש כשהוא דולק אין בו טפש , למדך שלא היה ממלכה . שפהה כפו המצריים אלא שנTELו . שורה לשעה טפנ' כבודן של ישראל :-

ח) וברוח אף נערמו מים . (ס"ר) הם אמרו הבה נתחכמתה לו (צמונת ק'), ותקב"ה נתן ערמיות במים, והיו הטעים. נלחמים בהם בכל מיני פורענות : ד"א נערמו מים [כה]. נעשו עליות ערים ; נעצבו כמו נד . מה נד צוחר. אינו לא מוציא ולא] מבנים , (טו) כך הייתה נשפטן צורוה בהן ומשתנקין : נזלים . מים מתוקין . שהיו בתוך המלוחין , בעין שנאמר באור טים חיים (ס"ו) ונזלים טן לבניון (ס"ט ל טו), ואומרן ונזלים מתוך הארץ (חטלי ט טו) : קפאו תהומות בלביהם . עשאן (טח). כמו כיפה : בלב ים . (ס"ט) בשם שלב האדם נתון שני חלקיו ולמעלה כלפי חוץ. רוח כפה עלותה רוח חיוני הלהבי ולמעלה :

הראש, כך כפה עליהם הים. משני הלקוי ולמעלה:
ט) אמר אויב.(ע) זה הפסיק הוא תחילת הפרשה, ונכתב באמצע, ללםך שאין טוקדים
ומאוחר בתורה: אמר אויב ארדוף אשיג . (עא) פנין היו ישראל יודעין שאמר
פרעה ארדוף אשיג , מnid ששרה עליהם רוח הקודש : אהلك שלל . (עב) אמר להם
פרעה לעמו, אפילו אין אנו רודפין אחריהן אלא בשבייל כסף וזהב שנטלו. ממנו דינו ,
(עג) היו בהם עניים שאבדו ממון מעט אטרו אנחנו וויתרנו, אמר להם פרעה כולם שווים
בביזה שניא' אהליך שלל, טיד הסכימטו כלם לרדוּפָה : תמלאמו נפשי . (עד) אמר להם פרעה
הרשע לשעבר הייתם לוקחים את ממונם . וחיהתי - תובע טידכם . בנייטוי הטלבות ,
עבדיו [(עה) אהליך שלל . לשעבר אם הייתם הורגים מהם היית-תובע מכם בנייטוי
הטלבות , עבשו] תמלאמו נפשי : אריך חרבוי . תוריישמו ידי . (עו) זו אנית בניהם

שמות טו בשלח

ובנותיהם: אמר איב. זה הפקוק מודיע כי (ע) שלש כיתות נעשו המצריים על ישראל, אחת אומרת אחילק שלו ולא נהרגם, ואחת אומרת תלאמו נפשי ונחרנס ולא נכח מהם כלום, ואחת אומרת אריק חרביו תורישטו ידי נהרגם ונכח את שטונם: חמשה דברים הם שאמר איב. ארדוף, אשיג, אחילק, אריק, תורישטו ידי. (ע) וכנגדם באו עליהם חמשה פורענות בים, נשפט ברוחך, ימינך ה' וגנו' תרעען איב, וברוח אפיק, וברוב גאנדר. גיטה ימינך;

י) נשפט ברוחך ככמו ים. דכתיב וילך ה' את חיים ברוח קדים עזה (סמות יד כט): צללו בעופרת בטים אדריים. (עת) ארבעה נקראו אדרי, הקב"ה שנאמר אדר במרוס ה' (פסליס גז), (פ) צדיקים שנאמר ואדרי כל חפציכי בהם (פס צג), פרעעה שנאמר אותה ובנות נשים אדריים (יחוקל לג יח), טים שנאמר בטים אדריים; (פא) יבוא אדרי ויפרע לאדריים פאדריים באדריים;

יא) מי כטוכה באלים ה' מי כטוכה נادر בקדש. (פב) כיון שראו ישראל שכלו המצרים ובטלה טמפלתם וכל אלהיהם נשחתו, מיד כפרו בע"ז ואמרו מי כטוכה באלים ה', (פנ) ואפילו האותות עתידין לכפור בה; שנarter ה' עוזי ומעוזי ומונסי ביום צרה אליך גוים יבואו מטאפסי ארץ ויאמרו אך שקר נחלו אבותינו הבלתי נקיים בם פועל (ירמיה טז יט). ואומר זהאלילום כליל יחולוף (ישעיה ג' יח): ד"א מי כטוכה באלים. (פד) חסר י' כלומר מי כטוכה באלים (פח) באנים, שעושה דין ונקנות ברשעים: (פו) ד"א באלים. באלים בעבודת כוכבים (פו) עושה תחלה ולבסוף מקידות לבם בפה מלא: ד"א מי כטוכה באלים. באלים (פח) אלו ישראל שהם אלמים בנלות מחרפין ואין משבין, והקב"ה רואה עלבון ושותק: (פט) ד"א מי כטוכה באלים. אבלו שטמשין לפניך בטרום, שני' כי מי בשחק יערוך (לך)[לה] וגדי

הערות ותקוניים *

הליך מרכז, המל לנצח זכרים כטינן אנהמל וכרייך חכםך ומלאו יפתח (יחזקאל כח). ובילוקם רמז רמ"ט בגי' לסענבר סייפס דוויס להנום נטהן וכונתיכן וכייתי חונע מידקס [בגימוטי מלכות] חנול כהן הליך חרבני. וו"ה התן חרבני מין כתיב כהן הלא הליך מרכז המל לנשלה שת זכרישן כטינן אנהמל וגתו [ז"ל וכרייך] חרבות [ז"ל חרבות] על יופי. [ז"ל יפי] חכםך (יחזקאל כח ז). וצמיהלתה לפניו חכם מן השענבר עד הליך מרכז ומתחין וו"ה שכסמי במעתיק מן השענבר עד הליך (עו) שלטויות. מכילה וילוקס טס. (עה) וכונדות נה עלייס חמפס פורענות ניס. נמיהלה וכגד, של חמפס דנאריס נסינחו רות סקדס ורוממת ססת צוחץ כו'. ובילוקם רמז רמ"פ האמיט במעתיק במלנות "ובחרות חפיר" ומן נטיא ימיך מתחיל רמז ר"ג. נפעות. (עת) הרצפה נקלמו הדר. מכילה וילוקם רמז ר"ג. (פ) לדיקיס. נמיהלה סנירס יטהל. (פא) ינוח. הדר. פיין מתחום. י"ג פ"ח. (פב) כיוון טלהו יטהל. מכילה פ"ח וילוקם רמז ר"ג. (פג) וילוקם השומות. עיין ני' הדרת נמיהלה. (פד) חסר י"ד. ז"ל געל מלחמת צי נהלס חכל דחמר כלומר מי כמוך נחלמים כן דרסו לרבותיהם נפ' פניזקון [נישין נ"ז פ"ג] ובמיהלה וCMDR נתקה קוב נרס מי כמוה נחלמים על פניש טויס. (פה) נחנסים שטוחה דין ונקמות ברשותם. ובמיהלה מי כמוך נחלמים מי כמוך ננטיש ונגוכות שפעית על פיס. וטמפלטיס פילטו טהו מלצון הלייס וחזק וכן ולהת הייל טהרז נקח (יחזקאל יז יג). וכפירות רביינו: (פו) ל"ה נחלים נחלמים גע"ז. דרס נחלים מלצון אלם. ובמיהלה פני' ל"ה מי כמוך נחלים מי כמוך נחלו טהוריין הותס הטעות כו'. (פו) עוזה מהלש ולכטוף מקילות נט נפה געל. כמיהל קנווע ונטהנץ מן במעתיק, ונמיה לנטון נב"י פ"ג וככ"י פלארען. וכן ז"ל נחלמים גע"ז עוזה נקמות מי כמוך רפה מי כמוך פטי דרג נפי שנתהלה פיו מטנחים בטהה רפה ולכטוף מקילות נט נפה געל. וכן מלההי גס' מלחמת צי טחוב וז"ל מי כמוך טהרוון נליי פכ"ג וככ"י דרג נטה בהר יהו"ה נטה מנטל ע"פ גמורות ונתנו טעם לדרכ טהו נגמנס מיכס חעל האס. ועיין מ"ט נתלה ל"ה י' ומה טחוב מלהן כ"י גלו"ה סוף סי' ג"ה גט טהרות חיים, ומלצת لكم טוב מי כינויה קראזון רפי וככ"י דרג נפי שנתהלה פיו מטנחים בטהה רפה ולכטוף מקילות נט נטה מלך עכ"ל ועיין נרטיג נהי ותלה טהו מילכרי טבק. (פח) הלו יטהל טאס הלאים גנולות. נמיהלה וילוקם רמז ר"ג מי כמוך נחלמים טומע עלניין ניין וטוק. גלהה כי יט להניא טס ע"פ דנלי רביינו וככ"ל מי כמוך נחלמים [הלו יטהל טאס הלאים גנולות מהלפין וליין מטינין וכקנ"ה] טומע עלנו ניין וטוק. (פט) ל"ה מי כמוך נחלים. נחנו טטמיסין נפיך גמuros. דרס נחלים מלצון נוי הלייס והטכני קלורס כי מי נטהק יפלוך לא' וכוגתו נטיפת

מט

שמות טז בשלוח

אל גערין בסוד קדושים רבה (מל' פט ז) : פי במעשה נادر בקדש . (ז) נאה אתה ואדר בקדש בשעה שישRAL צועקין כל אחד ואחד בביתו שוטע ומואין לכל אחד ואחד ועונה יחד לכולם , שנאמר שוטע תפלת עדרך כל בשר יבווא (ס ס נ) : נורא הahlenות עוצה פלא . (זא) נורא תהלהות מעולם אתה : (זב) ד"א נורא תהלהות . מדת בשם ודם מורה על הרחוקים יותר מקרובים אבל הקב"ה (זג) מורה על הקרובים שנא' בקרובי אקדש (ויקלוי נ) , ואופר וסביביו נשערה מאד (טלאים נ נ) , (זד) מדקדק עב בעבדיו אפילו בחות השערה : עוצה פלא . עשה ועווה בכל דור ודור . (זה) עשה עם האבות , עשה עם הבנים , בן יעשה לטען שמוי ; שנאמר כי מי צאת ארץ

מצדים ארנו נפלוות (וילס ז טו) :

יב) נטית יטינך תבלעמו ארין . (זו) לפי שצדקו עליהם הדין במצרים ואמרתו ה' הצדיק (טמות ט לו) , לפיכך זכו לקבורה , שנאמר תבלעמו ארין : (זז) ד"א נטית יטינך . מניד שהיה הים זורקן ליבשה , ויבשה זורקן לים , (זח) אמתה היבשה אלה אם בשבייל דטו של הבל שקבלתי נתארותי , שנא' ארווה האדמה (נרטית ג ח) , דמן של כל אלו על אחת כתה וכטה . עד שנשבע לה הקב"ה שאינה טובעה בדין בשבילן . שנאמר נטית יטינך תבלעמו ארין , זו שבועה , שנאמר נשבע ה' בימינו (יטיע סכ ח) : ג) נחיתת בחסדר עם זו נאלת . (זט) לפי שלא היה בידינו מעשים טובים ונאלתנו לך עם אלא ישראל , שנאמר עם זו יצרתי לי תהלי יכפרו (ט ט נט כה) : (קה) ד"א עם יו . (קב) אלו י"ג שבטים עם שבט אפרים בן יוסף : נחלת בעז אל גות קרשך . (קג) בזכות התורה שנקרה עוז , שנא' ה' עוז לעמו יתן (טליס טט י) : אל גות קרשך .

ז) בזכות גות קרשך , זה המקדש , שנאמר גות שאנן (יטיע טג כ) : יד) שמעו עמים ירגנון . (קד) אמרו אם למצרים נעשו בהם כל אלו הנקמות הם מה תהא עליהם : (קה) ד"א שמעו עמים ירגנון . כיון שישמעו שהקב"ה הנביה קרן של ישראל ומכניסן לאין , התחלו מתרגון , אמר להם [הקב"ה] שוטים כתה מלכים מלכו מבם , כתה שלטונים שלטו טכם ; והם לא חששו , ואתם עתה מהם לבם : חילacho יושבי פלשת . (קו) כיון ששמעו [אנשי פלשת] שיישראל נכנסין לאין , אמרו עתה באים (קו) לעורר ערעור של בני אפרים , (קח) שנא' אלה בני אפרים שותלח בנו ועזר ואלעזר והרגום אנשי גות הנולדים בארץ כי ירדו לקחת מקניהם (לט"ה ז כ כה) , ואומר בני אפרים נושא רומי קשת (טליס עט ט) , אמרו אין לדם דורך אלא עליינו עתה

באים ובזווים את נכנסנו :

טו) אז נבהלו אלופי אדום . (קט) למה נבהלו שמא בשבייל ארצם , והוא כתיב אל תחרגו בם (לנריס ז ק) , (קי) אלא אמרו שמא יערعرو علينا מריבה שבין עשו

הערות ותקוניים

לטיפס לקלת יעם לה' בגדי מליט . (ז) ילה' מהם ומולל נקודות . מלילתם וילקוט רמז ר"ג : (זא) נורא חכלות מעולס מהם : במקילתם מה מוכתמי הלה' משולס נולת הסלות . (זב) ד"ה ס ס . (זג) מוכלו פל אקזוניס . במקילתם וילקוט נספ"י "וותר מגדתוקיס" . ועיין מלילתם סט נמליכות דנרים . (זז) מדקדק בס פכדיו כחות טענלה . כסיפות קוזת ליהם נמלילה , וכוכו מגנלה ב"ק כ' ע"ה וסנכיו טענלה מלוד מלמד ספק"ב מלדקק מ"ס סניcio הפי' למוט טענלה , ודרטו טערה לטען סוט טערה . (זה) ע"ה ע"ס סלנות . זה לפון סמגילת ליה' עטפה . פלט מ"ס מ"זות ועתה לטען עס ניס . (זט) נפי סלדקן עלייס סדין . מלילתם פ"ט , ילקוט רמז ר"ט , ולט"י עס"ט . (זו) ד"ה נטיח . מלילתם וילקוט סט : (זח) מפרש סינטס . מ"ז נטיח וילקוט כו מדיניין . ועיין פלרא"ת פט"ג וכפ"י כרכ"ס למסחים ק"ח פ"ג ד"ס פלט . (זט) נפי סלוח סינטס . מלילתם וילקוט . (ק) חיון נ"ר עט . סט . (קה) ד"ה עט ז . סוכפת רנטט : (קב) הלה' י"ג טכטס . לרט ז"ו גנימטריך י"ג . (קג) נוכחות כתולס . מלילתם וילקוט . (קד) ממדנו . מלילתם וילקוט . (קח) ד"ה . סט . (קו) כוונת פלרא"ת פט"ג וכפ"י כרכ"ס למסחים ק"ח פ"ג ז"ג מ"ג . ודרט"י מס"ט . (קח) ע"ה נטיח פלרא"ת פט"ג וכפ"י כרכ"ס למסחים ק"ח פ"ג מ"ט מ"ט וטחולת נט וטחול וטולען . ונס נ"כ"י מלחרען וכ"י פ"ג מוגה סמקלה בפשות הלה' נ"י הפליס מ"ט וטחולת נט ומחל וטולען . (קט) נמה נכסלו . מכינלה נ"ה לмерוי . נלה' ני נס (לק"ט ח"ב) זיון

שמות טו בשלח

לייעקב, דבתיוב ונישטום עשו את יעקב (ברלהת כ' מ') : אִילּוּ מֹאָב : גָּבוֹרִי מֹאָב הִיוּ, בענין שנאמר ואת אילוי הארץ לך (יחוקל ז' יג) : יְאַחֲזָתוּ רָעֵד . (קיא) אמרו עתה יעוזרו מריבת לוט שותיה עם אברהם אביהם : נָמוֹנוּ כָּל יוֹשֵׁבֵי כְּנֻן, אֶלְוּ ז' עַטְמִין הַכְּנֻנִי וְהַאֲמֹרִי וְהַחֲתִי וְהַיְבוֹסִי וְהַגְּרָנִישִׁי וְהַפְּרִיאִי וְהַחוֹי שאמור הקב"ה לא תחיה כל נשמה לטען אשר לא ילמדו אתכם לעשות ככל תועבותם אשר עשו (דנليس כ' טו ו' יט) : (קיד) גיטו . נטנו, בענין שנאמר נטוניים ארץ וכל יוושבה (תכליס ע' 7), (קיד) לטען גמוג לב העם (יחוקל כל כ) :

טו) תפל עליהם אימתה ופחד . (קיד) אימתה על הרוחקים מקהל השמואה, ופחד על הקרובים, שבן אמרה רחוב ונשטע וימס לבבנו (יפוסט ג' יט) : בנדול זרועך ידטו באבן . (קטו) זה נאסר על עמלק שכינם עטמיים רבים לבא להלחם בישראל וההפל משה עליהם שידטו באבן : (קטו) ד"א בנדול זרועך . כיון שנכנסו מרגלים בארץ כל מי שהיה אומר אלה מרגלים (קיז) היה דומם באבן : (קיח) ד"א בנדול זרועך . אלו שנטקבצו בימי יהושע, שנאמר ויהי בשטו יבין . (קיט) מלך כנун וגנו הבנעני ממזרח ומים וגנו' ויצאו חם וגנו' (קב). ויועדו כל המלכים ויתקbezו יהודיו (יפוסט יה' ק' ג): עד יעבור עמקה . (קיד) עד יעבור עמק את חיים, עד יעבור עם זו קנית, את הירדן, فهو עם זו קנית, (קבב) לפי שבול העולם כולם שלך, ואין לך עם אלא ישראל, שנאמר עם זו יצרתי לי (יעעה מג כל). (קבג) ארבעה נקראו קניין, ישראל עם זו קנית, שמים וארים . שנאמר קונה שמים וארץ (ברלהת יד' גג), בהט"ק שנאמר הור זה קנחה יסינו (תכליס ע' 4), התרזה שנאמר ה' קני ראיית דרכו (יפלי ח' גג) :

ו) TABAMO ותטעמו . (קיד) נתנבאו האבות ואמרת הבנים נכנסין, ואין האבות נכנסין, (קבה) שני' אם יראה איש באנשים האלה תדור הרע הזה (דנليس ס' נ' ג): ותטעמו . (קיד) ככרם הנטו שורות שורות, (קיד) שני' מפאת קדימה עד פאת יטה יהודה אחד דין אחד, נפתלי אחד (יחוקל מה) : בדור נחלתך . (קבה) בהר שהבטחתנו, שנאמר כי בהר קדרשי בהר מרים ישראל (פס כ' מ) : (קכט) ארבעה נקראו נחלה, ישראל, (קל) דבתיוב והם עמק ונחלתך (דנليس ט' 3), ארץ ישראל, (קלא) דבתיוב אל המנוחה ואל הנחלה . (פס י' ט), בית המקדש, דבתיוב בהר נחלתך, תורה, דבתיוב וטמתנה נחליאל (נמזכיר כל יט), (קלב) תבא נחלה נחלה, נחלה בזבות

הערות ותקוניים

נס נבי רצינו קו מלמר מהל ופיין כמליר עין טכניות צמיהתך . "דבל מהר" וככילה טכו כניש כגולו צעל ליפת נזק . וטעין נרכז עכ"ת . (קיא) אלמו טטה ישלו . מכילתו וילקוט טס . (קיד) נמונו נמו . מכילתו וכן כתכ רט"י נס"י עכ"ת וככיה רט"י כמו נכלניות תמנוננא . (תכליס טה) . ונמיכילה מוגה כמו סכנייה רצינו נמוnis הרן . (קיד) נמען גמוג לב טעס . וכן מוגה בכ"י פלארטען וכ"י פ"ג . ונקלתו כתיב נמען גמוג לב . ומלהט טעס לימתה . (קיר) לימפס על אלמוקיס . מכילתו וילקוט ולט"ז עכ"ת וכן נספלי כוֹף עקב פטדים ומורההס , פהה על סקוריינס ומורההס על אלמוקיס . ומוגה נרכז עכ"ת פקכ . (קטו) זה נלכד על טמלק . מכילתו וילקוט . (קטו) ד"ה . טס . (קיז) טיס דומס . מכילתו על הכנעני חסל נכ"י פ"ג . (קיח) ד"ה . טס . (קיט) מלך כנען . נמלך מלך חילו . (קב) ווועדו כל המלכים ווועקנצע ימדו . וכן מוגה בכ"י פלארטען וכ"י פ"ג . ונקלתו כתיב ווועדו כל פמלכיס פהלה ווועדו וווענו ימדו . ווועקנצע כ' כהוב ווועקנצע ימדו . (קיד) עד יטטר עמק מה כיס כו' ה' כ' פילדן . במליחת פמלמר קפוע ועיין כמליר עין סבומיך ט"פ כיילוקם רמו מג"ב וס"י נס נלכון לפני רצינו כמליחת . (קיד) נא' נכל געשס . מכילתו וילקוט . (קיד) הלגעס נקלעו קניין . מכילתו וילקוט רמו ריכ"ב . ונספלי סהיזט נס' הלה קו חניך קיך חייה נ' נקלעו קאיין . ונפחים פ"ז ע"ב . ונחנות פ"ז מ"י חמפה קניינס . (קיד) נתנכלו סהיזט . מכילתו וילקוט . (קיד) ככרס . מכילתו וילקוט . (קיד) טנמלר מפלט קדמת . הין זה סדר ססיוס ה'ה ליה נמליחת . (קיד) ככרס . מכילתו וילקוט . (קיד) טנמלר מפלט קדמת . הין זה סדר לכתוניס . כ'יחוקל מה' ה' ג' ז' וככלכל כתינע לטיט טוח ג'ב' נמליחת טס וילקוט רמו ריכ"ג . ונספלי סהיזט נס' וווענו היל נכל מוגה סכתוניס לה כלמן סתקרא וכהלער שער ג'ב' נעל פאליר טין . (קיד) נפר סהנמיהט . מכילתו וילקוט . (קיד) אלגטס נקלל נחלה . מכילתו וילקוט רמו ריכ"ג . (קל) דבתיוב וס עמק ונחלתך . נמליחת וילקוט מוגה לרהי' סכתוב פמי ונהלמי יסלהן (יולן ד' ג'). (קלא) דכתיוב היל פטזוקה וויל פנמהה . נמליחת וילקוט מוגה, סכתוב נחלה לפלר כ' היליך ווונן נך מלכ (דנليس ט' 7) . (קלב) חנוך מלכ מלס . נחלה נזחות נחלה נמליחת לממר סקנ"ה ינוש טרלאג אנטק

שמות טו בשלח

נחלת : טכון לשbatchך . פירושו טכון לשbatchך , שבטא של מטה טכון לשbatchך . (קלג) בוא וראה חבת בית המקדש , שבבראשית כתיב בדבר ה' שמים נעשה (תליס ע' ו') , (קלד) ובמקdash כתיב פעללה , אוי להם לאומות העולם (קלח) שהחריבו פעללה מישאמר והיה העולם מקדש ה' כוננו ידיך . בוא וראה חבת הקב"ה על בית המקדש , נאמר במעשה בראשית אף ידי יסדה הארץ (ישיכ מקין) , ובאן כתיב בוננו ידיך , (קלו) לשם אחת , ופה שתים : (קלו) מקדש רפה , על כי היה עתיד ליחדב , שהרי במשכן כתיב ועשוי לי מקדש (שמות כח) , לפה שלא שלטו בו האומות אלא לנו : מקדש ה' . השם מלא כתבו כך קרייתו , כי ציון שנבנה בבית המקדש (קלח) [נזע בישראל , שנאמר] נודע ביהודה אלהים , בישראל נдол שמו (תליס ע' ו').

וכתיב ויהי בשלם סובו ומעונחו בציון (פס ע' ו') :
 ית) ה' ימלוך לעולם ועד . (קלט) ר' יוסי הגלילי אומר אלו אמרו ישראל על הים ה'
 מלך לעולם , לא היה אומה שלטת בהם , אלא אמרו ה' ימלוך , לעתיד לבא
 יעדין אין לו הפסק : (קמ) שירות משה רבינו שטונה עשר פסוקים , .. (קמא) ובנידן

תקנו רבותינו שטונה עשר ברכות של תפלה :
 יט) כי בא סום פרעה . בעל ברחו בא בים ברכבו ובפרשו : ישב ה' עליהם את פי
 הים . למדנו שהים נקרא מקום טים , והמים נקראו טי הים , וכשה' הקורא
 לטי הים וישפכם (עמוס כ' ח') : ובני ישראל הלויכו ביבשה בתוך הים . כבר הלבו ועברו

וآخر בן בא סום פרעה :
 ג) ותקח טרים הנביאה . בשירת מצרים הקדימו אנשים לגשים , ובשירת דברה
 קדמו נשים לאנשים , לפי שכן תשועה על ידי אנשים , שנאפר ומשה
 ואחנן עשו את כל המופתים האלה (שמות יט') , ולשם תשועה על ידי נשים דברה וייעל
 אשות חבר הקינוי טרים . (קמג) ולמה נקרא שם טרים , שבחייה מרדו המצריים את
 חי אבותינו למצרים : הנביאה . (קמנ) והיבן מצינו שטרים התנבהה , אלא שאברה
 לאביה סופק את מolid בן , שהוא עומד ומושיע את ישראל , כמו שדרשו (קמד) בפט
 סוטה : אחות אהרן . (קמה) וכי לא היה אחות שנייהם , אלא שהיתה נתנבהה על
 משה , עד שהיתה אחות אהרן : (קמו) ד"א על שנתן נפשו עליה נקראות אחות אהרן ,
 שנאמר אל נא תהי כמת וננו אל נא רפואי לך (גמלנץ י' ו' ו') , בזוא בו שטוען
 ולוי אחיך דינה (גמלנץ לד' כ') : את התוף בידה . (קמו) מובטחין היו ישראל שהקב"ה

(א) הערות ותקוניים

חלה ניגן טיקלחט מלאה ויבנו זיהמ"ק טיקלחט נחלס . וככ"י פ"ג סמלמר
 מקומע . וככ"י סס "מצוח נחלס נחלס נזוכות" . (קלג) נוח ורלה . מכילה וילוקט . (קלד) וגמתקת כתיב
 פשלס . בילוקט פ"ג וכטנכת נית מקדמת . ועיין נמלוי עין טכניות נמלילת ונטנה נזוכות ביכמ"ק .
 (קלח) טחניכו טעולות . עיין מילר עין חות י"ד . (קלו) נסח מהת ופס טהים . כסברם שלמו למ נכלו
 מלא ניזו מהת , ופס כטנה נזוכות ביכמ"ק גטתי ידיו . מכילמל וכן הונח גטט"י מט"מ . (קלו) מקדמת
 רפה . נקלה מקדש ק' דנוسة סל"ת רפה . ועיין מגחת ט' טמות ב' ב' טכניות נסח כמסורה ג' מלין
 דנטין וכטין מתהנטין וסימן טפיט , מקדמת ס' מטה עינוי (סופיטים מ') וגעל חור תוכה פ' מתחלפיים
 כי נטחת מלאה קלו רוח לחיות להוות אביה לפס . וטכנית דטסה ונתקד סדר וגדקה האניות
 דנוסה וכטנית רפה . (קלח) טדע נישלול טהממל . סופיטי פ' פ' כ"י פ"ג וככ"י קובלרטק .
 (קלט) י' יוסי הגלילי חומר . מכילמל ומונח בילוקט . (קמ) טירם מטה רגינו . סופיט כמתקן .
 (קמא) ובנידן טיקטו לנומית י"ח גרכות כל תפלה . עיין צפנסיקת צופרטון . ולחטחן ס"ז ע"ג וחכמי
 טרמל מהכו מלהמע צחפה חנה מעין י"ח רמה קלי ממן גרכות . ממית ומחי פמיה פממים כו' . נפי
 טסחה בככלי הס י' ק' גרכות ונוכחת סיוטלמי הס רק י' ח' גרכות , וcosa פ"ש סוכמת מה מה נזואה
 ילוטליים וכן נגפ"ג כל' גרכות ס"ה הבנייה למליין נמערנה דלהטchan צחפה חנה מעין טמלה טבר וטוה
 סמלמר טפניאו לרבי עפ' ולחטחן ויט להתקן במקום ותוכמי יטלהל למכו עיל ותוכמי לזרן יטלהל וכטוה כטוה
 זאג'יל טנס"ג למליין נמערנה טפ' הלאן יטלהל וסרחנמי צוז צמטעו הלאן טממי גרכות ספפר . (קמג) ולמה
 נקלט טס מלייס . נמלכת חיות כפ' כי פגה כסתו עגר גמלס אטפס פירוזה טלאך נקלט טמה מלייס
 טס טס טס מלייס מה פירוזה פירוזה . וכן מלחי נסדר שעט רפה ס"ג ולמה
 נקלט טס מלייס מה פירוזה פירוזה . (קמג) וטיכן מלייס . מכילמל . (קמד) נסס טס . דף י' ג' ספ"ג .
 (קמה) וכי ג' פיה . סומס סס . (קמו) ל"ה . מיינט ורט' טס' . (קמו) מונטחן . מליחן

עמ'ו בשלוח

עושה נבים עם יציאתם ממצרים, והתקינו להם תופים: ותצאנה כל הנשים אחריה
סריים בוגדים טלים, שככל הפתיחה בדבר הוא עיקר:
כאמור ותען להם טרים. (קמ"ח) בדרך שאמר משה רבינו שירה לאנשים, כך אמר
טרים שירה לנשים, שירו לה' כי נאה נאה וננו': ותען. יש ענייה שתזא
ראש הדיבור, בסו ותענינה הנשים המשוחחות (ס"ג י"ב), ויען איוב (ל"ז ג' ב), והב
לשון קריאה, ולא לשון ענייה. שבוטן שאחת מתחלה וכולן עוננות הוא ותען:
כב) ויסע משה את ישדאל מיב כוף. (קמ"ט) ר' יהושע אוסר נסיעה זו על פי משה,
(קנ) והשאר על פי ה' ייחנו ועל פי ה' יסעו: (קנא) ד"א ויסע משה. בין
שאמר להם משה כען לא אמרו לו להבין ניטע, והיכן נלך דרך המדבר הזה ללא צידת,
אלא מיד נפכו ולא איחרו, עליהם נאמר הלוך וקראת באוני ירושלים לאמר כה אמר ה',
זכרתי לך. חסד נעוריך וננו' לכתך אחורי במדבר הארץ לא זרועה (ימ"ה ב' ג), (קנ'ב) ת' בפטעות חזרו לאחורייהם, שכן כתוב בפרשת אלה טסע', (קנ'ג) ויסעו מפי החירות
(גמל'ל ג' ח), ויסעו טמרה (פס סס ט), ויסעו מלאים וייחנו על ים סוף (פס סס י): ויסע
משה. (קנד) ר' אליעזר אומר על פי הגבורה נסעו, ומהו ויסע, מלמד שהשיען
בעל ברחן, שכן שראו פגרי מצרים אמרו כיון שנשמדו כל טבידנו בוואו ונחזר
למצרים ונכבשה, שמא תאמרו אמרו ולא עשו, תיל וימאנו לשטוע ולא זכרו נפלאותיך
(ימ"ה ס' י). (קנ'ה) ר' יהודה אומר עבדות כוכבים עברת עם ישראלabis, והסיעה
משה מהם באותה שעה, (קנו) ומרנא ורבנא ר' טוביהו בנו של רבינו הנזול רבינו
אליעזר וציל שטע מאביו, ויסע משה את ישראל, (קנו) בעל ברחן, לפי שהיו מוצאים
בתוך חיים אבני טובות וסדרניות, ולא היו רוצים לצאת טעם, לכך כתיב ויסע:
ויצאו אל מדבר שור. אמרו רבותינו זיל בטכילה, מדבר שור. (קנ'ג) הוא מדבר
כוב, (קנט) וזה שטונה טאות פרסה על שטונה טאות פרסה; וככלו מלא נחשים
ועקרבים, שנאמר הטוליכך במדבר הנזול והנורא נחש שרכ ועקרב וצטאן (לכ'יס
ח פ'ו), (קס) שרכ הוא אפעה, כשהוא רוזה צל עופ פורה, מיד העוף נשור אברים

הערות ותקוניים - 2

שמחת מ"ט בשלוח

1

אברים. ואעפ"כ לא אפדי אליה ה' המעלה אותנו [טארץ טצריס] הטוליך אותנו [בסידבי]
באرض ערבה ושותה באריין ציה וצלמות (ילמיכ ז ז), [טהוד צלמות] סקום צל העם מות:
(קסא) אמר ר' אבא דבריו זה טה ריבינו הקדוש, אדם אחד היה (קסב) בארץ ישראל,
פעם אחד עלה להר ללקוט עצים וראה את הנחש יישן; והוא לא ראהו ימץב פחדיו
נשר שער ראשו ועוד לא נצחה וחיז קוינן אותו מדרופה: חילכו שלשת ימים במדבר
ולא יצאו מים. (קסג) ר' יהושע אומר מים סבש, יהושיר שומות אסרו שלא עסקו
בדברי תורה, (קסד) לפיכך תקנו אבות הראשונים, להיות ישראל קריין בטורה
שבת ושני בשבת וחמשי בשבת, (קסה) שלא יהיו שלשת ימים בלי תורה;
כג) ויבאו מרתה. (קסו) ר' יהושע אומר (קסז) בשלשה מקומות באו ישראל באחתה
שעה: ולא יכול לשთות מים משרה ונג'ר. מה תל כי מרים הם, אלא
מרימות וטהלוננים הם שלשי השעה לא סבל אלא טיד. כה)
וילנו העם. (קסח) שלא נטלו עזה סן הגודולים תחלה, אלא דבורה תרעומת
על משה, שנابر מה נשתח: כה)
ויצעק אלה. (קסט) טיבן את למד שתפלת הצדיקים קצהה, וזה תפלהן חוראות
ריקם, ואעפ"כ יש עת לזכור ויש עת להאריך, דכתיב ואתנהל לפני ה'
ארבעים ים וארבעים לילה (לנלייט ט יט): וירדו ה' עז. (קע) ר' יהושע בן קירה
אומר זה עז (קעא) חרדיפני היה שהוא מר ביזטר, נס בתווך נס, (קעב) וכן אליעזר
הגביא במלח ריפה כי יריה, נס בתווך נס. (קעג) ר' יesh בן יודאי אמר, דבר של תורה דעתה,
שלא כתוב ויראהו, אלא יורדתו, בעניין שני, וירוני ויאמר לו (מליל ד ד): וישליך אל הימים
וימתקו הימים. (קעד) הימים הימים שני פעמיים, טיבן אם ר' אלעזר המודעי תמיים
טריט היו מתחלתן ולא לפוי השעה: שם שם לו. חוק ומשפט: (קעה) חוק זה שבת

הערות ותקוניים

כלאי מיל' מט ווילריו טטליין, אך יט לתקון נדנדי לגיט' וכל' זכאות נגב נהיאן גיט וווקס
לניש וויל' זמפס חפסט ומרן. משופף ונו' (ייטעה ל' ו'). לין חפסט הול' אטס למכו שטנס זט רוחה אל
שו' טרכ' מיל' [מת] בעוף גוטס חנרים חנרים. ובצאנחוועל' האיג' מיל' מתנבר וטאל' זטראיס
חנרים ז'ל' מיל' מט. (קסא) האמר ר' חנוך. כ"ט טג' נטמ"ר סכ"ד וגטלוקס רמז לריכ' וילמי' רמז ריל' ג'
זטס פטנילתול' ולפנינו האמר ר' עקיינ'ו, וצאנחוועל' ה"ר חנוך וכן געל' פסל ויצטיל' כטחיק כמו צאנ'ו
צאנחוועל' ר' חנוך. ומדכלי רבינו תרלה טהיר לפניו פני' גס' צמכלתול' ה"ר חנוך. וכן יט לתקון צמכלתול'
ר' חנוך צמתקס ל' טחול' ויסס פיעיל' ייזידי ארליך'ג' מאה'ג' סופלייס הוות' ר' פני' ר' פקינ'ג
שי' צטשות טול' מלייט טול' רכינו קקדוז רק על ר' פנץ'ו, והס גרטסינ'ו ל' חנוך זו טו' רב פנקל'ם פנ'ם
ולריכ'ג' ומיל'ט' הווא צפער'ית' צטטס' מקומות' צטס' ל' חנוך, וסוע' פיש תלמיד' רכינ'ע קקדוז' וצאנחוועל'
זינילוקס פני' רכינ'ע בגודל', ולגי' או' חפסר ברכינו בגודל' מכובן על ר' פקן מלואכו כמס' פטמיס צט'ס
בזטס' גז'ס' ולי' חנוך סטס' הוות' ר' ג'ה תלמיד' ר' ג'. ורל'תוי נכ'י פלארען' וטס' פני' ה"ר חנוך זט' טח' ל' רב' יט'
בגודל'. (קסב) פולן' יסלהל'. צטטס' פטס' חחת' טנבר' האדר' מיל' טוב' זט'. ויס' לתקון כמו'
טנאול' לאטמא' כי דכרי' לאטמא' גונמיס' מן' צמכלתול' וצאנחוועל'. (קסג') ל' יסוט' חומד'. מיל'תול' ויל'קם',
טטס' מגול' גס' דכרי' ל' הלייט'ו ולחלייט'. ורב'יט' צפעטימיס' כי דכרי'יס' קסט' נטלטט'. וצאנחוועל' כט'ג' דכרי'
חחרים' וטאטייט' דכרי' ל' יסוט' ולי' הלייט'ו; וויל'ר' צטמ'תומול' ה'לך' געל' ס', וטאפייל' ד'ג' ל'ג' פ'ז' א'ג' .
(קסד') נטיך' תקעו' הצעות' פראטז'וים. צמכלתול' וצאנחוועל' פני' האג'יט'ו-זק'ויס', וגעמלו'ג' צ'ק' פ'ג' צ'ג' צ'ג'
טמד'ו גז'יליס' ותקנו'. וע'ין' מס' טאטער' צוז' ייזידי ארליך'ג' פלאר'ג' וויס' צטמות' סופלייס' הוות' ו' .
(קסה) טול' יכ'ו צלחת' יטיס' גול' הולס'. זט' ליה' צמכלתול'. רק' גטס' בנטרא' זט' וכן צאנחוועל'. וויל'
צטטס' זט' צמכלתול' לאטמא' ועי' צחום' צ'ק' זט' ד'ג' כדי'. (קסו') ל' יקוטע' חומד'. מיל'תול' ויל'קם' זט' .
(קסו') גג' מקומות' . צ'ס גס' נכ'י פלארען', וככ'א' ס'ב' כני' לצלחה' יטיס' חלו' יסלהל' צט'וט' טטה' . וע'ין'
צמלייל' עין' הוות' כ'ג'. (קסח') טול' גטנו' טטה'. מיל'תול' זט'. (קסט') מיכן' מה' למל' . מיל'תול' ויל'קם'
רמז' כ'ג'. (קסע') ריב'ג'ק'. מיל'תול' ויל'קם' זט'. (קסא') סנדוסט'. וכן חלנגס' יג'ע', וצאנחוועל' בראט' ג'
יט'יר' מסכל' מונע'ן' צטס' ל' נחן'; וכן צג'יל' סט'ודז' עיר' גאלפ'י' וכטב' צט'ול' חילן' פנדל' גל' גט'יס' וטלייז'
ס'ס' צטמות', וכן מטורה' גג'ל'ו'ן' סילקוט', וטול' גט'פֿאַלְסָסְמָסְק' וע'ין' געלו'ל' צט'ט'ת' כרלמ'ג' . (קסב) וכן
הלייט'ע צג'יל'ו'ן' צמלה' ר'יס'ל' מ' יר'יקו'. מ'ג'ג' ל' . י'ג'ג' כ'ג' כ'ג' וטמיס' ר'עיס' ונו' וט'ימ'ו זט' מל'ת' ונו' .
ויל'ן' זט' מל'ת' ונו' לנטה' לט'ו'ס' כה'ל'ג'ו'נו' וויל'טו' טט'ו'ס' מ'ד' ק'ו'ס' צ'ה'. (קסג') ל'ק'ג' חומד'. מיל'תול'
ויל'קם' זט' . (קסד') סט'ו'ס' טט'ו'ס' . (קסה') חק' זט' צ'ה'. מיל'תול' צטס' ל' יסוט' וצילוקס'

שמות טו בשלת

ומשפט זה כבוד אב ואם, שבשניהם כתיב כאשר צוך ח' אלהיך (לנ"י ס' יג וט'). (קע) ואמר ר' יהודה כאשר צוך בטריה, (קע) ר' אליעזר המודעי אומר חק אלו עריות, שנאמר לבתי עשות טהרות הטעבות (ויקרא יט ל'), ומשפט (קע) אלו דיני קנסות זדיגי חבלות: ושם נסחו. שם ניסחה הקב"ה את ישראל. דברי ר' א' המודעי, ר' יהושע אומר שם ניסחו, נשאו למשה גדרולה (קעט) לפי שישין וסמן' משמשין: .. נ) **ויאמר אם שטוע תשטע לccoli.** (קפ) מיכן אטרו שטוע אדם מצוה אחת, טשטייעין אותו מצות הרבה, שכח מצוה אחת, משכחין אותו מצות הרבה, שנאמר אם שכח תשכח (לנ"י ט' יט): ד"א אם שטוע תשטע, אם שטוע מעצמו משמייעין לו מן השטעים, ובה"א יhab חכמתא לחכיטין ומנדעה לידעו בינה (לייל' ב' כו), טכאנ אטרו (קפא) הבא ליתהר טשטייעין אותו: ד"א אם שטוע תשטע. אם שטעת בילדותך, סופך אתה שטוע בזקנותך, מיבנן אטרו (קפב) אם שטעת בישן תשטע בחדש ואם יפנה לבבךשוב לא תשטע: לcoli ה' אלהיך. (קפג) אלו עשרות הדברים שנאמרו מפה אל פה (קפד) בעשרה קולות, (קפה) שנאמר מן השטעים השמייעין את קולו (לנ"י ד' ל'): והישר בעיניו תעשה. ולפניהם טשורת הדין: ד"א והישר בעיניו תעשה. (קפו) היינו דתנן איזה היא דרך ישורה שיבור לו האדם כל שהיא תפארת לעושה ותפארת לותן האדם: והאonta למצותו. (קפז) אלו הנחות המשובחות הנשפטות באוני כל אדם: ושטרת כל חוקו. אלו הלחכות, שיש בהן איסור והיתר טומאה וטהרה: כל הטעלה אשר שטחי בטערים לא אשים עלייך. תלוז הכתוב הלשון בדבר שראו עיניהם: כי אני ה'. נאמן לשלם שבר טוב לצדים: רופאך. אם לא ישם טה צורך רפואה, אלא אפי' אם אשימים אני ה' רופאך, .. (קפח) דבורי ר' יהושע, ר' א' המודעי אומר אם שטוע, יכול רשות, תיל תשטע חובה: לcoli ה' אלהיך. הכליל כל התורה: כי אני ה' רופאך. זו תורה, שנאמר כי חיים הם למוֹצָאֵיכֶם (מטלי ד' ככ'), ואומר רפאות (הוא) [תהי] לשוך (פס נ' ח): (קפט) ד"א רופאך. לעולם הבא:

כו) **ויבאו אילמה ושם שתים עשרה עינות מים.** .. (קצ') מניד' שאותו מקום מהולל מכל הארץות במים. תדע שהרי היו שנים עשר טבעים ולא ספקו אלא לשבעים דקלים, כיוון שבאו ישראל ושרו עליהם שנים ריבוא ספקו להב (קצא) שנאמר וייחנו שם על הרים, דבורי ר' יהושע, (קצב) ר' אליעזר אומר מיום שברא הקב"ה את עולמו ברא שם שנים עשר טבעים, (קצג) בננד י"ב שבטים של יעקב, ושביעים דקלים, בננד שבעים זקנים: וייחנו שם על הרים. שהיו מתחוקים במצוות שנתנו להם בטריה: [טז] א) **וימצא מאילים ויבאו כל עדת בני ישראל.** בולן שלטין בגוףן, ושלמים בטמוןם: אשר בין אילם ובין סיני בחטשה עשר יום לחודש השני. למה נאמר

הערות ותקוניים

רמו' ר' ני' סס לו חוק ומקפט זה כינוד לך וווס' .. ג"ע מק זה ספנת ומפעט זה כיטול לך וווס' .. (קע) ומלמר ר' יסודה כלפנן לך גדרה. זה ליחל' גמילתך .. וטאטה גדרה עולס פ"ס ווונת' גילקוט: נמי ר' ני' .. (קע) ר' מלעוז פמודשי. גמילתך וילקוט סס .. (קעה) הלו דיינ' קינותה: גמילתך הלו דיינ' הוונטן ודיינ' קינותה: ווינ' חננות ווינ' סס גמiliar עין' הוות מ"ט .. (קעט) לפ' צט'ין וסמן' מפעטן .. ל"ל מתמלפין, עיין גמילתך סס וילקוט ר' ני' .. (קפ) מיכן למנו .. גמילתך סס: גס נס' יhero פ"כ עעל' וככטוג להס טמעת מסעט, וילקוט סס .. (קפא) פגעה נטעך .. טגה ק"ד ע"ה .. (קפב) להס טמעת ציקן .. גרכות מ' פ"ה .. (קפג) הלו טערת סדרניות .. גמילתך וילקוט ר' ני' .. (קפד) גטטלה .. קולות .. גמילתך וילקוט סס ווינ' ילקוט חללים רמו' מט"ס סתומת פגעה קולות .. (קפה) גטטלה מ' .. סטומות .. סטומות האס ליחל' גמילתך .. (קפו) סיינו דתנן .. הטנות פ"ג מ"ה .. (קפז) הלו סנדות כמטונות .. גמילתך וילקוט סס וויסאכ' גטטך הלו טגנות מטונחות גנטומת גמילי כל קנס, וטלנות .. למוטהו, הלו גויניות .. ווילקוט כני' הלו גויניות טעם, וגנטון צעל הייפט נדק הבינה הלו סטומות .. ווינ' מס גטטיל' יידי סקס' ג' מיל' ה' ווים נעל מדות טופרים הוות ג' .. (קפח) .. דנ' ר' יטוט .. גמילתך וילקוט ווילקוט טס' .. (קפט) ד"ה .. סס .. (קצ') מג' .. סס .. (קצא) ציל' ווינ' סס טל' גמיס .. גמילתך וילקוט סני' .. ויחנו סס נעל הגמיס לטולס חיון יטכל' חווין הלו פל' סמיס דנ' ר' יטוט .. בוג'ה מוחק כל גטטיל' מן לטולס מעד סמיס וויס מטס' סס ני' דנ'יט .. (קצב) ר' חליפז .. גמילתך .. ר' חליפז כטוטוי .. (קצג) כמד' י' נטמייס .. מונת' גס נט' עס' ..

שמות טז בשלח

נב

יום, (א) תלמיד שבאותו יום אירע אחד בשבת; שהוא סדר טיזם שברא הקב"ה את עולמו, בעניין שנאמר ויהי ערב ויהי בקר יום אחד (נruleת ה' ג): (ב) ניסן שבו יצאו ישראל ממצרים אירע להיות (בשני) [בשתי] בשבת, בשלים ניסן, אירע אירע להיות באחד בשבת, חסר אירע, אירע סין להיות [בשני] בשבת, בששה בסיוון נתנו עשרה הדברים שהוא יום שבת, (ג) ותניא בסדר עולם ד"א בששי בשבת יצאו בני ישראל ממצרים, וכייתא בסדר עולם; (ד) ואע"פ שהמחלוקת מנדת שניין היה בה, בשבת, עיקר היסוד בתנא בסדר עולם, שניין היה בערב שבת, ואירע באחד בשבת, וסיוון בשני בשבת, והتورה ניתנה בשבת בששה לחודש: (ה) בחמשה עשר יום, עד לחודש השני. (ו) למדנו שחרורה שהוציאו מצרים אבלו ממנה שלשים ואחד יום, עד שירד להם המן בששה עשר באירע, מן ליל ט"ו בניסן ששים ואחת סעודות, אחת ליום ואחת ללילה. לכך נאמר בחמשה עשר יום לחודש השני (ז) לצתתם מצרים: ב) וילוננו כל עדת בני ישראל. (ח) לא נטלו עצה טן הנדולים, אלא עמדו ואמרו דברי תרעומות על משה ועל אהרן:

ג) ויאמרו אליהם בני ישראל טי יהונתן מותנו ביד ה': (ט) בשלשת ימי אפללה במצרים, א"ר אלעזר המודעי לפי שהיו עבדים למלך מצרים היו יוצאים בשוק ונוטלין פת ובשר ודגנים, ואין אדם מוחה בידם. (י) יוצאים בשדה ונוטלין חאנים וענבים ורטוגנים, ואין מוחה בידם. לכך נאמר בשבתנו על טיר הבשר באבלנו לחם לשובע כי הוצאותם אותן אל המדבר הזה. תוהו שאין בו כלום: להמית את כל

ה ערכות ותקוניים

[טז] (א) תלמיד סכלתו טויס חירע הכל ננטה. כ"ה גס נכ"י פלערען וכ"י פ"ג. ומואך ציטט סקלר טנס ט"ג. כי סמיכתך וס"ל פלינו, לטיפת כס"ע ריח ייסן ניוס צסי סיח ולסימט סמיכתך סיח ניוס מהימי. ל"כ י"ד ייסן לטיפת כס"ט סיס ניוס מהימי וכנן מטוכט טס. ז"ד ייסן ניוס מהימי סיח. ולטיקט סמיכתך ניוס קרכיני סיס. פ"ז ייסן צצנו יעלו מומקרים מל לדעתה כס"ע ניוס מהימי סיח. ולטיקט סמיכתך סיס מהימי רלה מודע לייר ולדעתה כס"ט גחל ננטה סיס כי כן מפורט טס גחל ננטה סיס ולדעתה סמיכתך ננטה סיח. ולטיקט זס קלא"ה לייר סיס גחל ננטה, ה"ל חמפסה עזר יום לחוך סיח. גחל ננטה סיח. ולטיקט סמיכתך ננטה סיח. רלה מודע סיוון כי לטיפת כס"ע ניוס כ', ולטיקט סמיכתך ניוס ה' טס. וצצח לחודש טמטענו צו סדרכות סיס ניוס ננטה. וכן מפורט טס וויס ספנת סיס. ולטיקט סמיכתך ניוס ו' סיס. ועין נס גנמלו ננטה פ"ג טס וס"ה פ"ה ומונגו טס דכרי כס"ע. (ב) ייסן צצנו יעלו יטול מומקרים חירע לטיח ננטה סיח. התקמתי ט"ל צצתי ננטה ט"פ לטיפת כס"ע פיען נטערת קלפניש. וכן גחל גלון נכ"ז פ"ג וכ"י פלערען חירע לטיח נט"ט. (ג) וחיליך גמלר שעט. טס כס"ק נ"ל יום צצח טרמל מהט סטמיטין נמקרים יום מהימי סיס ממלהה ספמח ערב ננטה סיס. (ד) וולפ"פ סמיכתך מנדת כו'. כ"ס סמיכתך טס ומונגו רמו לכ"ז. (ה) גממסה טרר יום. גמיכתך פנוי כ"ל גממסה טרר יום למ"ר יום ומונגו דילקוט רמו לכ"ז. (ו) גממסה טרר יום גמיכתך פנוי כ"ל גממסה טרר יום למ"ר יום ליטף נחלקה יום ירד סמן ליטמל. (ז) גממסה טרר יום. חכלו מומנא ה' יום. כ"ס גמיכתך ומונגו דילקוט וכן נרכ"ז פ"ט וו"ל נטפלט סיס גל חנינה זו, לפי צצנו ניוס כלתת האירה צהוינו ממלרים וסגולכו דמן, למלטט צהלו מטיריו סגנק טסיס וטחת שודות וירד לטס מן ננטה טרר גלייר יום חיליך סיח כדריחת נטמ' ננטה דף פ"ז עכ"ל. ובק"ג לטיפת סמיכתך צר"ח לייר כי ננטה צצח ה' כ' צצח טרר גלייר סיח ניוס קרלפונ ננטה ט"ע טר"ח לייר. כי נחלק ננטה מיל יום צצח ערב גלייר סיח ניוס כ' ונסדר פולס ס"ה חייה ומודל גמלט טריז חוכין משונט טטזויו ממלרים כל צלטס יום וגנו ציוס כלתת, גלטב חכלו ולטפלcis ליקטו חט טמן פ"כ. וכן נטמ"ר פ"ג מן חרכש פ"כ. יוזמה פטמן ממלרים מספיק נסמן נ' יום. ונטמ"ר פ"ג, נילא סקסוינו נילס ממלרים פטה לטס מ"ה משודות וחכלו מותח ל"ט יום. וכן נחיזת פ"ה צפ' טנידס לי, מהירס צנקלו יטול צילס ממלרים חכלו מומנה ה' יום, וכחכ' סיס"ח טפמ"ז צנקלז צנקלן יעל, וכטמ"ז למייר צצנו לטיט על מטה חס סגנק טטזויו ממלרים דאוכ' לי נ"ל יום, ממל' צהלו ס"ה ספודות כי פשודת מהט סומדים גללה ולחד ניוס.. ופטודס צל ליל ט"ז ניסן גמלרים חכלו, מיל טאגאכל מטה טטזויו ממלרים ס"ה ספודות, כי תלגיטס ניוס פ"ז גלייר צפראט סיפח לאחר צנגר חכלו טשחת בטקר ויל סיס לטס להס מ"ה משודות וחכלו מותח ל"ט יום. כל טס, טカリ אטן דע ירד מד פ"ז גלייר, ולח יתכן סטטלו כל סיס וכל טלייה גללה. (ז) גלהתס ממלרים. וק נכ"י פלערען וכ"י ס"ג. ונמקה כתוב גלהתס מהרין מורייס. (ח) למ' גטלו פנס. מכילה וילקוט טוף רמו רג'ג. (ט) נטלה ימי מסלה. טס. (י) יוזמה נקדח. מל ווין מוחה.

שמות טז בשלח

הקהל הוה ברעב. (יא) מיתה משלונה הוא הרעב, שנאמר טובים הי' חללי חרב
בחללי רעב (פ' יכח ז ט) :

ד) ויאמר ה' אל משה הנהני סטטיר לכם לחם טן השמים . (יב) הנהני ואני מכבב :
(יב) לכם . ולא עשה בן לכל גוי : טן השמים . (ין) מאוצרו הטוב , שנאסר
יפתח ה' לך את אוצרו הטוב את השמים (לכisis כה יג) , א"ר שמעון בן נמייאל בוא
וראה כמה חביבין ישראל ששינה הקב"ה להם סדרי בראשית , לשעבר הלחם
היה עולה טן הארץ , ועכשו הודיע הלחם טן השמים : ויצאו העם ולקטו . (יד) יצאו
לסדר וטלקטי ולא טן הצרות : דבר יום ביוטו . (טו) מי שברא יום ברא פרנסטו ,
שלא ידו מתייאשין טן התפלה וטן הרתמים : ר' יהושע אומר (טו) [כדי] שילוקוט אדם
טהיום לפרט בעין טערב שבת לשבת . רבנן אלעוז המודע אוטר] , שלא ילקטו
אותו טים לחבירו , כדרך שהיו עושים טערב שבת לשבת : (ויז) ד"א כדי שיאבלו
הם כל יום ויום : לטען אנכנו היילך בתורתך אם לא . (יח) שהיו אוכליין ושותין ולא היו
יודעין מהיכן אוכלים ומהיכן שותין ומהיכן מתקבzin , טיבן אמר ר' שמעון בן יהוי
לא נתנה תורה לזרש אלא לאוכלי הפטן , ושניהם להם אוכלי תרומה :

ה) זה יהיה ביום הששי. הששי הנקרא מששת ימי בראשית, יהיו ערבי ויהי בקר זם הששי (כט' ח' ל' מ'): והבינו את אשר יביאו. (יט) סיכון אברוחול מכין לשבת וואין שבת סכינה להול: יהיה ביום הששי והכינו. (יט) מי שטרורה בערב שבת אוכלabis: ד"א והכינו את אשר יביאו. את אשר יאכלו לא נאמר, אלא את אשר יביאו, (כ) מיכון לעירוב חצרות מן התורה, שיערב אדם ערבי שבת בפתח או בשום מאבל, כדי שיטלטל מבית לבית וטהר לחצר: (כא) תניא טערבען בחצרות בפתח, ואם רצוי ערבי בין אין טערבען. משתתפין במכואות בין, ואם רצוי להשתתף בפתח רשי. טערבען בחצרות ומשתתפין במכואות, כדי שלא תשתחה תורה עירוב מן התינוקות, זיאמרו אבותינו לא עירובו, דברי ר' פAIR, וחכמים אומרים או טערבען או משתתפין; (כב) אמר רב יהודה [אמיר רב] הלכה בר' פAIR, (כג) וא"ר יהודה אמר שטואל החולק את ערובו ונוטנו בשני כלים אינו ערוב. ערוב שמו לא שיחולק. (כד) ותן בפט' עירובין אנשי הצר ששכח אחר מהס ולא עריב. ביתו אסור להכניס זלהחציא לו ולהן, ושל汗 מותרין לו ולהן, (כה) Mai טעמא חד לנבי חמשה הווי אורח, חמשה לנבי חד לא הווי אורחין: (כו) ותן נמי נהטע האוכל טוסף ומזוכה ואין

הערות ותקוניים

ב'דים חסר נכ"י פלארטען טכניים מומחה בידם עד מוחה נ"ל. (יא) מיתה מטואה. מכילתה בס נסס לריב"ק. (יב) אני וחווי טפככ. וויל האמינו פ"ב וביקום רמן דנ"ח המל פק"ה נמשה קריינַן גולת מיד וחוי ממככ. (יב) לכס גול עטה כן לכל נוי. ילקוט רמז לר"ח נמס מילך חניכיר. (יג) מהו גולת האמינו וילוקום. (יד) יהו למדבר טס. (טו) מי טכלה יוס. טס. (טז) כלי טילוקום מילס כוסטהי כמו טסום נטען בכ"י פלארטען ופ"ב וכמאלחה וילוקום. (יז) ל"ה כלי טיחכלו טס. מונח בילוקום כמו לר"ח נסס מילך חניכיר. (יח) טvio חוכליין זוטאין כו' מיכן המל רסב"ט. מכילחה וילוקום. (יט) מיכן למפו חול מיכן. ציון כ' פ"ב עירובין ל"ח ע"ב חול מיכן נטנה וחול מיכן ליו"ט וחין יו"ט מיכן לטנה ולחין נטנה מיכן. (יט) מ"ע ז' ע"ה וע' עירובין כ"ב ט"מ וכעירות רס"י ל"ס ולמ'. (ב) מיכן לערכני חאנות מיכינה ליו"ט. מ"ע ז' ע"ה וע' עירובין כ"ב ט"מ וכעירות רס"י ל"ס ולמ'. (ב) מיכן לערכני חאנות מ"ע ז' ע"ה וע' עירובין כ"ב ט"מ וכעירות רס"י ל"ס ולמ'. (ב) מיכן לערכני חאנות מ"ע ז' ע"ה וע' עירובין כ"ב ט"מ וכעירות רס"י ל"ס ולמ'. (ב) מיכן לערכני חאנות מ"ע ז' ע"ה וע' עירובין כ"ב ט"מ וכעירות רס"י ל"ס ולמ'.

שמותת מז' בשלוח

צריך להודיע, אבל אם כל האוכל צריך להודיע, (כו) רבי יהודה אומר בפה דברים אמורים בעיזובו תחופין. פירוש שם עירוב ל' בצד מורה נאסר לצאת במערב והואיל וכן (כח) חוב הוא לו ואין חבין לו לאדם אלא בפניו, אבל עיזובן החזרות ובוטה הוא לו שיכול לטלטל טביה לביתה, ואין צורך להודיע, לפי שוכין לו לאדם שלא בפניו, ויחיד ורבים הלהקה ברבים, (כט) וצריך להודיעם; וכן בעיזובו תבשילין שבערב יום טוב לשבת צרייך להודיעם, כדי שהרגלו במצוות, שם לא הודיעם תשבח מצות עיזוב. (ל) וכך מברך בא"י אמרה אקב"ז על מצות עירוב, בדין יהא שרא לנו לאפוקי ולעויולי מבית לחצר ומחצר לבית וטביה לבית ומחצר לחצר ומגן לחצר ומחצר לנו וכל דידיין בהגוי בית: (לא) והאי חולון שבין שתי חזירות גביה י' ורחב ד' מערבין שנים ואין מערבין אחד (לב) הגי טלי החצר, אבל בית מערבין אחד, אפילו גביה עשרה, מאי טעמא דברתא כמאן דטלי דמי. (לב) וישראל [טומרן] שמשمر שבתו בשוק נותן רשות וטבטל רשות, כיצד אסור רשותי קנו' לך, רשות טבטלת לך קנה, ולא צרייך לזכות, אבל בנכרי עד שישbor טבנו לא קנה ואם אין שובנים בחזירות של נכרי ולא השיבו טבנו (לג) [טערב שבת שלא היה בשם הנכרי ובא הנכרי צרייך לשבור טבנו] אפילו שבת, (לד) כי היא דרב יוסף ורב חייא ברABA ורב אפי אייקלו בהחאה פונדקأتي נכרי מריה דפונדק בשבתא, אמרו מהו למינר מיניה בשבת, מי אמרין שכור כטערב דמי ואסור, או דילמא שכור כטבטל רשות דמי ושפיר דמי; אמר להו ר' חמאת בר יוסף נשכור, אמר להו ר' חייא ברABA נטמא על דברי הזקן ונשכור, כיathi שילוה לך, יוחנן אמר להם יפה עשיתם [שכרתם], (לד) וכד שלח ר' אלעזר לנולה משום רבינו הוו יודיעין שעבורין טן הגוים אפי' בפחות משואה פרוטה. (לד) ומוטר שאינו משמר שבתו בשוק צרייך לשבור טבנו, שהוא בגיןו, והבא בשבייל ישראל וזה بلا עירוב סותר ליישראל אחר לאבל הימנו, וזה שבא בשבייל אסור; והלבות עירובין מרבבותה הן; וכולן בממ' עירובין, בלוש ותשכח, לבך נאמר והבינו את אשר יביאו יבינו הארץ יבאו ע"י עיזוב: והיה טשנה! (לה) לחם כפול, (לו) טיבן אמרו ר' צרייך אדם לבצוע על שתי כבוחות בשבת: (לו) ד' א' טשנה. טשנה בטumo ובריחו: (לח) וזה שאלה שאל מתרנוטרופס הרשע את ר' עקיבה ואמר לו תבליין: יש לנו ושבת שמנו: (לו) ו' ויאמר משה ואחרון (לט) אל כל עדת בני ישראל ערב וידעתם כי ה' הוציא אתכם מארץ מצרים. (ט) [אמרו להם עד שאותם ישנים במתוותיכם חקכ'ה טפונס

הערות ותקוניים

(כו) ר' יCONDס לומר. בס פ"ט פ"ג. (כח) מוכ פוך לו. עד זכות הוּא מפל. בכ"יס"ב טבאים מענטיק. ומלה ניכון נס. בכ"י פלהרטען (כת). וגריך לכוידיעס. עד וגראן לאוליפס כתני חכבר בכ"י ס"ב ומלה ניכון נס. בכ"י פלהרטען. (ל) ורק מגןך. נרכת עירוב נס כתכח נדין יכל טהה לטית גמליה, ומוגלה נסלו ר' עמלס נלהן דף נ"ב. ע"ה וטס סייס פוד מניות לטול ומנוון נכית מעילית להחתית ומתקנית לטלית ומויות לוזית מלכות נלסתות. לטול ולכל יטראל. סגמוניס חמת. ועיין בסוכו לוי"ח פ"ז ט"ז וכט"ע הו"ח ס"י טס"ז ועיין גמרא כ"י בס מס פסניא מטנלי. קלקט ועיין כלצטו ס"י נ"ב. (לא) וכלי חלון. עירובין פ"ז ע"ה. (לב) סמי מיל' חמר. בס ע"ז ע"כ גאנס'ל. גאנמי. וככ"י פ"ג טבאים מענטיק מן לין מערכין למד פד מעכין מהד ומון מהד עד לחדר קמט מהדר מהד. ומלה ניכון נס. בכ"י פלהרטען. (לב) ויטראל מצומד. עירובין ס"ט ע"ה, ולפניט יטראל מופר. ועיין גמליה בס. (לה) מערכן קכת. כספית ונמלה ניכון בכ"י פ"ג וככ"י פלהרטען. (לד) כי כל דרב יוסף ול' בכ"י פ"ג. וויל' רבוי הכליל נר' יוסף. כמו טהו. גמליה עירובין ס"ה ע"ג וככ"י פלהרטען סני' כ' ממל' נר' יוסף. וכן לפנינו להן חמץ לא ר' חמץ נר' יוסף. נמל' כסיס לפניו סני' גמליה ל' חמץ נר' יוסף. (לד) וכל טלה ל' הלאה לנולה מוקס לרנייט. גמליה עירובין ס"ב ע"ה מיטה וכמו טלה רבוי יותק נרכוי יעקד נר' נויכי מסמיה. דל' יוחנן כו' יודיען טבוכרין מן השנד כוכביס. (لد) ומומר טהיט מסמיה טנתו. עירובין ס"ט פ"ג. (לה) לחס כפול. מכילחה וילקוט רמו ליג"ה ורכ"ז עה"ת נספוק כ"ג לסתו לחס מסינה. (לו) מיכן חמוץ ר' עז. שנה קי"ז ע"ג. (לו) ד"ה. עיין מכילה וילקוט. ולס"ז עס"ת נספוק כ"ג סג'יל וו"ע ומדרת מנדב לחס מטה מטה מטה לותו כסיס גטחנא נקצת דריכיו ומגעמו מכ"ע. (לח) וו טהילך. עיין סינדרין ס"ס ע"ג, וכ"ר פ"ה. (לט) هل כל עדת נר' יטראל. וכן מונה נס' פ"ג. וככ"י פלהרטען هل כל עדת יטראל נחמקון מלה נס' ובקרא לימת נס' עלה". (ט) חמוץ נס'.

שמות טז בshellot

106

אתכם : וידעתם כי ה' הוציא אתכם מארץ מצרים . (טא) לשוקלה יציאת מצרים כנגד כל נסائم ובגורות שעשה הקב"ה לישראל :

וובקר וראיתם את כבוד ה' . (טב) טיבן את למד שבפנים מאירות ניתן חתן לישראל : בשטוואת תלונותיכם על ה' . אמר להם וכי מה אנו , שאותם

עומדים ומתרעם עליינו :

ח) ويאמר משה מתחת לה' لكم בערבبشر לאכול . (טג) הוא השלו : ששואלין אותו שלא כהונן , נתן אותו להם בפנים חשיבות בערב , אבל הלחת ששאלנו כהונן נתן להם בכבר בפנים מאירות : בשטוואת ה' את תלונותיכם . (טד) אמר להם אילו עליינו היו היותם מתרעים היינו סובלים ; אלא הרי אתם עומדים ומתרעים לפני אל חי וקיים לעולמים . (טה) למדנו שככל המהדר אחר רבו , כמהדר אחר השכינה , שנאמר לא עליינו תלונותיכם . כי על ה' : דבר אחר מתחת לה' لكم בערבبشر לאכול . (טז) טיבן שאין אדם לאכולبشر שני : פעמיים ליום , וכיה"א כי תאה נפשך לאכולبشر (לנليس יב כ) , ושלא להרבות סעודותיו יותר מדאי : ולחם בכבר לשבע . (טז) מלמד שאין שביעת אלא בטראית העין , וכן קהלה אמר טוב טראה עינים מהליך נפש (קallet ו ט) , (טח) וכן אמרו רוז"ל לא יאכל אדם תבשילו אלא לאור הנר , כדי שישבע , הסומין אוכליין ולא שביעין , (טט) ומטי שאוכליין בליל שבתוות ללא הנר בחשך יומו , כי אין אוכליין לשבע נפשם , ועוד שהוא יפול זבוב במאכל או שום דבר אסור ואין רואהו , (ט) לפיכך אמרו רוז"ל הדלקת נר בשבת מצוה , שיתענג בשבת במאכל ובמשתה , ואם יאכל מבזבז יוס קודם שטקדש הימים , הרי הוא החשוב בתעניית צבור שאוכליין מבזבז יום , ואין זה תעונג שבת אלא תעונו חול ונמ בזה לא בחר ה' , וכל חכמי ישראל השוו בדבר זה להדריך נר בשבת , לא נחلكו (נא) אלא במה מדליקין ובמה אין מדליקין :

שנאמר ונחנו מה , ודוד אמר ואנכי תולעת ולא איש (מלחיס ככ ז) :

ט) ويאמר משה אל אהרן אמר אל כל עדת בני ישראל קרבו לפני ה' . מפני מה אמר טsha להאהרן , לאמר לבני ישראל , והוא לא אמר , לפי שהיו עתידיין ליתן את הרין , וכן הוא אומר ויאמר משה אל אהרן קח את המתחה ותן עליה אש (גמליג יט יט) : קרבו לפני ה' . (נג) כדי ליתן את ודיין : כי שמע את תלונותיכם .

שעשיתם שלא כהונן :

ויזהו דבר אהרן אל כל עדת בני ישראל . (נד) והרי טיד היה ולא נתעכבר : ויפנה

הערות ותקוניים

cosafti כמו טאול נכ"ז פלגרען ופ"ג ונמיכלהו וילקוט . (טא) טזקונס לייחט מג'יט . נכ"ז פלגרען כי' מכלון מה למד טזקונס וייחט מג'יט . (טב) מיין מה מל' . מכילהו וילקוט . (טג) כו' סטליו . מכילהו , יומל פ"ט סוף ע"ה , וילקוט , ולט"ז טס"ט . (טד) למל' נס' . מכילהו וילקוט . (טה) למדט . פ"י סנטדרין ק"ז ע"ה . (טז) מיין טליין נמלס נאטל . בוגרלו יומל ע"ה ע"ג . מכלון למלס טולס ל"ה טלה למלס נמלס נאלה . (טז) מלמד טליין טניעס הילג נמרלית בטין . נטנולי סלקט כהן יל ערונג קרלטוויס טי' ג"ט כביה ויז"ל כחכ' נלכח טוב ונחנס נטקל נטנוף מכלון טליין טניעס הילג נמרלית כמיין טו' , וכן נתיניה כ' אDELKAHT כבל טי' י"ב מהחיל בלאק"ט ולחנס נטקל נטנוף מכלון טליין טניעס הילג נמרלית טעין . כי' מ"ד במלול ונמתקה לאות מלחה טוג . (טח) וכן חלמו ריז"ל לנו יאלל מ"ט חאנטיו הילג נאול כ"ז כפירות מהתפר . וכן מונט גרטצי טנת כ"ט ע"ג סדלקת הנר מונט כנו' טליין פטודס כנר . לנו כפירות מהתפר . וכן מונט גרטצי טנת כ"ט ע"ג סדלקת הנר מונט כנו' טליין פטודס הונזקה הילג זמוקס מועל . כמיין ימלה , ונחות' טס ד"ט סדלקת הנר טי' זמוקס טשודט לחווכס כו' טיסחד זמוקס להר מושט שוג . (טט) עטי טולכלין בלילו טנות דלהג הנר חמץ יdimו co' וכל חכמי יטREL פטודז גדר זב לאDELIKIN נר נטנטה : כוון צו' מלט סדלקט סטטט הנר הנר זמוקס לאDELIKIN נר בלילו טנות וויטניז דהיך .. ועיין נטנוול טלי' מהר טממי נרלטט סטטט . (טז) לפיכך חלמו ריז"ל סדלקת נר נטנטה מ"ז . ולט"ז נכ"ז פלגרען וכ"ז ט"ג , ונגמלה טנת כ"ט ע"ב . נטונט סדלקת נר נטנטה חונס . ונס סטנולי סלקט וחילט רנטוי סטטיקו דרכוי רנטוי נלטונט סדלקת נר נטנטה חונס . ועיין רמנ"ס טלי' טנת כ"ט כ"ל טטטט סדלקט נטנטה ליטנא לטנא כו' ולט מונט כו' הילג זה טונט . (נא) הילג נטנס מדליקין . טנת כ' פ"ג . (גב) טמי טREL . הילג פ"ט ע"ה . (נג) כדי ליתן מהר כרין . כו' מלט גלי' טלי' מילט נטנטה טס וילקוט טס' נטנטה כ"ח . (נד) וכמי מ"ט טס . טין מכילהו מהר כ"ט וויס' מלמד טקטס טג'ז סק"ט כו' טס וויז'ן ממילט פ"ז

אל המדבר . (נה) לא הceptיך לפנות עד שנתגלה השכינה : והנה בבוד ה' נראה בענן . (נו) [א"ר יוסי כל זמן שישrael היו מבקשים לסקל את סנה ואות אהרן , כבוד ה' היה נראה בענן] , ובן הוא אומר ויאמרו כל העדה לרוגם . אותם באבניים . וכבוד ה' נראה באחל טוען . (גדנכי יד י) :

יא) וידבר ה' אל משה לאמר : (נו) דיבור בלשון קשה, בעניין שנאמר דבר האיש
אדוני הארץ אתנו קשות (נכלתיה מכו ל) :
יב) שמעתי את תלונתך : (נו) כל תלונותך של ישראל חפרין; שהיו סתchosrin
מצביותיהם: ד"א למה חפרין ו' בכתיבתם, שכל תלנותם חשובין
בתלונה אחת, לך נאמר תלונת בני ישראל, ע"פ שם מטלונניים; בני ישראל
הם, בנים אהוביים, זרע אברהם אהובי, בני יצחק הנעקד לשמי, נתע
ישראל בני בכור: ד"א שמעתי את תלונתך, (נח) א"ר יהושע (נט) אמר הקב"ה
לטשה גלו. וידעו לפניו מה שאמרו ישראל, וטה טהן עתידין לוטר, דבר אליהם
בלשון קשות לאמר, מה דבר, ומה לאמר, לשון קשה, ולשון נחת, (ס) אמר
אליהם בין שני דברים אתם עומדים. בלחם ובבשר, בלחם ששאלתם בהזגנן; אני נתן
לכם בהזגנן לשבעע, שנאמר ובקר תשבעו לחם, חורתם ושאלתם בשער סטלא מעיים,
הרוי נתנו לכם, שלא תאמרו אין ספיקה בידו. ליתנו לי, וכן דוד אמר וינסו אל
בלבבם לשאל אוכל לנפשם, הן הבה צור ויוציאו מים וגוו' הגם לחם יכול תה אם יכין
שרар לעמו (תכליס עט י"ג כ), אלא הריני נתנו לכם, ולבסוף אני גפרע סכם,
שנאמר לבן שטעה ה' ויתעבר ואש נשקה: ביעקב ונו' (פס סס כה) : וידעתם כי אני ה'.

ג) זיהוי בערב. מלמד שבפניהם חשיבות ניתנה השליו לישראל: ותעל השליו ותכט את המחנה.
(סב) כתיב בשי"ז זקרים נון בסמ"ך, תלמיד שהיה אוכלין אותו ודומה להם כסילונים,
הצדיקים אוכליים אותו בשלוחה; רשעים (פג) כסילונים: ותעל השליו ותכט: (סד) אני
יודע במתה, כשהוא אוטר ויטוש על המחנה כדרך יום בה וכדרך יום בה וגאות
(סה) על פני כל הארץ (נמלג' יה. לח), שתי אמות היה נברם מן הארץ (סז) כדי
שיהא אדם עומד בוגר לבו ונוטל שלא בצער, שמלבו ולמטה שתי אמות (סז) ולמעלה
אמה אחת, וכן דוד מלך ישראל אומר בקרבת מתחנו סביב למשכנותיו (פסליים עט כה),
ולא ידענו במתה, כשהוא אומר בדרך יום בה: ובדרך יום בה, (סח) הרי עשרה
פרנסות שהם ארבעים טילין שהן מהלך יום לאדם בינוני: ובבקר היה שכבת הטל
סביב. למחנה. בצד המן יורד להם לישראל יוצא רוח צפוןית ומכבדת את המדבר
(סט) ויורד (טל) [טטר] (ע) ו;brכץ את הארץ והTEL עליה והרוח מנשחת בו וועשה
אורתו בטען של חנויות של זהב, ואחר יורד עליהם המן, וממן היו ישראל נוטלים ואוכליים:

הערות ותקוניים

פין טס. (נה) נה פטטיקו . מכילתת. (נו) ל"י יוסי . האספה כהו טאגה בכ"י פלאטן . ובמכלול
טהו נטהש ל' יוסי כנליי וגילוקט סני' ל' יוסי בון פאועט הוואר . (נו) דיבור גלטונ קטא . ספרי בבלטך
פי' זעט . ומכות י"ח מ"ט . (נו) כל תלותט בל' יהלול חסליין . כי תלותט כוּה מלוי וו"ז קדמלה וחסר וו"ז
חנייה , וטהר גלטונ : כתיני חלעות מלוי וו"ז תניגל וחספער וו"ז קדמלה . ז' וגממתה ט' בניהם וו"ל : וCMDLT
נקח פוכ נמה חספער וו"ז פסיו מתהמגין מ McClזטיפס . ד"ט טכל תלותט טלי כתלונת החת כו' : (נח) הילר ר'
יקוטט . כ"כ נס גוילוקט ליט . רמזו לר"ט נס כמגילתא ולפיגנו במקילתא ליט פ"ג חספערס פמלות "ה"כ
ישצט . (סא) דיאן חני נטפרט ממכ . זס . (סב) כתיב נט"ז וקריב נטמ"ז . יומל ע"ט ע"ב . (סג) כמלונייס.
רכ"ט . (סא) דיאן חני נטפרט ממכ . זס . (סב) כתיב נט"ז וקריב נטמ"ז . יומל ע"ט ע"ב . (סג) כמלונייס.
בנמלחט זס כסילוין , פילט"ז קו"יס גלטונ להמי פכ"ע . ונמלה נס גמקלל פלניז וסלונייס (יחזקאל כ' ו)
ובן סלון ממיליל (זס כה כה) . (סד) פ"י יודע כמס . מכילתא וילוקט זס . (סה) על סני כל סטלאן .
וב"כ בכ"ז פלאטן וכ"ז פ"ג וכן מונט במקילה וילוקט וצמקלל בחוג עלי פני כלהן . (סז) כדי ציון מהט
שמד כנד לבו ונומל טגה נצעל . כ"ס ני' טילוקט ויס לטגינס כוּן במקילתת . (סז) וטמפלט מהט החת .
ככ"ז פ"ג גמשת וטמפלט גתוי חמות . וככ"ז פלאטן סני' גטס כהו טסלה לפיגינו . (סח) כלו י' פלטנט
פין גמלייה וטמפלט במקילתא . (סט) ווורד לטל . אקטוי מפל במקומות פל כהו טסלה גאנון בכ"ז
טלאטן וככ"ז פ"ג גמגילתא וילוקט .. (ע) ומרנן . כ"כ בכ"ז פלאטן וס"ב , מהט גמגילתא סני'

שמות טז בשלח

108

יד) ותעל שכבת הטל. (עא) [לטדנו שהטל מלמעלה, ובתיב וברוח הטל וגוי ירד חפן עליו (במונע יט ט)] (עב) הא כיitz מיל מלמעלה וטל מלמעלה והמן באמצעותו, הדומה כמו שטונה (עג) ביחסה: והנה על פני הטענה. (עד) לא על המדבר כולם אלא על סקצטו, שנאמר על פני המדבר, פנים הנראים במדבר ולא כל המדבר: דק. (עה) דבר היורד מן השמיים, שנאמר העיטה בדוק שמיים (ישעיה מ כב) : (עו) ר"א דק. שהיה דק: מהפפס. (עו) שנבלע ברם"ח אבירים מניין מהפס"ס, וכשה"א לחם אבירים אבל איש (תליס עם כב), לחם שנבלע ברם"ח אבירים, וכשה"א ונפשנו קאה בלחם הקלקל (במונע כל כב), קל היה בمعنىים שאוכליין ואינן נפניהם: (עה) ד"א מהפפס. דבר שניים על פינת יד, וכשה"א והם המשמש ונפש (לאן פ██וק כל): דק ככפוד. (עט) זה הנגיד שהיתה הטל בNALID, אבל המן כורע נד, וכן מפורש (פ) בפס' יומא בפרק אחרון, (פא) וכבר הייר' טרפון והזקנים יושבין, ור' אלעזר המודעי יושב לפניהם, אמר להם ר' אלעזר המודעי, שישים אמות היה נבהו של טן, אמרו לו מודעך עד מתי את סתמה עליינו, אמר להם מקרא אני דורש טMBOL, דכתיב חמש עשרה. אתה מלמעלה גבורי הרים. (נכחות ז כ), ובתיב וארכות השמיים נפתחו (פס זס יט), ובתיב בطن ודליך שמיים פתחו וימטר עליהם טן לאכול (תליס מה עט וכב), (פב) כמה ארכות בדלת ארבע, בשני דלתות שטונה, לשני ארכות חמשה עשר אמות לשטונה ארוכות

ששים אמה, וכולה מפורש (פנ) בפס' יומא:

(טו) ויראו בני ישראל ויאמרו איש אל אחיו טן הוא (פד) כאשר האומר לחברו טה הוא זה, (פה) בלשון צרכי אמורים מה הוא טן הוא: ויאמר משה אליהם. (פו) משה אמר לזקנים, וזקנים לכל ישראל: הוא הלחם אשר נתן לך לכם לאכלה. (פז) מיכן היה ר' יוסי בר שמואן אומר כסומים נחפטמו ישראל, (פח) דכתיב לחם אבירים אבל איש (פס זס כב) :

(טו) זה הדבר אשר צוה לך (פד) אמר להם משה אל תאמרו בעתיכם שטאו יבו נחשון בן עתינדר וכל גיבוריו ובלקטין הרובה יצא עני, שבישראל ללקוט קיטועא: לקטו ממנה איש לפוי אכלו, וכמה אכלו, עומר לנגלות, שם יאכל כזה השיעור הרי הוא בריא, פחות טבאן הרי הוא טיקל בטעיו, יותר על בן הרי הוא רעבתן: ספר נפשותיכם איש לאשר באלהו תקחו. שם היה לוקח יותר טיקל נפשות ביתו,

ויעשו בן בני ישראל. (צ) עשו מה שנפקדו ולא עברו על נזרת משה: וילקוט המרבה והמטבעית. המרבה נפשות לקטו לפוי נפשות ביתו, והמטבעית לפוי הנפשות, וגם נחול היה נעשה בתן, שם ברחה לו. עבר ונמצא העבד (צא) ביד אדונו ישראל, הלה אמר אתה טברתו לי, והלה אמר ממני ברחה, אם נמצא העומר שלו בבית רבו הראשון ידוע שהוא ברחה, ואם בבית חברו שהוא לשם נמצא העומר,

הערות ותקוניים

ומכנס וגילוקם ומגנס. (עא) למלה: כוספות כמו טכו נכי פלערען וס"ג, וכגמלוך יומן ע"כ ט"ג וט"ג נפירס". (עב) כה צילט מלמטה. יומן טס נכס לר' יומי גרבוי מניגו ומתונע זכס"ט. (עג) נמפיקס. נגמר נקסס. וסיל מלס רומיית Kapsa וט"י הילט ותינס קענץ, ונס כלאך כייט דנינו נכוינה פיין ערוץ ערוץ. מכילטה וילקוט רמז ר"ס. (עה) דניר פירד. טס. (עו) ד"ה: טס. (עז) טנטם נרמ"ח חנויות. יומן ט"ס מ"ג. (עח) ד"ה מומספ. יומן טס. (עט) זס סגוליד. מכילטה וילקוט רמז ר"ס. (פ) נמס' יומן. דף ע"ס פ"ג. (פא) וכינר ציו ר' פליפון. מכילטה, ויום פ"ז ט"ה, וילקוט טס. (פב) כמה הילכות נללה ל'. עין נמילתא ויום טס וצמדת ט"ט צומור ע"ח הילטני כתיב כלון ולתי זמים. וט"ט נכחים טרכ"ג פאל"ס. (פג) נמס' יומן. ע"כ ט"ג. (פד) כלוד האמור לחכינו. מכילטה. (פה) נלען מלרי. זס ליחט נמילתא. (פו) מס' טמר לזקנים. מכילטה נכס לר' יוכטט. (פז) מיכן טה לר' יומי נר"ט חומל. נכי פלערען ונמילתא וילקוט לר' יומי ול' טמפון חומלן. (פח) דכתיב נמס' גנויות. ודרת נמס' גנויות למס' סופיס מלען פלרטות לגנויות (ירמיש מ"ג). (פט) אמר נמס' מטפ. נמילתא וילקוט למלו עכשו יט' חמוץ. (צ) טטו מט נטקדו. מכילטה וילקוט. (צא) ניד מזעו טרמל. נכי פלערען נזית חנינו טרמלן. וככ"ז פ"ג ניד חמינו יטרמל וט' מכילטה פ"ט ויום

שמות טו בשלח נה'

בידוע שהראשון פכחו; וכן האשה שברחת טבית בעליה; ה' ה' חנן מנד לישראל (ז) **וימודע בעוטר.** (צב) עוטר זה עשירית האיפה, חאיפה שלש פאיין, המסאה ששת קבין, הקב ארבעת לוגין, הלוג ששת ביצים, (צנ) וטיטנו "ג'ז" אילנא, נמצא הקב כ"ד והמסאה כמ"ד ביצים, האיפה תל"ב ביצים (צד) ט"ג ביצה וחומש ביצה הוא שהייבה בהן החלח, והוא שאנו לנו לשיןCSI כשייעד זהה בפסח, שלא לערב קמח יותר. מכזה השיעור: ולא העדייף. ללקוט באיפה כי אם בעוטר, ותסמעית שאין לו אלא נפש אחת לא החטיר טן העוטר: איש לפיו אבלו לקטו. שייעוד עוטר לכל אחד ואחד:

יש) זיאמד משה אליהם. (משה אמר לזכנים; וזכנים לכל ישראל: איש אל יותר מ"ז. מטנו עד בקר. כדי לחת נס בחוך נס: (זה) ד"א כדי להבין לבם לאביהם שבשתים, שמי שהיה לו חטשה או יותר בניהם, היה אומר שמא למהר לא ירד טן;

ב) זלא שפטעו אל משה. (צז) אלו מחוסרי אמנה שלא האמינו לדברי משה רבינו: ז. יויתרו אנשים מטנו עד בקר. (צז) אנשים חותירו ונשים לא חותירו: וירם תולעים ויבאש. (צח) תחילת מבאש, ואח"כ מתלייע; שנאמר ולא הבאיש ורפה לא הייתה בו (לכן פסוק כד): ויקצוף עליהם משה. לפי שלא האמינו בבריתו:

כא) וילקתו אותו בבקר בבקר. בקר שתי שעות, בקר שתי שעות, הרי ארבע, (צט) טין אמרו הפלת השחר עד החוץ, ר' יהודה אומר עד ארבע שעות, שהשתמש חמש שעות, שהרי בקר עד ארבע שעות: וחם השמש. (ק) איזה שעה שהשתמש חמ' והצל אונן, 'הוי אומר באربع שעות: וגטס: (קא) שהיה מושך וחולץ טנו נחלים, ובאים הצבאים והאילים ויחטוריין ושותין מהם ואומות העולם צדין אותן וטועטין בהם טעם טן שהוא לישראל והן תשבחן לאלהי ישראל:

כב) וזה היה ביום הששי לקטו לחם משנה. (קג) שמא תאמר לא היה לכל אחד ואחד, ת"ל שני העוטר לאחד, לחם כפול היה לכל אחד ואחד: ייבאו כל נשיאי העדה יונידו למשה. (קד) אמרו לו מה נשתנה يوم זה מכל הימים:

כג) זיאמד אליהם משה אשר דבר ה' שבתון שבת קדש לה'. אמרו לו אימת, אמר לדם מהר, (קז) מיבן אנו יודעין ראש חדש איר של אותה שנה לא הייתה שבת, שהרי הכתוב אומר שבת קדש לה' מהר, (קז) ולא יבא אלא

הערות ותקוגים

ויאמר פ"ט פ"ה. (צב) טועל זכ פטירת סטיפס. וכן סנייל רצ"י טמות טן ט ופיילזין פ"ג פ"כ ומ"ט. (צג) וסימט גנוו היינט. פטוק טו גדיילל ד יט. וכן סנייל סמאנר נמ"ב פלטת ויקילט נט' וכנייל מט קליגט הצל מלט טטירית סטיפס וכסייס ג"כ: וסימן גוד"ו: (צד) מ"ג ג'ז. וטומט נילט טו סחידנס בנט סחלה וטוו סטונחנו לטין כטיטול כהה נספח. מעין התאנוטה בגנולויס טמרי הטעבה סיינן מ"ז וטזוכת טנולויס ליק סיינן ג"ה הטעב לרגנייל כלוי. זל' וככערות וטקויניס להזונת הגנולויס (לייק תלכ"ט) כעילוותי לטין גטול יוז"ה. ס' מהס סי' טכ"ד וככ"ז סט סטחוב. וועל' מה טכחוב כסוד מ"ג ג'יליס וטומט זיינה ק. סולויה סחאנון סרי"ף פרק פרבי פטחים וכרכ"ט לא' חלה ולרמץ"ס פ"ז מכל' נטוליס: (זה) ד"ה כדי לסכין נכס. יומלט"ז ע"ז. וככ"ז פ"ג פני"ד ד"ה כדי לענומט לגסומט ולח"כ מלמל. ד"ה כדי נאכין נכס: זנכ"ש פלטראען כני' ל"ט כדי לגסומט וכטלאס "למנותס" ליתון סס. (צז) הלו מהוקלרי למאנר מכילוח וילקוט וטמ"ר סכ"ס. (צז) הנטיס כותינו: מכילוח וילקוט וטס טגי' הטיס טוינט לאל. כתאיינו הנטיס מהיקט פטזים כותינו וטין טמ"ל פל"ס נט' וויתינו חנטיס ממןנו. ונס נכ"ז ס"ג וככ"ז פלטראען בוגי' הנטיס סומטלו וונטיס לאל כותאיינו: (צח) חילגה מפלז. מכילוח וילקוט ולט"י טכ"ח ז (צט) מיבן הנטו. נרכות כ"ז ע"ז. (ק) חייז פטז. מכילוח, גרכות כ"ז ע"ז וילקוט רמו רס"ל. (קא) טהirs מזק. מכילוח. וטין לט"י טס"ת אטאל. נאלט נטעט נמליס כו'. (קב) וטס ביטס קטז. וככ"ז גכ"ז ס"ב וככ"ז פלטראען. וכמקרלו כתוב ויסי ביטס קטז. (קג) פטול תלמאר. טין מכילוח. (קד) ממרו ט' מכילוח ועין לט"ז. (קה) וילמר הלייט מטה. כ"ט נכ"ז. פלטראען. וככ"ז ס"ב וילמר מטה. הלייט. וכמקרלו. ניתן לטמת מטה. (קז) מיבן הנטו יודעין טלי' לחיל לאל סיחס טנת. טין געל. פטוק ט' וטס טגעירוטי נטלה ט'. וטעט האמגילוח טל"ח ליר נטטל טיט. (קז) ולה' יכל הילג כלכלי היל דס"ט. נטלה ט'.

שמות טו בshell

בדברי תנא רסדר עולם שאמר ניסן הוקבע בערב שבת,浑身 ניסן (כח) יבוא איר באחד בשבת, ובחמשה עשר בו באו מדבר סין, בששה עשר בו שהוא שני בשבת ירד הסן: זילקטו אותו בבלקן בבלקן. הרי ארבע בקרים, שני בשבת, שלישי בשבת, רביעי וחמישי, והיה ביום הששי לcketו ללחם משלנה, וכחטיב שבתון שבת קדרש לה' מחר שבתון שבת. וחל ראש חדש סין להיות שני בשבת, ובשבת שהוא שעה לחודש נתנו עשרה הדברים לישראל, זה עיקר, ואין לסור ממנו ימים ושמאות, וכן מפורש (קט) במס' שבת בפ' ר' עקיבא, ובתוב בחמשה עשר יום לחידש השנה (לעיל פסוק ה) שהוא יום ראשון, כתוב בו ויהי ערב ויהי בקר יום אחד (כלהצית ה ח), ויבאו ללקוט המן ד'. ימים עד יום הששי, דברי זילקטו אותו בבלקן בבלקן (לעיל פסוק כה); ד' בקרים, ובויל הששי לcketו ללחם משלנה (פס ככ'), ויבא ר'ה סין שני בשבת, ותן תורה בשבת, לketים זכור את יום הששי לקדשו (סמות כ' ח), שהוא יום שבת עצמו, כגון שנאמר זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים (קי' יג') בעצומו של יום ; (קי') אבל אם תאמר שבחמיishi בשבת יצאו ממצרים, (קי' יב') יבוא איר בשבת, והכתוב אומר יבוא כל עדת בני ישראל אל מדבר סין וכן' בחמשה עשר יום (פס טז ה), וכי ביום שבת באו, והלא אמרנו ישראלי נצטו על השבת בתרה, לפיכך אי אפשר לומר כן, (קי' ב) ועוד לא יבוא מתן תורה בשבת, כי אם בערב שבת, לפיכך אי אפשר לומר כן, אלא כמו שאמר בסדר עולם. וכן הלכה ובן הדין וכן העיקר: את אשר תאפוapo. (קי' ג) טיבן שהיו ישראל טועמין בתן מכל טעמים שהיה רוצח לטועם, טעם אפני היה טעם, ואם טעם מבושל היה טעם, (קי' ד). יהושע אומר הרוצה לאפותה היה אופה לו, והרוצה לבשל היה מבשל לו, (קטו) ר' אליעזר המודעי אומר על אפניapo ועל מבושל בשלו, למדנו ליום טוב שחל להיות בערב שבת שאין רשאים לאפותה ולבשל, אלא אם כן עירבו בדבר אפני ומboseל כגון פת ובשר או כל טיני מאבל, כדי שישמוד עליו בשבת, שלא יראה כטבש טום טוב לשבת, שכבר תיקן ערבי יומת לשבת, ואפי' כזית, (קטו) וצריך לברך בא' אם "ה אקב"ז על מצות עירוב, וצריך להודיעם, ולזכותם ע"י אחר שיטול המברך על הערוב, לאחר שבירך יאמר בדין יהא נראה לנו לאפני ולבשולי ולאטמנה טומא טבא ולשבתא לנו ולכל קהלنا, (קי' ג) ויתנו לאחד מן הבית. ויאמר לו תהא זוכה לכל בני

הערות ותקוניים

קhalbינו, לפי שוויכין. לאדם שלא בפניו; וauf'כ ראי להודיעם כי עירבתי עליכם שלא להשכח תורה עירובי תבשילין. ואם לא עירב מערב יום טוב, לא ייבשלו ביום טוב לצורך השבת, אבל מבשל הוא ליום טוב, ואם חותיר יהא לששת, (קיה) וכן ספורש במקצת יום טוב: ואת כל העודף. מה שנשאר טן המן שלא נאפה ולא נתבשל יהיה למשטרת עד הבקר ליום השבת: ז, ז, ז, ז, ז, ז.

כד) ויניחו אותו עד הבקר כאשר צוה משה. לפיה שקצת על מה שהותירנו קודם לעבר
נישחת, הוא נר ברכה בזופר באשר צוה משה:

כה) ויאמר משה אכלו הום כי שבת הום לה' הום לא תמצאוו. מטה ת"ל ג'
ב' פעמים הום (קיט) לר' הינדקה אומר פיבן אמרו שלשה סעודות בשבת, לפי
שהז' יישראל רגילים ליצאת בשחרית, אמר להם משה איןנו מצוי הום, אמרו לו הויאל
ולא מצאנוו שחרית נצא בין הערבים, אמר להם כי שבת הום, מה ת"ל הום לא
תמצאוו בשדה, באותה שעה היה לבן רוץ להיבקע, אמרו הויאל ולא מצאנוו הום
שמע נם למחר לא ימצא, אמר להם הום לא ימצא עד למחר בשחרית אין אתם
טוצאין אותן: (כב) ר' אליעזר אומר אם תזכו לשמר את השבת, תנצלו משלש פורעניות,
טחבי שלטשיה, ומפלחתת גונ ומנון, ומימים הדין הנדול: ז'

כ) **ששת ימים** תלכטו הוו וביום השביעי שבת לא יהיה כו. (קכא) למדנו שאין הפטן
נורב לא' בשבת ולא ביום טוב, (ביבר) **שנאי' שבת לא יהיה כו;**

כ) ויהי ביום השבעה יצאו מן העם וגוי. (כב) אלה מחותרי אמנה שעברו על

כח) ויאמר ה' אל משה עד אנה פאנתם. (כבד) ר' יהושע אומר אמר הקב"ה למשה

“ אמר להם לישראַל הוֹצָאַתִּי אֶתְכֶם מִמִּצְרַיִם קָרְעָתִי לְכֶם אֶת־הַיּוֹם
הוֹרְדָתִי לְכֶם אֶת־הַמִּן הָעֵלִיתִי אֶתְכֶם אֶת־הַבָּאָר הַגּוֹתִי לְכֶם אֶת־הַשְׁלוֹן
(קְבָה) וַעֲשִׂיתִי לְכֶם כְּפָה נְסִים וְגִבּוֹרוֹת עַד שְׁתִּי מִמְּאָנִים לְשִׁמְרוֹר טְצֻוֹתִי וְתוֹרוֹתִי
שֶׁמְאָה תָּאמְרוּ מְצֻוֹת הַרְבָּה הַטְּלָתִי לְכֶם מְצֻוֹה אֶחָת הַטְּלָתִי לְכֶם טְפַרָּת לְשִׁמְרָה וְלֹא
שִׁמְרָתְם אֹתָה אֶרְבָּעָה פָּעֲטִים צַעַקָּה שְׁבִינָה עַד אֶנְהָה עַד אֶנְהָה מְאָנָתְם עַד אֶנְהָה
יְנָצְוָנִי (נְמַלְכָה יְד יְהוָה) וְעַד אֶנְהָה לֹא יְאִמְגֹנוּ בַּי (סְס) עַד שְׁתִּי לְעָרָה הַרְעָה הַזֹּאת
(סְס סְס), וּכְנֶגֶן אָמַר דָּוד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל עַד אֶנְהָה הַשְׁכָחָנִי נִצָּח עַד אֶנְהָה תִּמְתִּיר
אֶת פְּנֵיךְ מְטָנִי עַד אֶנְהָה אֲשִׁית עָצֹות בְּנֶפֶשִׁי עַד אֶנְהָה יְרוּם אֹוּבִי עַלִּי (מְכָלִיס יְגִבָּן)
עַד אֶנְהָה מְאָנָתְם שֶׁלֹּא לְבִיְשׁ הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר יֵצְאוּ לְקֹוט וְלֹא מְצָאוּ וּכְנֶגֶן בִּיהוּשָׁע
כְּתִיב חֶתְאַיְשָׁרָאֵל (יְכוֹסֶע ז יְהוָה)

כט) (קכו) ראו כי ה' נתן לכם השבת. ראהו זו בינה, כענין שני' ולבוי ראה הרבה חכמה ודעת (קהלת ל ט): כי ה' נתן לכם השבת. (קכו) אמר לו הקב"ה למשה, משה מתנה טובה יש לי בבית נזוי ושבה שמה ואני טבקש ליתנה לישראל לך ותודיעם: לכם. ולא לשאר אומות, שנאמר לא עשה בן לכל נזוי (מלחיט קמו כ): השבת. הידועה, ובאה מששת ימי בראשית, יוכל אלהים ביום השבעה (כלוחט ב ג): על בן הוא נותן לכם ביום הששי להם יומים. וכבר אמר לחים משנה (פרק כב), למדך

הערות ותקוניים

וזהו מילון נדין שילוגו וט' ומילון טמן סמיאוכן ניד סמיאוכן על ידו וחוותלו לו זכה וכו'. וכן מילון מילני
סמייקתול ט' נטלה כחן יד עכ"ל. וכוונן לדגמי רצינו טלאפיגינו. (קיח) וכן מילון נמס' יו"ש. ניסת דב'
ט' פ"ג. (קייט) לר' פינדקן לומדר. כ"ט נס נכ"י פלאגראטן. וכן פ"ג פג' לר' חידקל הומר.
ובתוכיתהו כני' לר' זליקה הומר, ומה טכנית רצינו מה ת"ל נ' טעמייס ציזס, זה ליתר נמיכלתה ולדגנו
זה כוכיה לר' זליקה טלאפישות ומיין כמליר עין לחט כ"ג. (קב) לר' אלעאל. מיכלתה וילקוט רמנז רס"ל.
(כבא) נמדנו. מיכלתה וילקוט נסס לר' יסתע. (כבב) טנו' בנתה דה יסיה נו. נכ"י פ"ג סייס כל מיקום
שנאלמל בנתה דיט הילע יו"ש, וכן פלאגראטן כני' נמשת כל מיקום שנאלמל בנתה דה יסיה נו. וט' נמיכלתה
וילקוט טלאפיש. (כבג) הילע מהופלי חמנא. מיכלתה וילקוט. (כבד) לר' יסתע לומדר. מיכלתה
וילקוט טלאפיש. (כבה) ועטיטי נכס כמל נמייס. נמיכלתה נאלמל לטפי זס, ונאלמתה נכס מלחתת טמלח, וכגון
כס פרסה ט'. (כבו) ועטיטי נכס כמל נמייס. נמיכלתה נאלמל לטפי זס, ונאלמתה נכס מלחתת טמלח, וכגון
באל חיפת דדק מתק זה דמלחתת טמלח מלווה לה. (כבו) לר' לי ט' יתנו נכס פסקת. נכ"י טלאפיגיט
ונכ"י פ"ג בטוב מות באנט הולט נכ"י פלאגראטן מוכנה לכלון נדי מלט, מות' כוש טפוח גקלין. (כבו) ממל ט'
פק"כ

שמות טז בשלה

שהשבת טשונה בטעמו ובמשמעותו: ד"א ראו כי ה' נתן לכם חשבה: הזהרו והשמרו בכבוד שבת, שמא תאמרו מה הניה, יש, תל אשורי אנו שיעשה ואת ובן אדם יחויק בה שומר שבת מחללו ושומר ידו מעשות כל רע (ישע נג), כדי שתשבתו ולא החולו אותה: הוא נותן לכם ביום הששי. שחריר לא' הבאיש ורmeta לא היהת בו: לחם יומים. (כבז) כל עסקי שבת כפולים, לחם יומיים, שבת וינפש (סמות נל ז), שבתון שבת חדש (סס טו נג), לחם טשונה (סס סס נג), טוטור שיר ליום השבת (חכמים נג ה), מחלליה מות יומת (סמות נל יד), אשורי אנו שיעשה זאת ובן אדם יחויק בה, שומר שבת מחללו ושומר ידו מעשות כל רע (ישע נג): שבוי איש תחתיו. (כבז) אלו ארבע אמות, שכן תחתיו של אדם ארבע אמות, כדי שיטול חפץ מפרנסותיו ויישם בראשותיו, טיבן אמרו חכמים (כבט) במש' שבת, (כל) המעביר חפץ ברשות הרבים שכן תחתיו לסוף ד'. חייב: (קלא) תנן התם הורק חפץ ארבע אמות ברשות הרבים הייב חטא, (קלב) ומשחרב בית המקדש אין לנו כפרה בחטא, כי אם בתשובה ובחרטה ובתענית ובמלכות: (קלב) וכן רקק טים ורשות הרבים מהלכת בתוכו, הורק לתוכו ארבע אמות הייב, (קלג) וכמה רקק טים, שאינו עמוק עשרה טפחים, (קלד) ספינות קטנות קשרות זו בזו מטلطין פוזו לו, אם אין קשרות אעפ' שטוקפות אין מטلطין פוזו לו: (קלה) ותן יציאות השבת שתים שהן ארבע בפנים וכו', (קלו) ותנו רבנן ארבע רישיונות לשבת, רשות היחיד, ורשות הרבים, כרמלית, וטיקום פטור, כרמלית ציריך רשות הרבים, וכןן אצבעות שכידי רשות היחיד, שאינו לא רשות היחיד ולא רשות הרבים, (קלז) כרמלית פ' רק טל. מקום פטור עטוד ברשות הרבים נבות עשרה שאינו רחב ארבעה שהוא רשות עצתו, ובכללו הלכות במש' שבת, בלוש ותשכח: אל יצא איש מתקומו ביום השבעה. (קלח) אלו אלףים אמה שהן רשות לשבת להלוך בהם לכל רוח מתקום ששבת שם, (קלט) כדי לפינן מקום מתקום, ומקום מניפה, (קט) [וניסח מניפה], וניפה מגבול, מגבול מחוין, [וחוין מחוין], דבתייב ומזרום מחוין לעיר את פאת קדמה אלפיים. באמה. [ואת פאת נגב אלפיים באמה] ואת פאות אלפיים באמה וכו' (נמלן לה ז), ואם תאמר אלו אלפיים אמה לעניין ערי מקלט נאמרו, הא כתיב מקיר העיר וחוצה אלף אמה סביב (סס סס ד), ואם תאמר אלו אלפיים אמה לעניין ערי מקלט נאמרו, הא כתיב טקירות העיר וחוצה אלף אמה סביב (סס סס ז), ואם התארך אלף אמה מפרש ואלפיים אמה שדות וכרטיטים, אעפ' במדנו אותו מהיקש מקום מתקום, דבתייב כאן מתקומו, (קמא) וכתייב אל סקום

הערות ותקוניים:

סקג"ס. עיין צילט פ"ז ע"ה. (כבז) כל עסקי שבת כפולים. נמלת ט"ט מזמור ז' נ"ל יחק כל עיסקן לבניהם כפל עומר כפל, טני בטומל ליחד, קלנטו כפל, וכיוון כסבב סני כנדסיך, טנטו כפל, מחלילט מות יומת, טברת כפל, וקלחת לבנת עוגן ולקדום כי מכודז, חזקנותיש כפנות זוכר וסמור, ממלן כפל, מזמור טיל ליש כסבב, וכן מוגן כסיליות ריש גראטי. (כבז) הלו מרצע למota. מלילת עירובין נ"ה ע"ה, ורק"י טפ"ת, וגיינ"ע טפ"ת. (קבט) זמס' שבת. ח' ע"ב וט"ג: (קל) כמענין חפץ נרכות פרכיס טנן. רקתיו לכו"ד. חייב. ק"ר טנן מהתיו ליתלה נמלן, ווע"ט נתום. (קלא) רק כהס. טנה ק' ע"ה פטור נמלן וט' ופ"ט ז' ע"ב. (קלב) ומחליכ נית מקדקן אין לט כפרה נחקלת כי היס נתקונס ומרפס וכחנינה. זה פערו. כרב נעל סגלי פלקע. כהכ יד נצמו וויל סי' ט' ובנקה פוג מלחי מחרב ניכט"ק אין לט כפרה כו' ופוך סמיהר פלאמיינו. עיין נמלן במלן בסגנון. (קלב) וכן רקק מיס. שבת ק' ע"ג. (קלג) וכמה רקק מיס. נאשא טס. (קלד) ספיקת קפנות קפנות: במסס טס ליתה מלת "קפנות". (קלה) ותקן יי'ות כסבב סתיס. שבת ז' ע"ה. (קלו) ותח רכע הרכע רשות. שבת ז' ע"ה. (קלז) כדרמיה פ' רק מל. מוחות ס"ז ע"ג, ועי' חומ' שבת ז' ע"ה סכינט נכס סיווטלמי (שבת פ"ה ס"מ) הני ל' מיל' כרמליות רק מל היינו לך לסתות כייחד ולול רשות כרביים מלאה כרמליות וכן מוגן נמליך ערך כרמליות. (קלח) הלו הלאים טירובין נ"ה ע"ה. ומיין לט"ז ע"ס סכטוב וז"ל הלו הלאים המא כל הלאים שבת ולח נמפטכת טלון תחומיין הלו מלכדי סופליים ועיקלו כל מקרל ערך לוקצי סמן נמליך. (קלט) כדי לפינן מקום מוקום. טירובין נ"ה ע"ה ופ"ט גראט"י לפס מקום מוקום. ובגאלות פ' גאלות מה' מה' (קמ) ויפסה מייסה. וכן לאן מזון וקן וטט פטט נגב הלאים נמליך: (קמא) וכיהוב הלאים מקום כחומה מהר יומם טמה. וכן טול נ"ג פ"ג וכ"ז מלרטען

נ

שמות טז בשלוח

הוזח אשר ינוס שם (פ' מ' ג'), וניסח מנישח, דבתייב (קמ"ב) וישב בגבול פקלטו אשר יטוס שם (נמהג נ' כ), והואתו ניסח בגבול שבפטוק, בגובל ים זה בגובל, דבתייב אם יצא תרוצח (קמן) בגבול עיר פקלטו (ס' ס' כו), והואתו בגובל (קמ"ד). מחוץ שבאותו הפטוק, וחוץ זה טן ומדותם מחוץ לעיר את פאת קדמה אלפיים באמה (ס' ס' כ); למדנו בתחום שבת מנורה שווה ומהיקש; שנירה שווה הוא כמו ב', פסוקים הדומין זה זה, והיקש שאינו דומה זה זה, והואיל ובפטוק אחד כתובים למדין זה מה, וכן מקום מנישח, וכן כולם: (קמ"ה) תנן התם מי שהוציאו נוים או רוח רעה אין לו אלא ארבע אמות, ואם קנה שביתה בכל מקום יש לו אלפיים אמה לכל רוח, ואם רוצה להלוך מצד אחר טערב מערב שבת ונוטל אלפיים אמה מצד זה ונוטן מצד זה, ומלהך אלפיים אמה למקומות שעירוב, וכל עירובי תחומיין מפורשין במקומות עירובין, וכיון ששמיין הדבר היה קבלו עליהם ושבתו טנאמר

ל) וישברת העם ביום השביעי:
 לא) ויקראו בית ישראל את שמו טן. (קמ"ו) דורשי רשותם אמור בני ישראל קראו אותו טן, (קמ"ז) אבל עד שבאו בני ישראל לקרוא שמו טן, לא היה שמו טן, אלא להם אבירים (תל"ס ט' כ): והוא בודענד. (קמ"ה) ר' יהושע אומר דומה לזרע פשתן, יכול שהוא אדם בורע פשתן, תל' לבן, (קמ"ט) ר' יוסי אומר בשם שהגביא הוא מנייד לישראל מה שבחרים וסתרים, כך היה המן מנייד לישראל בדברים הסתומים והגעתיים, (קנ') כיצד איש ואשה זאת אומרת הוא סרח עלי, וזה אומר היה טרחה עלי, אמר להם משה רבינו לבקר משפט, לאחר אם נמצאה העומר שליה בבית בעלה בידוע שהוא סרחה עליו, וכן שבאו לדין וכו' (קנ'א) ביט' יומא: וטעמו בצדיקת בדבש. ר' (קנ'ב) יהושע אומר (קנ'ג) בعين איסקריטון, ר' אליעזר אומר בסולת זה שצפה על גבי נפה ולישה ברכש וחותמה:

לכ) ויאמר טשה זה הדבר אשר צוה ה'. לפי השעה צוה הקב"ה למשה: שלא העומר. מן המן מלא העומר מדת העומר שהיתה להם לישראל במדבר, שהוא עשירית האיפה, שיעור ט' ג' ביצים וחומש ביצה, שיעור שבעת רבעים קמח שהיא עשירית האיפה, מנין ח' ל' : למשטרת לדורותיכם. לא הבאיש ורטה לא הייתה שחייבין בחלה (קנד) מנין ח' ל': למשטרת לדורותיכם. לא הבאיש ורטה לא הייתה בו ולא התריע ולא ניטם: לכך נאמר בו שלוש משטרות, למשטרת לדורותיכם, לפניו ה' למשטרת (פסוק ג'), לפניו העדות למשטרת (פסוק לד): ר' יא למשטרת, לדור המדבר, למשטרת בארץ ישראל, למשטרת לעתיד לבא, (קנ'ח) לפי שצנצנת המן ומקלו של אהרן שקדיה ופרוחיה, והארון ובדיו, וכל כל הרטבן, ננווים תחת מחלות ההיכל, וכי נזום יאשיהו המלך גנזה, בשעה שמצוות הלקיהו הכהן ספר התורה פתוח בהיכל כתוב בו זיליך ה' אותך ואת מלך וגנו' (דכ' ר' כה' ג' ל'ו), טיד עטד וננו כל אלו, שנאמר (קנו) ויאמר המלך לכהנים התבונם בעם. (קנו) תננו לכם את ארון בריתה' (קנ'ח) כי

בא הערות ותקונות
 מליחתך, וע"ל ומתי לך מקוס לך ינוס טמה. (קמ"ב) ויטכ גגנוול מקלו. טכל ינוס טמא. וכ"ט נכ"י פ' ג' וסלארען גמקרל כתוכ וכתיגו לאטו טעלס אל פיר מקלו טכל ס' טמא. (קמ"ג) גגטול פיר מקלו. וכ"ט נכ"י פ' ג' וסלארען זגראט להט גנוול פיר מקלו. (קמ"ד) מוחן טנלווט פסוק. דכתייכ מוחן גגנוול פיר מקלו. (קמ"ה) תנן פאכ. עירובין מ"ה ט"ג. (קמ"ו) דוטס' רטומות למרו. מכילה ס' פ' וילקוט רמז לט"ה. (קמ"ו) היל עד זגלו. כס' פס' רגנוו. (קמ"ח) ר' יוסי הומר. מכילה וילקוט ס' : ועין יומל פ"ב ט"ט, זגראט' ס' , זגראט' ט"ט . (קמ"ט) ר' יוסי הומר. מכילה וילקוט . (קג) כיל. מכילה ווומל ס' . (קנ'א) נמס' יומל. ט"ט ט"ה . (קנ'ב) ר' יוסי הומר. מכילה . (קנ'ג) כעינ' ליסקריםון. נכ"י ס' ב' גמעות ליסקרים וויל' ליסקרים כמו זגאט נכ"י סלארען . ומכילה כלפם וכעינ' ליסקרים, ובילוקט כלילפס זגראט' זגלו. וילוקט וילפם כלילפס, עין טריך כלילפס, עין טריך זגלו. (קנ'ד) מין מל'כ'. עין כלילט מין חלה נטפה על נחלים או זמאנת צלי טמן, וכן נט' כלילפסון נלנס. (קנ'ד) מין מל'כ'. עין כלילט ס' חפה ומלה מה טאניה נטס ליל' זג'. (קנ'ה) לפי טאניה טמן כו', יומל. ג' ט' ב' היל' זג' טמ' ה'. (קנו) יומל סטן לכבניאס המניאס נטס. זיין מוגה נכ"י ט' ג' וכ"י פלארען. וכמקרל כתוכ ווימל נטס טאניאס זגראט' זגלו. (קנו) בט' נטס חם הילון בריתה ט' : ול' ט' נכ"י ט' ג' ס' ג' וסלארען זגראט' זגלו. סט טק הילון בקדס וגנו' . (קנ'ח) כי פין נטס מעל נכטף . וויל' נכ"י כליל ונקלט ליתם למלה זג' .

(קיט' ח'ב) חית

ה. שמות מז בשלח

אין לכם טשא בכתף (קנט) ועתה עבדו את ה' בכל לבבכם (יל"ג נ' נ) : (קס) ואמר ר' אליעזר (קסא) אתיא דורות, אתיא טשורת טשורת, (קסב) כתיב במקלו של אהרן למשמרת לאות לבני מרי (נמנל י' נס), וכתיב הכא למשמרת לדורותיכם, וכתיב נ' לפניו העדות למשמרת, למדך שבתקום אחד ננגנו :

ויאמר טשה אל אהרן. מפני מה אטרו לאהרן, לפי שאהרן היה עתיד לחתකרש קודש קדשים, ולשרת לפניו העדות, וגם כי מטה אהרן היה עתיד להיות למשמרת לאות לבני מרי, לבך אמר לו משה רבינו קח צנצנת אחת ותן [שפה] טלא העופר מן, (קסג) וזה אחת מעשרה דברים שנבראו בערב שבת בין השיטות, לקיים מה שנאמר אין כל חדש תחת השמש (קהלת ל' ס), ואלו הן, הקשת, והמן, והטsha, והשמיר, והמכתב, והלוחות, ופי הארץ, ופי הארץ, וקברו של טשה רבינו, ואילו של יצחק... ויא' א' בנדי של אדם הראשון, ומקלו של אהרן, כפתחoria ופרחה, וש אומרים אף צבת בצבת עשויה: קח צנצנת אחת. (קסד) אני יודע טשה הייתה, אם של כסף ואם של זהב, אם נחרשת אם ברזל, אם בדיל, אם עופרת אם חרס, אלא מעצמו אתה למד, צנצנת (קסה) דבר שהוא צוין מצין מחייבו, ואיזהו דבר שהוא מצין מחייבו, אין אתה כווצה אלא בראש, (קסו) ולא עוד אלא שמשמר מה שבתוכו והוא משמר הארץ, וכיה' א' ונתתם בכליהם חרש לטען יעדתו ימים רבים (ימיה ל' יז), (קסו). ובן היין אינו משומרليسם רביים ושנים, אלא בקנקנים של חרס: והנח אותו לפניו ה' למשמרת לדורותיכם. (קסו) א' ר' אליעזר בימי ירמיהו הוציא להם לישראל צנצנת המן שנאמר, הדור אתם ראו דבר ה' המדבר היהתי לישראל (קס ג' ס), אמר להם ירמיהו הנביא לישראל מפני מה אין אתם עוסקין בתורה, אמרו לו אם אנו מטעקין בתורה פאי נחפנס, באורה שעיה הוציא להם צנצנת המן, אמר להם ראו אבותיכם שהיו בדבר וועסקין בתורה טשה היו מתפנסין, אף אתם אם עוסקין בתורה הקב"ה מפרנס אתכם, מודיע אמרו עמי רדנו (קס סס) :

לד) באשר צוה ה' (קסח) את טשה. בן עשה אהרן: וניהו אהרן. צנצנת לשון נקבה, דכטיב צנצנת אחת, וניהו אהרן, לשון זבר, חזר אל המן, דכטיב, והוא כורע נד (סמות ט' ס): לפניו העדות למשמרת. למדנו שלא הניחו אהרן בשנת הארבעים אלא בשנה שנייה טשה שנעשה בה הארון, לבך נאמר

לה) ובני ישראל אכלו את המן ארבעים שנה. (קסט) וכי ארבעים שנה אכלו אותו, והלא מCHASE עשר בניסן ועד ששה עשר באיר לא ירד המן, יש לומר שרובה של שנה כאלו יכולה לכך נאמר ארבעים שנה, (קע) ורבותינו אמרו עונות שהוציאו ישראל ממצרים טעם פון, (קעא) לר' יהושע אומר ארבעים יום אכלו ישראל את המן אחר פיתחו של טשה רבינו, שכעה באדר שת טשה, ואכלו הימנו עשרים וארבע של אדר, וששה עשר של ניסן, (קעב) דכטיב וישבות המן במחרות באכלם טubar הארץ ולא היה עוד לבני ישראל פון (יקוטע ס' יג): עד בואם אלא ארץ נשบท. עד שעברו את הירדן, שטא תאמר עד שכבשו ועד שהחילקו ועד שנתיישבו כל אחד ואחד בחילקו היו אוכליין את המן, לבך נאמר עד את המן אכל

ה. הערות ותקוניים

(קנט) ומה פכו מה ס' כלל לנכס. נמקה טה פכו מה ס' הלטיכס, וממלות נכל לנכס. ליהל נקלה. (קס) ולחכ' ל' הליטז. יומל סס. (קסא) לתייל דורות זורות. נמנל מס ליתול נפש נס. (קסב) כתיכ' נמקלו. עיין נרט' ננמלת סס. (קסג) זה מה מנטיכ' דנכייס. מכילול סס, אילוקום סס, הנקות פ"ב מ"ו וסחים ל"ל, ספורי נרכס ס' ט"ס. (קסד) מיי יודע ממס כייפס. מכילומ' וילוקם. (קסה) דנאל טסוקה זונן מינן מתכilio. נ"כ פלמרען ובמכלתם וילוקם דנאל טסוקה מלין מתכilio. ונקות צנד טילוקט מילין פ"י זולע. (קסו) ולט טוד. פוטסת דניט. (קסו) וכן טין. עיין חטאים ז' פ"ל. (קסז) ה"ר הליטז. מכילומ' וילוקם ולט' פ"ט. פ"ט. (קסח) לח מסס. וכן נכל' פ"ג פלמרען. ובמכלט מתיכ' אל מס. (קסט) וכי מרנגייס טס. קלווטן נ"ח ט"ט וט"ט מס' ט. (קע) ורנגייס מלין. קלווטן סס. (קעא) ר' יקוטע חומך. מכילוח. (קעב) דכטיג' ויטנות כמן. עיין תום' קיזוטין טט ד' ט' וט' יטלט'.

שמות טז יז בשלוח

(קענ') ומכ ת hollow כה כתיב נפלטה הלא מפשי . נפלטה מלהני נפחה הלהן ומכ ת hollow סל כה כתיב נפלטה הלא מפשי ממהלת ספטת יהו נמי יפהן וכשה נמהלה פהן כן פיקר בפסוק מה כתיב וייסנו פרעינס נחודת כלטונן גאלגען פהן יוס למודען קרלזון וכי גאלגען עטב יהו . וטלט מללו לאט פשחין בטוך מג'יס וכתייכ' ולמס נה חנלו היה מסחה ניתנו עד נקל מלט לפ' טכ'יו מהקיעס מלמס נג'ת מעלה עלייכ' ככתוב כלילו יהו , וסס לה נמען על חמאת נטול וממיהתו פהו יוס טטה עטב יהו טלט . (קד) מה נבנשת לנעיש . מילחה וט'ק .

(יז) (א) זרטו ידיכן מן סטאות .. עיין . נטאות פ' פ"ג . לי"ח . זלייש עטמן מלגי' להר . ועיין . מכילתה פ' ויינט פטלק פ"ל . וטאיקת זוכר דף כ"ה פ"ל גאלטיט ט' זרטו ידיכן מן סטאות ומג'ת וט'ק נטאות ג' זטאיות טטליין רטדייט לרפס ילייס וכ"ה גז"ס גסרוות פ' פ"ב . ומן סטאות וט'ק נטאות ג' זטאיות טטליין רטדייט לרפס ילייס וכ"ה גז"ס גסרוות פ' פ"ב . פגדרין ק"ו פ"ל וט'ק גפי' רט'ה מפשי . לי' הווער זרטו עטמן מלגי' הווער וככ"ה לה זאמו חצאות על גיטס מלסיאן ילייס וכ"ה בתוחמל וטמאלת נטלאם . וט'ק בטטייהה ימד בטטיין בווער נס' זבד : ממיטיס גטווט נסין לטוליס , קפטו יאס לרפות גראפ'יס . (ב) לטיך כה עלייכ' שאל . מילחה פ"ז , וילקווק טס . (ג) פגנו פל עונת כדין . מאילהה וילקווט . (ד) ערנ' נס . טס .

שמות יז בשלוח

נחרעמו: לדתית אותה ואת בני ואת מקני בצמא. (ח) השוו בהמתן לנופן, לפיו, שהמתן של אדם הוא חי, אדם מהלך בדרך אם אין בהמתנו של אדם עמו מסתגה הרכה:

ד) ויצוּק טsha אל ה' לאמר. (ו) אמר לפניו רבינו של עולם ביןך ובינם אני אהרג, אתה אומר אל תקפיד כנגדם, שנאמר כי תאמר אליו שאחו בחיקך (गמdeg יט יג), והם בקשו להרנני, בוא וראה שבזו של משה רבינו שלא ביקש לטוודם, אלא בקש רוחמים עליהם, כאן הקב"ה טמייך ומשה מנביה, שנאמר עוד מעט וסקלוני, וلهן הקב"ה מגביה, שנאמר הניחה לי ויחר אפי (פמאות לג י), ומשה טמייך, דכתיב ויחל משה (פס סס יה):

ה) ויאמר ה' אל משה עברך לפני העם. (ז) עברך על פשעיהם, עברך על דבריהם: וכח אחד פוקני ישראל. (ח) להיות לך לעזרות, שלא יאמרו מעינות חיה שם: וטך אשר הבית בו את היור קח בידך ולהלבת. (ט) שלא יאמרו מטה של פורענות הוא, ויעשו בונסים הרבה, כיוצא בו הקטורת נשרפו עליו נדב ואביהו, שלא יאמרו קטורת של פורענות הוא, לפיך ויתן את הקטורת ויכפר על העם (גמdeg יט יג). ובן הארון פרץ ה' פרץ (י) בעוז (ט"ג וח), ייך באנשי בית שמש כי ראו בארון ה' (ט"ה וט), לפיך נתברך בו עובד אדום, שנאמר (יא) ויברך ה' את בית עובד אדום (ט"ג י ט):

ו) הגני עומד לפניך. עמה כתיב, (יב) אמר לו הקב"ה מקום שאתה מוצא רושם רגלי אדם, שם אני עומד לפניך: והביה ביצור ויצא טמנו מים. המוציא לך טים מצור החלמיש (גמdeg ט טו), ובן דוד אומר הן הבה צור ויזובו, טים ונחלים ישטפונו (הקליט עם כ):

ז) ויקרא שם המקום טפה וטירכה. (יג) ר' אלעזר המודעי אומר (יד) המקום קוראו טפה וטירכה, (טו) טיכן לבית דין הנadol שהוא נקרא מקום: היש ה' בקרבו. (טז) ר' אליעזר אומר מספיק לנו צרכנו נעבדנו, ואם לאו לא נעבדנו: ד"א היש ה' בקרבו. אם יודע מה אנו צריכין טיד ויבא עמלק:

ח) ויבא עמלק. (יז) ר' אליעזר אומר שבא בגלוי פנים: וילחם עם ישראל בבפדיים. (יח) על שרתו ידיהם מן המצות, (יט) וכן איוב אומר הונאה נמא אלא בצה ישנא אחו בלי טים (חו"כ ח יט), אך אי אפשר לישראל להיות אלא תורה ובלא מצות: ד"א ויבא עמלק. (כ) שבא בעצה עם האומות, ואמר להם בואו עמי אם ינצחוני ברחו לכם, ואם אני אנצח אותם תהיו עמי: (כא) ד"א מה ראה עמלק לבוא להלחם עם

ז. הערות ותקוניים

(ה) פטו נחמתן לנוטן. פט-(ו) המר לפניו. פט-(ז) ענור על פצעיכם, ענור על דכרייכם. גמילתך מוגה נסך ל' נהמי' פטור על חמל כלבך זהה שפצעיך יכינוי פטור על פצעים. פט ענור על דכרייכם כו' מהלך נפלי טמו, ועיין בסמ"ר פכ"ו מס' ענור הי' פטור על דכרייכם ר' מליל' לממר כו', ר' יטולס מומר ענור על חמייך תלbes, ור' נהמי' לממר כו'. (ח) נסיבות לך לנעדות. מלילתך וילקוט, טמ"ר פכ"ו, ולט"ז עפ"ת. (ט) אלה ילחמו מטה כל פורענות. פט. (ו) נטויה. נקללה צפוז כס"ז. (יא) וינרך ס' לה בית שענד מלחמות. וכן מוגה בכ"ז ס"ב וסלולענן וצילוקם. וכמקלה כחוב ויינרך ס' ה'ת שענד מלחמות ולחט כל כיהו. (יב) המר על בקנ"ש. מכילתו וילקוט רמז רס"ג. וכן מוגה יג"ט הכלג' קהיל' קדמ' חמן כהפלרין לתחמי רוסס לרינלה בחורב ותמתי' צ'ה צמ"ר חופריך כו'. (יג) ר' הלאזר המודעי. מכילתו וילקוט וטס מוגה נס דעתה ר' יכונע מטה קלה מטה ומריכת. (יד) ימוקס קורלו. דס' כלילו כתיב ויקללה מקוקס טס מסה ומילינס. (טו) מיין לנ"ל בגדול. כ"ס נס גמילתך וילקוט, וככ"ז פ"ב הני' מכלה נס גגדל טס קרווי מקוקס וכן כגלון געל לחיטם לך נמילתך מכלהן באלקנ"ה קרווי מקוקס. (טז) ר' הלייטז'ר למור. מכילתו; ומוגה טס נס דכרי' ר' יכונע, ועיין ספיקתיה פסקה זכור דף כ"ח פ"ה וככערלה קק"ח וככלהי טס לך דכרי' גמילתך, ונקמ"ר פכ"ו מוגה כמו טס נס פסיקתיה. (ו) ר' הלייטז'ר למור טס נס גנלו פיט. מכילתו פרשת וינוך עמלק פרטה ט' וט"ז. ילקוט טף רמז רס"ג. (יח) על טרטו ידיכס מן כמאות. פיין סוקק ה' וונטרכס ה'. (יט) וכן פזג חומך. עיין מכילתו טס ריט פרטה ה', וילקוט טס, ר' יסוכע ור' הלייטז'ר כן מסמיה למור ומוגה נטחומה נטלה. (כ) טנה נטלה. מכילתו וילקוט נס כו' יוכי כן חלפתה. (כא) ד"ל טס רלה

שמות יז בשלוח

ישראל, כדי לנקום נקמת עשו זקנו, רכתי וישטוט עשו את יעקב (נמלכת כ מפ) ; אלפו היה בבוד עשו וזכה לדתנות עם בני יעקב, (כב) הלי שנטגדל עם איזב חבריו, לא נלחם בהם : עמלך . (כג) עם לק שרצה לקק דתן של ישראל בכלב : ט) ויאמר משה אל ירושע בחר לנו אנשין. (כד) לא אמר לו בוד לי, אלא בזד לנו, השוויה בבוד תלמידו לכבוד עצמו, (כה) היו דתנן יתי כבוד תלמיד חביב עלייך, וכן שאל אמר לנו פן יהזל אבי סן האתנות ודאג לטו (ט' ט' כ) לפיקך זכה למלכות, (כו) ומניין שייה כבוד חבידך חביב עלייך כמורא רבר, שני' ויאמר אהרן אל טשה כי אדוני (נמלכ כי יה), (כו) ומניין לטורא רבך כמורא שפיטים, שני' ריען ירושע בן נון טשות טשה [ונו'] כלאם (ט ט' כט), כשם שהקב'ה כלאם כך אתה כלאם : בחר לנו אנשין. (כח) ר' ירושע אומר בחר לנו אנשין גברים ויראי חטא : וצא הלחם. בעמלך . (כט) ר' ירושע אומר אחר לו טשה לירושלים צא מתחת הענן והלחם בעמלך : מחר אני נצבר . (ל) מעודה ועומד : (לא) ר' אלעוז המדיי אומר מחר גנוזה תענית ונזה אטעותein בזוכות אבות : (לב) ראש. אלו טעה אבות : הנבעה אלו טעה אמות, וכיה"א מدلג על התרים טקפני על הנבעות (טכ"ט ב' ח) : ומטה האלים בידי . טשה שבנו נקיין חיים, שבנו נעשו נסכים ונכחות; בו נכתה את עמלך . (לנ) אישי בן יהודה אמר חמשה דברים בתורה שאין לחתם חתעה, שאט' ארוד, סחר, טשוקדים, וקם, (לד) טפוש בפס' יומא :

ויעש ירושע כאשר אמר לו טשה : (לה) מה שנטפקד עשה לא עבר על גירות טשה : ומשה אהרן וחור עלו ראש הנבעה . (לו) להזכיר מעשה אבות :

רמות, שנאמר כי מראש צורים אראנו ומנבעות אשורת (נמלכת כ ט) :

וימות כאשר יורם משה ידו ונבר ישראל וכאשר יתיה ידו ונבר עמלך .

הערות ותקודים

שמות יז בשלח

(לו) וכי ידיו של משה של שׂוברות מלחמה או עשות מלחמה, אלא כי' שהיה משה מנביה ידיו לטעלת, היו ישראל מסתכלין לפני מעלה ובאמניהם במי שצוה את משה לעשות כך, מיד עושה להם נסים וגבורות, ביוצא בו עשה לך שפט (כמזכיר כל ח), כדי להיות מכוון את לבן לאביהן שבשמטים, (לח) מפורש בפסקת ר'יה : כתיב ידו, וכתיב יודי משה כבדים; אלא בתחילת היה מנביה ידו אחת וטמיד אחת, עד שהתחילו שני ידיו להיות כבדים, (לט)adam שתלוים לו שני בדים שלמים בשתי זרועותיו, כבדים מפני עונותיהם של ישראל :

יב) ויקח אבן וישמו תחתיו וישב עליה . (ט) וכי לא היה לו למשה כתת או כר לישב עליו ; (טא) אלא מיכן בזמנ שהצבור בצער , שלא יאמר אדם אלק' לבייתי ושלום עליך נפשי , אלא ישתחף בצערן של צבור : ואחרן והור תפכו בידיו טזה אחד ומזה אחד : (טב) שהיית אהרן פזכיר טעה לוי , והור פזכיר מעשה יהודה , (טג) מכאן שאין פחות משלשה בני אדם עוביין , בתענית צבור לפני התיבה : יהתי ידיו אמונה עד בא השם . (טד) [ידיו לשון ריבוי] , אמונה לשון יחיד , (טה) אלא אמר משה בידי אתה תזכור לא חמור אחד מהם נשأتي (טס יט טו) , ובידי אחת תזכור מעשה נפים ונבוות שעשית על ידי : ד"א אמונה , כל יד ויד הייתה אמונה שתאמנת לעמוד , כמו אותו את הדרה (לפטל ז ז) : (טז) ד"א יהי ידיו אמונה . שב' ידי שות כאחת , עמדות ומתאמצות בתפלה , לכך נאמר ויהי בלשון יחיד , וכן אמונה בלשון יחיד : עד בא השם . (טז) לפי שביל הטעלים אין עושים מלחמה אלא עד שש שעת , ומלכות זו החייבת משחרית לעדביה : ד"א עד בא השם . (טח) לפי

שמות יז בשלח

שהיו בתעניית [עד שבא השם] ; (מה) מין אמרו כל תענית שלא שקעה עליה חמה אינה תענית : ג' ז'
 ג) ויחלוש יהושע . ויהרש ריש ולט"ד מהחולין : ד"א ויחלוש (טט) שהיה טבה בהםadam שהוא מכח את העברים ומכתשם : את עמלק . (נ) לרבות אשתו ובניו : ואת עמו . לרבות עם חיל בניו : לפי הרבה . (נא) שהיה מתיו ראשיהם בחרב וחורב ומכתשן :

יד) ויאמר ה' אל משה כתוב זאת וברון בספר . (גב) מפורש בפס' פנילה . כתוב פקדתי את אשר עשה עמלק לישראל (ט"ז טו כ) , פקידה זכירה אחת הויא : בטפר . כתוב שבתוב במנילה . שנאמר ונכתב בספר . (חסטר ט זג) : ושים באוני יהושע . (גנ) רמו וטו לו שיהושע טכניות ומנהיל את ישראל הארץ (נד) ובאותו יום נמשח יהושע : כי מהה אמתה . (גה) מהה בעזה , אמתה בעזה : כי מהה אמתה . (נו) זקנים הראשונים אמרו כל אומה ולשון המצרים לישראל, בה בטלה לוקין ; פרעה לקה בים ; עמלק בתרב : זכר . (נו) זה הtan : עמלק . במשמעו : מהה . לו ולתולדותיו : אמתה .

טו) ויבן משה טובח ויקרא שמו ה' נמי . (גה) ר' יהושע אומר משה קראו נמי . אמר משה רבינו הנם הזה שעשה הקב"ה לישראל בניי עשו , וכח"א והיה כאשר ירים משה ידו וגנו (לעיל פסוק יט) , (נת) מרנא ורבנה טוביהו בר' אליעזר זל אמר נמי אלו שנותיו של משה רבינו נמי מאה ועשרים שנה , אבל שנותיו נעשה עמו נשים , מיום תולדו עד טאה ועשרים שנה , תחלת לידתו נתמלה הבית אור , וכשתת טה) ויאמר כי יד על כס יה . (ס) כל זמן שהרישים בעולם , כביכול אין כסאו שלם , ואין השם שלם , בטלו רשיים טן העולם . הכסא שלם והשם שלם , שנאמר מלחמה לה' בעמלק : ד"א כי יד . אין יד אלא שבועה , שנאמר אשר נשאי את ידי (गמבר יד) , (סא) ר' אליעזר המודע אומר שבע הקב"ה בכיס האבוד שלו , אם אני נין ונבד בעמלק מתחת מפרץ השמים , שלא יהו אומר נטול זה של עמלק , כבש זה של עמלק . (סב) ר' אליעזר אומר שבע הקב"ה שאם יבו אחד מהאות לחתנייך שיקבלו ירושלים . וטורעו של עמלק לא יקבלו אותו , לך מצינו בדור , שנאמר ויאמר דוד אל הנער המתיד לו אי מזה אתה ויאמר בן איש נר עמלקי אנבי (ס"ג הל' ינ) , באותה שעה נזכר דוד מה שצויה לו הקב"ה לטאה , תמחה את זכר עמלק , (סג) ויאמר אליו דוד על ראשך (פס סס פו) , לך נאמר טלחמה לך בעמלק :

ג) וטלה מל מפומות פמטה : (מה) מין למלו : תפנית י"ב ט"ו . (טט) סיפה מלך נסס : ט"י מכילה וילוקות ורכ"ז ט"ט . (נ) נרכות גבטו ונכוו : ניכלה וילוקות בניי' מלך כמתמןו , וולת עמו וולת לרבות הצלתו ונכוו , עמו הלו חיילות טמןו , וכטבון הומל וולת הלו חיילים טמןו . (נא) סיפה ממי' לרמאטה נחרב . ניכלה על ויחנות יסוט מונגו צקס לר' יטוטע ירד ומתק רלייז נכווים טמןו , וכן הלו נתגומו סוף צלח . ונרכ"ז ממי' : (גב) מפומות נטם מנילא . דף ו' ט"ו , ועין מכילה ורכ"ז ט"ז . מה סכתוב . נרכ"ז י"ל זכוון מה סכתוב ניכליה . (גה) רמו רמו לו : פין מכילה ורכ"ז ט"ז . (נד) ונרכ"ז יוס נמתק יסוט . ניכלה צקס לר' יטוטע וילוקות רמו רסי . (גה) מהה נטחי . מלכילה . (נו) זקיטס קרלקזוייס . ניכלה ריס פ"ב מל סכתוב וילפער פ' מל מפק וילוקות רמו רס"ה . (נו) זס סמן . מלכילה צפ' כי מלך למחה . (נח) לר' יטוטע הומל מטה קאלו נמי למר מפק כו' . ניכלה מלכילה המד מפק וכטבון לר' יטוטע הומל מפק קאלו נמי ליתול . וילוקות רמו רס"ז נמי' לר' הלאר המודע חימר להדר מפק כו' . (נת) מרנו ונרכ"ז טובייא כו' . נכי סלולען כחוב טובייא נרויי' הליינר זיאל המד ועיז נמוצע . (ס) כל זמן טכלטensis נשלט . טטיקתול וכוכר צפ' פ"ז וטטיקתול רכתי פ"ז ס"ז ט"ז . ועפי' טטיקתול רמו רס"ח נכס טטיקתול וטטיקתול צפ' חיל ורכ"ז ט"ז ומ"י' צפטיקתול נס טטיקתול קג"ג . ועפי' טטיקתול יס"ד צפיטן נסיזם ס' זכור אלESIS היל דמי נצ' . נס סלט וטט טלים מכיים . וולס קטמאל כוונו בטום נרכות נ' פ"ה ד"ס ושין . (סא) לר' הלאר ממודע . ניכלה צקס . (סב) לר' הליינר . צקס וטטיקתול פסקה זכור דף כח' פ"ג וט"ט נסערת קמ"ב ווין נגכעל פלדריס . (סג) וילגאל הליינר . לך על רלהר . נטטיקתול

שמות יז בשלח

בזים שעתיד חק"ה להודיע את ישראל, והיתה לה' המלוכה, בזים חזיא יזהה ה' אחד ושמו אחד: סוד דוד. (ס"ד) סדורו של משה, לדוח של שטואל, (ס"ה) ר' אליעזר אומר לדוח של משיח, שנאמר ייראך עם שמש ולפנֵי יורה דור דוריהם (מלחין עבכ):

סליק פרשת בשלח

פרשת יתרו

כתיב טוב להוזהות לה', ולומר לשטר עליון (מלחין עבכ), טוב היה ליתדו כיוון ששטר נבותות לה', נתן חודייה לשם הנכבד; שנא' וישמע יתרו כהן מדין חותן טשה, ובמפע העניין כתוב ויאמור יתרו ברוך ה' אשר הצל אתכם מיד מצרים ומיד פרעה ונור עתה ידעתי כי גדור ה' מכל האלים (צמ"ת י"ו ויל):

(יז) וישמע יתרו. (א) מה שמוועה שטע ובא, ר' יהושע אומר שטע מלחות עטלק ובא, שהיה כתובה בצדו, ר' אליעזר אומר קרייתם סוף שטע ובא, שבשעה שנקרעו ים סוף שמעו האומות סוף העולם ועד סופו, וכן אמרת רחוב לשלווי יהושע כי שמענו את אשר הובייש ה' לנו' ונשמע ויטס לבגנו (יכפ"ב י"ו): וישמע יתרו. (ב) שבעה שמות נקראו לו; יתרו נקרא שמו שהזтир בטעים טובים, יתר שהותיר פרשה אחת בתורה, חובב שנעשה חביב למקום, (ג) [חבר שנעשה חבר למקום], רוואל שנאהב למקום ונעשה ריע לישראל, פוטיאל (ד) שפלטו אל טע"ז, קני שקין לא טמים וכנה לו תורה. (ה) בתחילת כתיב אל יתר חותנו (צמ"ת ד"ט), כיוון שעשה טעים טובים ניטעף לו אותן וו"ז, וכן בהושע, הרשע היה שמו, וגיטעף לו אותן י', לעניין הרשעים אינם בן, שהרי עפרון שמו, ומשנשקל דמי טבריהם (ו) נקרא עפרון, (ז) וכן ביונדרב נקרא יונדרב, (ח) טיכון שלא יתחבר אדם לרשות אפילו לקרבו לתורה: כהן מדין. (ט) ר' [יהושע] אומר כומר היה, בענין שנאמר וייחנותן בן נרשות בן טנשה הוא ובנייו היו כהנים לשבט הדני (אוסטיס י"ח ד'). (י) ר' אליעזר המודעי אומר שר היה, שנאמר ובני דוד כהנים היו (צ"ב ח"ח): חותן טשה. (יא) בתחילת היה טשה מתכבד ביתרו חפיו. שנאמר וילך טשה וישב אל יתר חותנו (צמ"ת י"ח), ועכשו חפיו מתכבד בו בטשה. שנאמר וישמע יתרו כהן מדין חותן טשה; אמר לו טי אתה, אמר אני חותן טשה: את כל אשר עשה אלהים

הערות ותקוניים

בפסקה זו דמייך לארכ לאטס צפחת נוכח פיר סכלים ועמ"ק נפחים קמ"ג. (ס"ד) מלהרו אל מטה. טו מלמר ר' הליטור האמולטי נמלתחו, וכפסיקתו צט דף כ"ט ע"ה כו"ה נטס ר' הליטור ועמ"ק נפחים קמ"ו. (ס"ה) ר' הליטור לומר לדוחו טל מטה. נמלתחו צט ס"י ס"ט צט נ' דורות, ועמ"ק נפסיקת צט ד' יוסי בגליין מומר מדו"ו טל מרדכי ולחטאל עד דוחו טל מטה טהו"ג, דורות ומינין לדוחו טל מטה טהו"ג, דורות טנמלר יילחו עט טם. ונפאי יהה דור דורייס, דור מה דורייס טnis טהו"ג תלחה, ויב"ע טמות י"ז. מ"ז תרנס ויטלי יחסן לתלמי לדילו לטלמה דיין ומילך דמתיח ומדילך דמתיח, תרנס עפ"י ר' ג' ור' עמי, סנקדרין צ"ט ע"ל:

יתרו (יז) (א) מה טמוועה טמען וכנה. מליחת ריט יתרו פ"ה, ילקוט רמו מס' ורכ"י עס"ז, וס' וט"ז, וכט"ר דף לג פ"ב, וע"י זנמיס ק"ז ע"ה. (ב) טנעה טמות. מליחת ורכ"י טה"ז, טמ"ר וטנומול יתרו, ספלר נמלנבר ס"י פ"ב, ילקוט טמות רמו קס"ק. (ג) חכל סנטה חכל נמקוס. כן כספה עפ"י נמלתחו ומחבר נס נכ"י פ"ב וכי"י סלמאנין. (ד) טלטטו טל מע"ז. כן כו"ה בילוקס, נמלתחו-כני, טנטר ממע"ז, ועמ"ק ערוך ערך סט נ' טכני וו"ל נילמאנו ויהלמר מטה לוחנוב פומילן טכל"ר נמענץ טוגיס צלהו הומר ציונית פושילן, פ"י כל' וו"ס צלה נמלן למיננו נתנומול סנדקס. (ה) נתלה. נמלתחו כו"ה מלמר נפאי פלטו, ד"ה ויקמאנ יתרו מתלה נ' פ"ז קולחים: הומו טג' יתר כו'. (ו) נקלוח עפנן. פ"י נט"י טה"ז, וטמ"ל סיס עפנן כתיב, ר' ל' חמק. (ז) וכן ניאומן נקלוח יונדר. סכוונה יונדר בן טעה (צ"ב ג' ג) ומסוכן נמלתחו טמ"ל טטה קולאין הומו יסונדר. וטטח נלוטו מטה מהתו לו הטה מטה ונקרא יונדר כי נודמי יסונדר סיס טטו לדחח' ויהלמר לו יסונדר (טט טט) רק סכלוב. הומו וטטו יונדר טמ"ל הטה מטה .. (ח) מיין צלה יתתכל. נמלתחו צט וולדראג פ"ט. (ט) ר' יסונדר. כן תקגתי וכיס נסוכן נמלתחו וכילוקס. (י) ר' הליטור קמודשי. צט. (יא) נמחלם כיס

למשה ולישראל עמו : (יב) שָׁקוֹל טְשָׁה בְּנֵגֶד כָּל יִשְׂרָאֵל : כִּי הַזְּצִיא ה' אֶת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם . מִנִּיד שְׁקֹולָה יִצְאָת מִצְרַיִם כְּנֶגֶד כָּל נְסִים וְתִבְוֹזָה שְׁעַשָּׂה הַקָּבָ"ה לִיְשָׂרָאֵל : ב) וַיַּקְרַב יְתֻךְ חֹתֶן טְשָׁה אֶת צְפֹרָה אֲשֶׁת טְשָׁה . רָאוּיה הָיָתָה לוֹ : אַחֲרַ שְׁלֹחָה . ג) (יג) ר' יְהוֹשָׁעַ אָמַר מָאַחֲר שְׁפָטָרָה בְּגַט . נָאַמֵּר כָּאן שְׁילֹוח , וָנוֹאַמֵּר לְהַגְּנִין שְׁילֹוח , וּכְתָבֵל הַסְּפִירָה וְנָתֵן בִּידָה וּשְׁלֹחָה מִבְּרָתָה (לְנָלִיס כ"ג) , מָה לְהַלֵּן בְּגַט , אָפָּכָאן בְּגַט : (יד) ר' אַלְעֹור הַמּוֹדָעִי אָמַר פְּטָרָה בְּמָאַמֵּר ; (טו) שְׁכִוּן שָׁאָמֵר לוֹ הַקָּבָ"ה לְמַשָּׁה , וְהַזָּעָה עַמִּי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם (פָּמוֹת ב' י"ה) , בְּאֹתוֹתָה שְׁעָה לְקַח אֲשֶׁר וּבְנֵיו לְהַבִּיאָם סְצִדִּים , בְּאֹתוֹתָה שְׁעָה אָמַר הַקָּבָ"ה לְאַהֲרֹן ; לְקַרְאָת מַשָּׁה הַמְּדָבָרָה (פס' ז' כ"ג) , כִּי יְהוֹשָׁעַ שְׁפָנָעַ בְּהַר הָאֱלֹהִים נִשְׁקָּא וְחַבְקָּא , אָמַר לוֹ טְשָׁה אַחֲרָיָה , הִיכְן הִיָּת כָּל הַשְׁנִים הָלָלוּ , אָמַר לוֹ בָּאָרֶץ מִדְּינָן ; אָמַר לוֹ מָה טְפָּךְ וּנוֹשִׁים אָלוּ שְׁעַפְךְ , אָמַר לוֹ אַשְׁתִּי וּשְׁנִי בְּנֵי , אָמַר לוֹ וְלְהִיכְן אַתָּה טְוִילָּבָן , אָמַר לוֹ לְטְצִירִים , אָמַר לוֹ עַל שְׁבָמְצִירִים אֲנוֹ מִצְטָעָרִים , וְאַתָּה סְבִיא אַחֲרִים לְהַבִּינָם בְּמִצְרַיִם , בְּאֹתוֹתָה שְׁעָה אָמַר לְהַלְיכֵי לְבִית אָבִיךְ , וְגַטְלָה שְׁנִי בְּנֵיהֶן וְהַלְכָה לְהָה , לְכָךְ נָאַמֵּר אַחֲרַ שְׁלֹחָה : ז) וְאַת שְׁנִי בְּנֵיהֶן אֲשֶׁר שֵׁם הַאַחֲרִי נְרִישָׁוּם . וְהַבְּכוֹר : כִּי אָמַר גַּר הִיָּתָה בָּאָרֶץ נְכִירָה . (טו) ר' יְהוֹשָׁעַ אָמַר נְכִירָה הִיָּתָה לוֹ ; (ו) ר' אַלְעֹור הַמּוֹדָעִי אָמַר נְכִירָה בְּרוֹת , שְׁהַתְּנֵה עַמּוֹ יִתְהַזֵּה שְׁלָא לְמוֹלָא תְּרוֹאָן , לְפִיכְךָ הַקְדִּימָוּ חַמְלָאָר לְחוֹזֶן אֹוֹתָה ; סִיד וְתַקְהָ צְפֹרָה צָר וְתַכְרוֹת ; וַיַּרְאַת מְטוֹנוֹ (פָּמוֹת ד' כ"ג כ"ו) ; (יח) ר' יְהוֹשָׁעַ בְּנֵי קְרָוָה אָמַר נְדוֹלָה מִילָּה , שְׁכָל וְכִוּתוֹ שְׁלָמָה רַבִּינוֹ לֹא תְלוּ לִי לְפָנֵי הַשְׁעָה עַד שְׁמַל אֶת בְּנוֹ :

ד) וַיִּשְׁמַע הַאַחֲרִי אַלְעֹור . (יט) לֹא אָמַר וְשֵׁם הַשְׁנִי , אַלְאָ וְשֵׁם הַאַחֲרִי ; וְהִיָּת מִיּוֹחֵד לְשֵׁם צְפֹרָה , וְזה הִיָּת מִיּוֹחֵד לְשֵׁם טְשָׁה רַבִּינוֹ : כִּי אֱלֹהִי אָבִי בְּעוֹזִי רִיצְיָלִני מִחְרָב פְּרָעָה . אִימְתֵּי הִיָּת בָּזְמָן שָׁאָמַר לוֹ דְּתָן , מֵי שְׁמָךְ לְאִישׁ שָׁר וְשָׁוֹפֵט עַלְינוּ (פס' ג' י"ד) , וַיִּשְׁמַע פְּרָעָה אֶת הַדָּבָר הַזֶּה וַיַּבְקַשׁ לְהַרְוֹג אֶת טְשָׁה (פס' ט' טו) ; אָמַר תְּפַשְׁוָהוּ לְטְשָׁה וַיַּבְקַשׁ לְהַרְנוּ , (ב) נִדְמָה הַמְּלָאָר כְּדָמוֹתוֹ שְׁלָמָה דְּבִינוֹ , תַּעֲשֵׂה אֶת הַמְּלָאָר וַיַּנְצַל טְשָׁה וְבָרָח , לְכָךְ נָאַמֵּר וַיִּצְיָלֵנִי טְהָרָב פְּרָעָה : ה) וַיָּבֹא יְתֻךְ חֹתֶן טְשָׁה . שְׁהִיָּת מִתְכַּבֵּד בְּטְשָׁה : וּבְנֵיו וְאֲשֶׁר וְטְשָׁה וְלָמָד הַבְּדִיבָר : אֶל הַמִּדְבָּר . (כב) וְאַעֲפָה שְׁהָנִיחָה כָּל כְּבוֹדוֹ וְכָל עַוְשָׂרוֹ וּבָא אֶל הַמִּדְבָּר מָקוֹם תְּדוֹנוֹ שָׁאוֹן כּוֹבְלָוָם : אֲשֶׁר הָוָא חֹונָה שֵׁם הָר הָאֱלֹהִים . (כג) לֹא מָקוֹמוֹ שֵׁל אָדָם סְכָבְדוֹ , אַלְאָ הָזָא מִכְבָּד אֶת מָקוֹמוֹ , שְׁנָאָמֵר אֲשֶׁר הָזָא חֹונָה שֵׁם הָר הָאֱלֹהִים : וְיִאָמֶר אֶל טְשָׁה . (כד) ר' יְהוֹשָׁעַ אָמַר אֲנָרוֹת כְּתָב לוֹ ; ר' אַלְעֹור הַמּוֹדָעִי אָמַר שְׁלָחָ לוֹ בַּיָּד שְׁלִיחָה : אַנְיִי חֹתֶן קְרָאָת יְתֻךְ יְתֻךְ אֶלְךָ . עַל אַהֲרֹן , (כה) אָמַר תַּعֲשֵׂה בְּנֵינִי עַשָּׂה וְצָא לְקַרְאָתִי וְקַבְלָנִי , וְאָמַר לֹא עַשָּׂה בְּשִׁבְלֵי אֲשֶׁתָּךְ , וְאָמַר לֹא עַשָּׂה בְּשִׁבְלֵי שְׁנִי בְּנֵיהֶן , שְׁנָאָמֵר וְאֲשֶׁתָּךְ וְשְׁנִי בְּנֵיהֶן עַתָּה : וְיִצְאָה טְשָׁה לְקַרְאָת חֹתֶנוֹ . (כו) טִיכְנָן אָמְרוּ לְעַלְמָם תְּהָא שְׁמָאָל דְּזָהָה וַיְסִין סְקָרְבָּת : וְיִשְׁתָּחֹוו וַיִּשְׁקַע לוֹ . (כו) טִיכְנָן שְׁחִיבָן אָדָם לְהִוּת נָוָג בְּחַטְיוֹן כְּבָוד : וַיְשָׁאַל

ט' מ' פ' . (יב) קְזָעָן מַתָּה . מִכְלָתָה וְלִקְוּם וּלְתָיִם פ' (יג) ר' יְכָוטָעָן . מִכְלָתָה וְלִקְוּם ז' (יד) ר' הַלְעֹזָר כְּמוֹדָעִי . פ' (טו) טְכִיּוֹן טְהָרָר לוֹ סְקָבָס . פ' וְלְתָיִם פְּסִית . (טו) ר' יְכָוטָעָן . מִכְלָתָה . (ז' י' ר' הַלְעֹזָר סְמוֹדָעִי . הַוּמָלָגָנָה נְכָרִיס כְּדָת . עַיִן מִכְלָתָה . (יח) ר' יְכָוטָעָן כְּנֶגֶת קְרָתָה . פ' וְלְתָיִם . טְיִין פְּסִיקָתָה פְּרָה דָבָר מִלְמָד . (ב) נְדָמָס לוֹ סְמָלָקָר . מִכְלָתָה פ' . (כא) דְּנִיּוֹן וְלְתָיִם . טְיִין פְּסִיקָתָה קְרָבָס . (ב' ו' וְלְתָיִם פְּסִיקָתָה וְלִקְוּם . (כ' וְלְתָיִם פְּסִיקָתָה . עַיִן מִכְלָתָה וְלִקְוּם . וּרְתָיִם פְּסִית . (בג) גַּעַל מִקְוּמוֹ טְלָס מִכְנָלוֹן . חַמְנִית כִּיּוֹ מִנ' . וְמִכְלָתָה סְזָן וּמוֹזָעָן נְמִירָטָן . צִוְּתָה ס' עַיִן לְטָמֵל . (כד) ר' יְכָוטָעָן כּוֹר לְלִיעָרָב כּוֹר . מִכְלָתָה וְלִקְוּם . וְנִטְמָה וְסְזָרָר דָבָר נִטְמָה . כְּנֶגֶת וְקַפְרָה נְחַנְּן , וְוַיְלָס וְאַלְכָס נְחַנְּן לְפָנֵי מִטָּה . (כה) חַסְמָה מִטָּה נְגִיָּי . מִכְלָתָה וְלִקְוּם וּרְתָיִם פְּסִית . (כו) מִיכְנָן הַמְּרוֹן . מִכְלָתָה וְלִקְוּם , סְנִידָרִין קְיָי , עַיִן פּוֹסָס מִזְוָעָה . וּעְיִן כְּנֶסֶת אַלְמָה זְלָל מִזְמָרָת . גַּמְלֹת טְפָלִיס נְמִילָתָה פ' . וְנוֹי רְלִיטָט סְחִיכָּתָה כְּלָנְגָטָה פ' . (כו) מִיקְרָבָן מִלְסָס לְפָנָיוֹן וּוֹגָן נְמִינָיוֹן כְּנָבוֹן

שמות ית יתרו

יא) עתה ידעת. (لت) עד כאן לא הודה בדבר: כי גדול ה' מכל האלים. (ס) פג'ן
שלא תניח שם ע"ז בעולם שלא חזר עליה לעבדה, אך נאמר כי נרחל ת'

הערות ותקוניים

בTOTAL. נמזכיר פג' מכך שמלך טיפיה הולך מוכן לכתול חמיו ונילקוט פג'. מלך חמלו טיפה הולך;
ובפניהם כבוגר חמיו ומיין נ맏יר עין הות מ'ח וסנווי נקס ילקוט שמו קלי' ג' טמני'ו נקס זוחר פוך
הנבי רוחה נס רלה מלון טהייב הדר נכבוד חמיו ככבוד הנבי וע'ז. (כח) מיקן חמורו לשולט יקליס הדר
זulos. וזה ליתר נמילתך קס, ועיין. נרכות ייז ע'ז לטולס יטה הדר מרכבת טולס עט לחיו ט', וחפיינו
קס נכלוי זוק חמורו טלו על ריב'ז טלה רקיעו הדר מרכבת טולס מועלס הפיינו נכלוי זוק. ונמאנת הדר
פ'ל מס'ז פוי מקדיס נאלאס כל' הדר. (כט) זה בית נמדרא. מגילוח זדרטו כן מדתיכ נטה' פ'ילעפה
וכן כתרגוט יב'ע ותחו למתקן נית' חולפנגו. (ל) כדי נמאנ. מגילוח וילקוט וע' רט' עה'ת. (לא) נמאליס
ועל פיט. מגילוח וילקוט. (לב) ר' יסען. קס. (לג) נמס' יומח. דף ע'ה ע'ה. (ldr) כמו זמפרה
נשגדת הייכת סחנא סנתנה. נעה ללחדו מני תנטילין. כוונתו למחרת נטיכת רכתי פ'ג על אחות ותאות
משמע נפס'. וכן נסנא נקס'ר פ'ג ס' כל' סדרניש'ינט. משמע נטקה מהת נקיסלין טוליכס מה נסנא
היא' נמאליס. היחל מתרה לו למד מה נני הומנות; היל' ימתין היל' חמפס טnis ולחני מלמדו פ'ק מיין נחקס
ונקס'ר טס פ'יס יט' היל' ב' זnis ולחדו פ'ק מיין נחפס וטל' נ'כ' לפני רצינו זמדרא הייכת ממ' זט'יס
היל' פ'ק כו'. (לה) ר' חגעול כמודע. מגילוח וילקוט סוף רמו' רס'ה. (לו). וכשה יתלו. מגילוח
וילקוט קס. ועיין סנדליין ז'ל ע'ה חני מזום ר' פס'יס גנאי כו' נמזה' וט'יס רנו' כו'. (לו) נס'יך
זכו נני נני' ויסנו סנדליין נלפקת האית. (ונכ'י סלמרטן' נס'יך. זכו נני נני' ויסנו נלפקת האית).
ושטלה 'סנדליין' ליתר קס. ולחני' טה' כס'פס' מהתפקיד לאיין טה' נגמלה סנדליין ולח'כ' כו'ג' פלי'ם'.
ושפיין סנדליין קיל ע'ה קיז ע'ה וכפטיקת' זכו. דף כ'ג' פ'ג מה זכלו זכו נני' ליט'ן נלפקת האית
ולהמנות נס'יס' סלול טה'מל יוסני' ימצע תלעט'יס זט'מ'ת'יס פט'ק'ינ'יס ונו' (ד'ג'ג' ב' נס') וט'ז'
זט'נ'ל' כ' מה טט'ילוט'יס קס. (לח) בתני' בגודל. נמילחן מיד פרעט'ס מיד טת'ין בגודל כט'ין זט'מ'ל'
טת'ין בגודל כלו'ג' גח'ך יוליו' ונו'. (יוקה'ג' נס'). ווילקוט סוף רמו' רס'ח מיד פרעט'ס, ג'ג' מיד פרעט'ס
היל' ג'ט'ין בגודל. (לט) פד כהן ג'ג' כודה. מגילוח. (ט) מג'ג. מגילוח וילקוט רמו' רט'ס ורט'י'
שכ'ת. וע' תנטומל' נמה' חמר יתלו נרוך ב' חמר יתלו ג'ה' פנמא' טלי' גש'ס טה' עבדת'יס ול'ג' פג'ת'י'
אל'גה כה'ל'ס טה'ג' נו' וונכ'י סלולען' פג' כי נדו'ג' פ' מכל' סול'ה'יס מוחלט' ג'ג' פט' פנד' יכו' נכל'ום ממל'יס
ועס'ק'יו' .

שמות ית יתרו

סב

סכל האלים ; ובן געון שדר צבא מלך ארם הודה ואסר, הגה נא ידעת כי אין אלהים בכל הארץ כי אם בישראל (מ"ג ס פו), וכן רחוב אמרה כי ה' אלהיכם הוא האלים בשמי וגו' (יקופע ז יט) : כי בדבר אשר זדו עליהם . (מא) בקדשה שבשלו בה נתבשלו, כל הבן חילוד היוארה תשליבו (שמות ל כב), וישב ה' עליהם את טוי הים (כז טו יט) : יב) ויקח יתרו חותן טשה עולה וובהים לאלהים . (טב) עד עכשו היה עובד ומקרטר לע"ז, עכשו הוא מביא עליה וובהים לאלהים : יובא אהרן וכל קני ישראל לאבל ללחם עם חותן טשה . (טג) וטהר עצמו היכן היה, אלא מלמד שהיה עומד ומשמש עליהם, וטמי למד מאבריהם, שנאמר והוא עומד עליהם תחת העץ ויأكلו (גלוותית יט ח) ; (טד) והדרש זהה דריש ר' יצחק בשעה רבנן גטלי אל סעודת לחכמים היה משמש עליהם : לפניו האלים ; (טה) מלמד שככל הטකבל פנוי (חכירנו) [חכמים] כאילו טקבל פנוי שבינה, רוזל אמרו כל הנגהה ססועה שת"ח שרווי בתובה, כאילו

טקבל פנוי שבינה :

יג) ויהי ממחורת : (טו) ממחורת הסעודה : וישב טשה לשופט את העם : מה משבטים היה להם, אלא בני ערב רב היה תובעים שלל המצריים : ויעמד העם על טשה . (טו) סיין לשני בעלי דין להיות עומדים, ואם רצוי ב"ד להושיב את שניהם הרשות בידם, ואיזהו אסור אחד עומד ואחד יושב : ויעמד העם על טשה . לפניו טשה, בעניין שנאמר שופטים עומדים מטעל לו (יטיסו יג) : טן. הבקר עד הערב ; (טו) והלא אין דין דין אלא עד וטן סעודה ; אלא מנייד שכלי טוי שהוא. מוציא הדין לאמיתו כאילו בעשה שוחף למעשה בראשית, שנאמר ויהי ערב ויהי בקר יום אחד (גלוותית ה כ), לפי שמעמיד העולם, (טח) בדתנן על שלשה דברים העולם קיים, על הדין ועל האמת ועל השלום : (טט) ד"א טן הבקר עד הערב . כל טין שהוא דין שעיה אחת ביום על האמת; כאילו כל היות בלו דין, בכך נאמר ויעמד העם על טשה

טן הבקר עד הערב :

יד) וירא חותן טשה וגו'. (ט) במלך שהוא יושב והבל עומדים : טו) ויאמר טשה לחותנו כי יבא אליו העם לדרכו אליהם : טו) כי יהיה להם דבר בא אליו . (נא) בין טומאה לטהרה : ושפטתי . זה דין שאין בו פשרה : בין איש ובין רעהו . זה דין שיש עמו פשרה, שהם נעשו ריעים זה להה : והודיעתי את חוקי האלים . חוקים אלו דרישות שהן נתקיינו בלב : ואת תורותיו . אלו ההוריות דברי ר' יהושע, ר' אלעזר המודעי אומר חוקים אלו עניות, וכן הוא אומר לבתי עשות מהוקות התועבות . (ויקלט יט ל) :

טו) ויאמר חותן טשה אילו לא טוב הדבר . מלמד שהיה אדם חשוב יתרו (נא) שעיקם בדברו ואמר לא טוב :

הערות ותקוניים

ופקדי כו"ג פקדים רגוע נמי הדר נזכר נחלים מגיל וכוכ' ומל' חקל לפניו טכטמים . ומפטיק מן מכל סגולפים פד מכל סגולפים . (מא) נקללה צפאנן . טופס י"ג ט"ה וטמרא טס מל' מסמך בקהל . זדו ליטנה לקלילס הוה לכתיב יוד יפקג נויל וכן כנימ' רטוי ט"ת . (טב) עד עכסיון . מפלתת וילקוט רמי ר"ט . (טג) ומפה עלמו טיק טיה . מכילה וילקוט טס וטס' וסוטיר דף ל"ס פ"ט . וכן הרנס יג'ע ומפה כו"ה קלילים ומפטימים קדמיהון . (טט) ופדרס כזא לרש ר' ימתק . וכך קדר נלצונו ומונען נמיכתיהם טס וטס' וסוטיר גמילכות . (טה) מלמד . מכילה וילקוט טס וכוכ' וסוטיר טס . ולצ'י פניהם מלון טהנותם . מסעודה טהנמייל הנקאים מסובין נב' כלינו נב' מזוי כסכינא . וע"י גרכות סיד ע"ה . (טו) ממחרת כסעודה . נמיכתיהם ריט פ"כ לחיל ממחכת יוס הכהפירים וכן מונען נילקוט רמו ר"ט וכן כנ' נכ' פ"כ ממחרת יוס' ונק' רט' ט"ת כתכ מוג'לי יוס' ס' ס' קד' ס' נס' נס' נס' ע"ס וע' נמרות וכרמץ' ע"ת ורלהמי נסענה . רוי נס' יתרו נס' וזל נס' מוג'לי טב' ממחכת לטב' כלומר טב' לר' להולות בוס' המטה . (טט) מין נס' נטלי . דינן . טנ' טנ' ט' ט' . (טו) וככלו אין דינן . (טט) כמלך . מכילה וילקוט טס . ולצ'י עס' ט' נס' וזל' יוס' כמלך וככלו עומדים . (טט) ד"ה . טנת י' ע"ל . (טט) כמלך . מכילה וילקוט טס . ולצ'י עס' ט' נס' וזל' יוס' כמלך וככלו עומדים . וסקב סדגר ליתרנו טס מולן נסנוו צל יטלהן ואוכחו . על קד' סגולען מלוע מהה יוס' זטן נזך' וככלו גלנים . (נא) נין טומלה נטלה . כל פמלמר עד טטו גומ' ממיכתול טס וילקוט טס . (נא) טיקס . ט'

שמות ית יתר

יב) נבל תבול. (גב) כתאניה זו שעלייה נובלות, שנאפר כנבול עליה מנפנ' ובגונבת
מתאניה. (יצ'יה לד) : נם אתה. (גג) לרבות את אדרין : נם העם. לרבות
שבעים זקנים, דברי ר' יהושע : כי בבר טמך הדבר. *(נד) אמר לו הסתכל בקורה
זו שהוא לחת שנים או שלשה נבגסין תחתיה ואין יבולין לעמוד בה ארבעה וחמשה
יבולין לעמוד בה ; *

ימ) עתה שמע בקולו איעץ. (נה) אם תשטענין יישיב לך: ויהי אלחים עטך. צא
זהTEL כנברורה: היה אתה לעם. היה אתה לדם בכלי מלא דברות:
והבאת אתה את הדברים. שאתה שומע ותרצה בהם:

ב) והזהרתת אהם. (נו) אלו עשרת הדברים, ה' דוחזהרתה וה' של אהם הם עשרה:
את החקים. (נו) אלו עריות: ואת התורה. אלו הוריות: והזדעת
לهم את הדרכן ילכו בה. זה תלמוד תורה: ואת הטעשה אשר יעשון. זה מעשה
הטוב (נח) דברי ר' יהושע, ר' אלעזר הטודע אומרים הוידע להן בית חייתן, את הדרכן
זה ביקור חולים, ילכו וגבורת סתים, בה זה נטילות חסדים, ואת הטעשה אשר

כא) ואתה תחזה מכל העם אנשי חיל : (נט) תחזה להם בנבואה : אנשי חיל . אל עשירים ובעלי ממון : יראי אלהים . אל שמן יראין טן הקב"ה בדין : אנשי אמת . אלו בעלי הבטחה : שונאי בצע . אלו ששתאין ממון . בדין דברי ר' יהושע : ושבת עליהם שרי אלפיים . הן שש מאות : שרי מאות . ששת אלפיים : שדי חמישים . שניים עשר אלף : שרי עשרות . שמונה ריבוא , (ס) נמצאו דיני שבעת ריבוא ושמונת אלפיים ושש מאות :

כב) וְשִׁפְטוּ אֶת הָעֵם בְּכָל עַת . (סא) ר' יְהוֹשֻׁעַ אֹמֵר בְּנֵי אָדָם שָׁהֵן (סב) בְּטַלְנֵן טְמֵלָא בְּתֵמֵן יְהִיוּ דְנֵין בְּכָל עַת : וְהִיָּה כָּל הַדָּבָר הַגָּדוֹל יִבְיאוּ אֲלֵיכֶם . אֲלֵיכֶם דְּבָרִים גָּדוֹלִים , וּכְה"א אֶת הַדָּבָר הַקְשָׁה יִבְיאוּן אֶל מְשָׁה (פָּסּוֹק כו) : וְכָל הַדָּבָר הַקְטָן יִשְׁפְטוּ הָם . דְּבָרִים קָלִים בְּמִשְׁפָט : (סג) ד"א כָּל הַדָּבָר הַגָּדוֹל יִבְיאוּ אֲלֵיכֶם . בְּבֵד הַגָּדוֹל : ד"א כָּל הַדָּבָר הַגָּדוֹל . וְהַדָּבָר שֶׁל גָּדוֹל , בְּנוֹזֶן הַשׁוֹפֵט וּנְבֵיא הַשְׁקָר וּכְהַן גָּדוֹל , שֶׁלֹּא יְהִיוּ נִידּוֹנִין בְּסְנָהָרִי קְטָנָה , אֶלָּא יִבְיאוּ אֲלֵיכֶם הֵינּוּ . סְנָהָרִין גָּדוֹלה שֶׁל שְׁבָעִים וָאֶחָד , וּזְהוּ (סד) בַּמְס' סְנָהָרִין מְפֹרֵשׁ שֵׁם , הֵינּוּ דְתָנֵן דִּינֵּי נְפָשׁוֹת בְּעֶשֶׂרִים וּשְׁלֹשֶׁה , וְתָנֵן נְמִי אֵין דְנֵין לֹא אֶת הַשׁוֹפֵט , וְלֹא נְבֵיא הַשְׁקָר , וְלֹא אֶת הַכְּהֵן הַגָּדוֹל , אֶלָּא ע"פ ב"ד שֶׁל שְׁבָעִים וָאֶחָד וּכְרוֹ : וְכָל הַדָּבָר הַקְטָן . אֶלָּו דִּינֵּי מִמְּטוֹנּוֹת שָׁהֵן בְּשֶׁלֶשֶׁה : וְהַקְלֵל סְעִלֵּיךְ וּגְשָׁאוּ אֶתְךָ . (סה) בְּדוֹתֵינוּ לְךָ שִׁיחָה בְּשָׁרֵינוּ , (סח) הֵינּוּ דְתָגֵן חַחְשָׂוד בְּדָבָר לֹא דָנוּ וְלֹא מְעִידָו :

מ) אם את הדבר הזה תעשה וצוך אליהם . (טו) צא המלך בקונך ; וגם כל העם הזה על סקוומו יבא בשלומם . (זו) אחרין ושבעים זקנים :

הערות ותקוניים

עי' פמ"ס נ' ט"ה . (גב) כתהנה זו . מכילתה לח טהרה . מכילתה ויינקוט וט"ז ר"ט ע"ט . (גד) האל לו בטחן . מכילתה ויינקוט . (גה) חס תצמיינע . עד סוף הפסוק כו"ה המכילה ומוכחו צילוקט רמו ר"ע . (גנו) הלו שאלת כלגרות ס' דוכו גראטה וכ' סל מהasset כס עדרה . וו"ל בטל מנתת שי וזהירות מגן ב"ה כטוף חייטה וליית כוותיה נקל' , וגדרת לכה טו' וזהירות לאטס זגו' הלו שאלת כלגרות ס' מן וזהירות וכ' מן מהasset . (גנו) הלו עליות . מכילתה נאש לרבי הלזר כמודע' . (גה) לבני ר' יוסטע ר' הלזר כמודע' . מכילתה ויינקוט כס ופי' גמilar פין חות כ' . (גט) תחאה גכס בנווה' . כל' האמ"ר עד סוף הפסוק כו"ה המכילה ומוכחו צילוקט רמו ר"ע . (ס) נמ"ז לויי ישראאל . מכילתה כס ועין סנדリン ייח ט"ה ובתוס' כס . (סא) ר' יוסטע . מכילתה ויינקוט רמו ר"ה . (סב) נפניש . כ"ה כי' נס צילוקט . ובמכילהה כי' נדלים . (סג) ד"ה כל סדר האדור זה לבאי מל גדור . גכ"ז פלניען כי' כל סדר ינ"ה תליך בכית דין מגדור פי'ינו לתנן לויי כסות נאנדים ופלס ותנן נמי חז דין ה' לח' השם וליה לח' נבי' ותקלא וליה לח' כהן נדור ה' על פי' מית דין סל' טנעים וטהר וכו' מפוזרט נמס' סנדリン פ"ט . (ס"ר) נמ"ז סנדリン . דף ס"ז ט"ה ויח פ"ב . (ס"ה) בלומין ער . קדושין ט"ז פ"ב וט"ז ע"ה ובתוס' ד"ה ותאמ' . (ס"ה) כיito דחנן . נטלות ל' ט"ה . (ס"ו) אה' וסמל' טקון . המכילה ויינקוט ורכ"ז ע"ט לה' הפלג בגנומה . (ס"ז) מהן וטנעים אוקנים . המכילה ויינקוט ורכ"ז מס' חמץ מהן נג' .

שמחת ים יתרו.

כד) ווישמע משה לkol' חותנו . עליו אמר שלטה שומע לעצה חכם (מכל יכ פיו) :
ויעש כל אשר אמר . (סח) לו האלים : ד"א אשר אמר חמיו , שנאמר
ויאמר חותן משה אליו (פסוק יז) :
כה) ויבחר משה אנשי חיל . קיצר בענין ואמר אנשי חיל , אנשי חיל בມמון .
אנשי חיל ביראה , אנשי חיל במצוות :
ט) וישפטו את העם בכלל עת . שהיו בטלין ממלאכתן : בכלל עת . (סט) יכול אפילו
בלילה , ת"ל ביום הנחילו את בניו (לבביס כה טז) , (ע) יוכל אמרו דיני
ספונות דין נום וגוטרין בלילה : (עא) עשרה דברים בין דין ספונות לדיני נפשות ,
דין ספונות בשלשה , דין נפשות בעשרים ושלשה , דין ספונות פותחים בין לזכות
ובין להובה , דין נפשות אין פותחים להובה , דין ספונות מטען ע"פ אחד , בין לזכות
ובין להובה , דין נפשות אין מטען , דין ספונות מהוירין בין לזכות ובין להובה , דין
נפשות אין מהוירין להובה , דין ספונות הכל מלמד זכות וחובה , דין נפשות אין
הכל מלמדין הובה , דין ספונות המלמד זכות מלמד הובה , המלמד הובה מלמד
זכות , דין נפשות המלמד זכות אינו מלמד הובה .. ד"ז ספונות דין נום וגוטרין
בלילה , דין נפשות דין נום וגוטרין ביום , דין ספונות גוטרין בו ביום בין לזכות
בין להובה , דין נפשות ביום שלאחריו להובה , דין ספונות מתחילין טן הגדול ,
דין נפשות מתחילין טן הצד , הכל בשני לדון דין ספונות , ואין הכל בשני

ס) וישלח משה את חותנו. (עב) ר' יהושע אומר שלחו לבכורו של עולם. ר' אלעזר המודעי אמר, נתן לו מתנות בבות, שנאמר אל נא תעזוב. אותן (גמג'י, גה), אמר לו אתה נתת לך עצה טובה, והקב"ה הפטירך לדבריך, אל נא תעוזב אותן; (עג) אמר לו כלום הנר בנה אלא במקומות חזק, אף אתה חמתה, ואחריו אחיך כאר הלבנה, מה יעשה הנר בחמתה ובלבנה, אלא אלך אל ארצך וגניד כל בני מדינתך, שאבאים לתלמוד תורה וקרבים תחת כנפי השבינה, ובן עשה שנאמר בני קני חותן משה על מעיר החטאים את בני יהודה טבר יודה אשר בגב ערד וילך וישב את העם (תוספ"ב ח צז), וכך נאמר וישלח משה את חותנו וילך לו אל ארצו, האך לנגיד את בני משפחותו, שנאי ומשפחות כופרים יושבי יבוץ תרעתיים (שפטעהיס) מוכתים הטה רקיינס הבאיס מחמת אבוי בית ריבב (דס"ל ב נס), (עד) ייבוץ קרא לאלהי אבותיו שירבה נבולו בתלמידים שנאמר ויקרא ישב לאליהו ישראל לאמר אם ברך תברכני והרבית את נבולי (פס 7 י) כתיב ויבא אלהים אתו אשר שאל (פס פס פס), זימן לו הקב"ה את בני קני ולימדים תורה, זה הוא שאמר שלמה בחמתו ריש ואיש תככים נפנשו מאיר עיני שניהם ה' (פסלי כת י), (עה) וכתיב עשיר ורש נפנשו עשה כולם ה' (פס ככ כ) הא כיצד תלמיד שבא לשפטע לפני הרבה רוזחה למד מאיר עיני שניהם ה', ומגליין לו פון השמיים רזי טעמי תורה, ונעשה כמעין שאינו פוטק; ובנהר שפטגבר והולך, אף אם אין ריצה הרבה להשנותו, עיטה כולם ה', כי שעשה את זה חכם; ואת זה טפש, יכול עוד לטפש את זה ולהחביר את זה, (יעו) ביזוא בו נדרשין הפטוקין הללו על עני הפטקש צדקה כן העשיר, נתן לו מאיר עיני שניהם ה', ואם לאו עושה כולם ה', חוויל לעשות. את זה עשיר, זאת זה עני: (עו) ר' חנניה בן גמליאל אומר כל העני הזה נאמר בשנה שנייה בשעה

שמית ית יט יתרו

שביקש משה רביינו (עה) להעמיד הדרנליים, שנאמר איש על דגלו באותות (גמ' נט' ב' יג') :
 [ויתר] א) בחדש השלישי ליצאת בני ישראל. (א) בתחילת היי מונין ישראל ליצירה,
 חזרו למנות מיציאת מצרים, חזרו למנות לבניין הבית, שנאמר ויהי
 סקע עשרים שנה אשר בנה שלמה וגו' (מ"ט ט' י), לא זכו למנות לבניינו, סדניין לחורבנו,
 (ב) וזה לנו עתה אל'ת שהוא דחתמס"ז לעולם, ולא עוד אלא שאנו מונין למלכות יוניס
 אתיזן, וזה שאמר שפטוני נטחה את הכרמים כרמי שלי לא נטחי (ט"ז ט' ו) : ביום
 הזה באו מדבר סיני. (ג) ראש חדש יהיה :

ב) ויסעו מרפידים ויבאו מדבר סיני. (ד) [והלא כבר נאמר באו מדבר סיני (פרק ח') אלא] טקיש נסיעתן מרפידים לביathan מדבר סיני, מה ביathan למדבר בתשובה ל渴לה תורה, אף נסיעתן מרפידים בתשובה: ויהנו במדבר. (ה) נתנה תורה במדבר בפרהסיא מקום הפקר, כל הרווצה לקבל יבא ויקבל: ויהן שם ישראל. (ו) שווין כולם בלב אחד, שכל ויסעו ויהנו נומעים בחלוקת וחונים בחלוקת, אבל כאן כולם היו בלב אחד: שם. (ז) מלמד שאמר להם זמן הרבה אתם חונים שם וכן היה, שנאמר ויהי בשנה השנית בהדרש השני בעשרים בחודש נעלם הענן וגוי ויסעו בני ישראל (גמבר יט ינ), הרי שנית עשר חודש פחות עשרה ימים חנו שם, שם שנ"ד פחות י' , טול וקדשתם היום וטהר, יום חניותם, יום נסיעתם, נשארו שם: גנד הזד. (ח) לטורחו של הר:

וְמֹשֶׁה עָלָה אֲלֵהִים . (ט) זֶה יוֹם שְׁנִי : וַיָּקֹרֵא אֱלֹהִים ה' . (י) קָדְמָה קְרִיאָה לְדָבָר : כֹּה תֹאמֶר . (יא) בְּלֶשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ , כֹּה תֹאמֶר כְעֵנִין הַוָּה שֶׁלֹּא תִפְחֹת וְלֹא תִותֵיר : כֹּה תֹאמֶר לְבִית יַעֲקֹב . (יב) אֶלָו הָנְשִׁים : וְתִגְנִיד לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל , אֶלָו הָאֲנָשִׁים , (יג) שְׁצִיוֹנוּ לְאָמֶר לְנָשִׁים בְּנָהָתָה וְלְהָנָעִים הַמִּצְוֹת , וְתִגְנִיד לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל הַמִּצְוֹת וְדַקְדוּקֵיהֶם , (יד) דְבָרִים שָׁהֵן קְשִׁין כְּנִידִים , (טו) וּרְאֵיה לְדָבָר שֶׁלֹּא הַמִּצְוֹת

הערות ותקוניים

“**אזרך וכני נמי ממה, סדנלייס?**”

(ו'ט) (א) במחלה היו מונין. מיין מילמה פ' נמלת טלית. פרסה ח' ומ' ירושלמי ר'ך פ' ט' כ'ט וילקוט רמו רעד'. (ב) זה לנו עתה. הקפת רגינו, ונכ' פלאוטן, זה לנו עתה. אכפת שאות דתתנו'ן לנוס ולג' שוד היה לנו מונין למלאות יוניס אהיז', ורשות מה שתנתני כמנוגה גראם טמפל. (ג) רשות חדס סיכ. מילחה וילקוט קוף רמו רעד' ולצ'י ט'ט; וע' טנת פ'ז פ'ג. וכן תרגנס י'ט'ג ניומן. כדיין נחן לירחן. (ד) וכלו כנבר נלהמר. מעתה טפי. כייקוט רמו רעה, ומ' מילחה וכנתה ברן נפל מתייר עין, וע' נמלות פופריס ולצ'י ט'ט. (ה) נתנה תולש צמלבר בפלטינט. מקוט פסקא. נמלחה נתנה תלש לימום פלאטינט. נמלחה כתיק. וכייקוט רמו רע'ה יתנה נמלבר לימום פלאטינט. נמלחה נתנה תלש לימום פלאטינט. נמלחה כתיק. וכייקוט רמו רע'ה יתנה נמלבר לימום פלאטינט (פסגנטאליד) פסקא. ולדעתי פיתח כני, ניתנה נתנה הורה ליט'ם. וכיון מלך יוניות בסגנון ט'ט' נמלחים (פסגנטאליד) ולחיל כספי שלד נלו', פלאטינט. נמלחים פסקלי' נחלר סמלח וכונן מה'כ. פסיימה. (ו) צוין טלאס כלב חד. מילחה וילקוט ולצ'י ט'ט. (ז) מלמד. מילחה וילקוט. וספ'וס ט'ט' כספי סטמאנר. ונמל הא ייחמנו'ן כני' נמלחה טסלי נרח' קיוון נלו' לפני' וככ' לחשת טני' נתנה סטנית מלך פטן. (וו) נמלחו טל. אדר. מילחה וילקוט, וספ'יס טס כל מקוט תלחה מעלה נגד פניש למורה, וכן כני' לט'י כני' ט'ט. (ט) זס יוס טני. מילחה וס' וטאילר דף ל'ט ט'ב ולצ'י ט'ט' וכנ' תרגנס י'ט' ומט'ה טאייך ציומן טנייניג, וכייקוט רמו רע'ו נפטוח וזה יוס דטזון וטני. (י') קדמך קרייה לדטר. מילחה וילקוט טס וטאילר טס וט'ט' בטנפי יהודס הוות ט'. (יא) נלו'ן קקדס. מילחה וילקוט וס' וטאילר ועין לט'י ט'ט' וטאילר טס וט'ט' בטנפי יהודס הוות ט'. (יב) הלו' בטניות. מילחה וילקוט וס' וטאילר. (יג) טלו'ן נתגר נט'יס [קדודס בעין] זהה וכסדר זה. (יד) דט'יס טן קדין בט'יס. ט' בט'ט פ'ז יוככו'ן בט'יס יגיד חומלי' כמנות ודקוקין. (טו) דט'יס טן קדין בט'יס. ט' בט'ט פ'ז ע'ו' וינד מס' דט'יס טקדיין. להלט כנ'ין וכנ' בט'י כני' ט'ט' ט'ט. (טו) ורשות נדנ'ר צלו'ן חט'ט כל האמקרה כמותו מל'� יוד' . וכן בט'י לאן צעל מנות ט'ו' זע' : וט'יל כל ניגן'ן נגד צולו'יתן ט'ט' זיל.

שפטות ים יתרו

בכל המקרה כמותו מלא י' ז', ותגンド לשון נידין, (טו) ועוד יש לוטר מה כה אמר,
אלו ראש דברים, וראיה לו ריש מילין אמר (לנימל ז ח), ותגンド, כל העניינים והעונשים
והאהזרות וראיה לו בשפטו כיו הניד לה את כל לבו (טופס טז יט), וביצואבו הניד נא-
לי מה עשית אל תכחד מטמי (יקוטע ז יט), ואומר זגנד לעמי פשעם (יטsie נח ח),
(זע) כי י' יתרה בעבר י' הדררות שעתיידיין ליננתו להם :

ד) אתם ראותם . (יח) לא כתבים שנרתי לכם ; ולא עדים אני מעד عليיכם ; אלא
אתם בעצמכם בעיניכם ראותם : אשר עשית למצרים . זו נקמה שעשה
באליהם , שנאמר ובאליהם עשה ה' שפטים (נמלנ' ג' ז') : ד"א אלה המכות ,
שנאמר כל נפלאותי אשר עשה בקדבו (סמות ג' כ') : וasha אתכם על כנפי נשרים .
(יט) ר' אליעזר אומר זה יום רעמסס , לפי שנתקבצו בולם ובאו לרעמסס בשעה קלה :
ואבא אתכם אליו . לפני הר סיני , (ב) לפי שהוא חסר יוז' ואבא לקל עשרה
הדברים : [ד"א] וasha אתכם על כנפי נשרים : (כא) מה הנשר הזה אינו מתירא
מכל עופת בעולם , ונושא את גוזליו על אברתו , שנאמר ישאהו על אברתו (דנרי' ג' י') ,
ואינו מתחדר אלא מן האדם , שלא יזרוק בו חצים , מוטב שיירק בגופו ולא בגוזליו
וכה"א כי הנגע בהם נונע בכבת עינו (זכיה ב' יג') , אך נאמר על כנפי נשרים שכל

ה) ועתה אם שטוע תשמעו בקלי. (כב) אמר להם כל התחלות קשות ועתה קבלו
עליכם : אם שטוע תשמעו. (כג) מיבן אמרו אם שמע אדם מצוה אחת
משמעין אותו מצות הרבה : וشرطתם את בריתך. (כד) ר' אליעזר אומר זה ברית
שבת. ר' עקיבא אומר (כה) זה ברית טילה: והייתם לי סגוליה מכל העתים. (כו) שתהי
פנויים לי ועוסקים בדברי תורה, ולא בדברים אחרים: (כו) ד"א סגוליה. מהסגוליה חביבה
עליו לאדם כך תהיו חביבין עלי, שמא תאמר בשם שהאשה מסגלה אחר בעלה, ועובד
אחר אדוננו, והבן אחר אביו, יכול אף אתם בן מטוגנים לי מאחרים ? תצל כי לך כל
הארץ, וכתיב: וטבל עדי אין אלהים (ישעיה מ) :

ו) זאתם תהיו לְיִמְלָכֶת כהנִים וגוֹי קדוֹש : (ב'ח) כלומר אני אשלוּט בכם ולא אחר : טמלוּת כהנִים ; (כט) איני ממליך עליויכם טעוּבֵי כוכבִּים (ל') אלא מכם , זכה"א אחת היא יונתֵי תְמָתֵי (פ"ג ס' ו' פ') : כהנִים. (לא) יכול כהנִים מבטלנים, בעניין שנאמר ובני דוד כהנִים היו (ב"ג ח' י"ח) , תל' וגוֹי קדוֹש : ד"א וגוֹי קדוֹש . (לב) קראם גוי , שנאמר ומי בעמך יישראַל גוי אחד באַרְצָן (ל"ג י' כ' ל') : קדוֹש . שנאמר קדוֹשים תהיו כי קדוֹש אני ה' אלְהֵיכֶם (ויקרא י' ט' ב') ; (לג) שהה טוקדשִׁים וטופרשִׁים טעוּבֵי כוכבִּים וטשׁקוצִיהם : אלה הדברים . (לד) שלא תפחות ולא תוטסִיף : אשר תדבר אל בני יישראַל . כפדר הוזת :

הערות ותקוניים

שמות יט יתר

128

וַיְבָא טָהָה וַיִּקְרָא לֹקֶן יִשְׂרָאֵל . (לה) מִנִּיד שְׁחָלָק כְּבוֹד לְזִקְנִים : וַיִּשְׁמַע לְפָנָיהם .
 הָאֵיר אֶת עַינֵּיהֶם בִּיחוּדו שֶׁל מָקוֹם , וַקְרְבָם אֶל יְחֻדו שֶׁל מַלְכֵו שֶׁל עַלְמָם : אֲתָּה
 כָּל הַדְּבָרִים הָאֱלֹהִים . רָאשֵׁון רָאשֵׁון וְאַחֲרֵון אַחֲרֵון : אֲשֶׁר צָהָז ה' . אֲף לְגַשְׁתִּים אָמַר :
 ח וַיַּעֲנוּ כָל הַעַם יִהְדוּ וַיֹּאמְרוּ . (לו) לֹא עֲנוּ בְּחִנּוֹפָה , וְהַבְשִׁילָה זֶה , אֶלָּא יִהְדוּ
 הַשּׁוֹן כּוֹלֵן לְבָב אֶחָד : כָּל אֲשֶׁר דִּבֶּר ה' נָעַשָּׂה . אַעֲפָט שֶׁלֹּא שִׁמְעַנּוּ הַדְּבָרִים
 גַּעֲשָׂה אָוֹתָן : וַיִּשְׁבַּט מְשָׁה אֶת דְּבָרֵי הַעַם אֶל ה' . וְכִי מָה צָוָּר הִיָּה לְמְשָׁה לְהַשִּׁיבָה דְּבָרֵי
 הַעַם אֶל ה' , לֹא בָּא הַכְּתוּב אֶלָּא לְמִסְדָּק דָּרְךָ אֶרְץ מְשָׁה רַבְנָנוּ שֶׁלֹּא יָאַטֵּר אָדָם הַוָּאֵל
 וַיֹּודַע פִּי שְׁלַחֲנִי מָה עֲשִׂוָּתִי , אַיִן צָרִיךְ לְהַשִּׁיבָה לְוַתְשִׁיבָה , אֶלָּא צָרִיךְ לְהַשִּׁיבָה :
 ד אֲבָא וַיִּשְׁבַּט מְשָׁה . כִּדְיַי לִיתְנֵן שָׁבֵר לְמְשָׁה עַל כָּל עַלְיָה וּעַלְיָה וְעַל כָּל יִרְיָה וּיִרְיָה :
 ט) וַיֹּאמֶר ה' אֶל טָהָה הַנָּה אֲנָכִי בָּא אֶלְיךָ בַּעַב הַעַנְן . (לו) זֶה הַעֲרָפֶל , שָׁנָאַטָּר
 וַיִּשְׁהַגְּנֵשׁ אֶל הַעֲרָפֶל (פָּמוֹת ג' כ') : בַּעֲבוּר יִשְׁטַע הַעַם בְּדָבְרֵי עַמְקָם .
 מִסְדָּק שָׁאַטָּר לוּ הַקְּבָ"ה לְמְשָׁה הַרְיָנִי קֹרֵא לְךָ מֶרֶשׁ הַהְרָר וְאַתָּה עֹולָה , שָׁנָאַטָּר וַיִּקְרָא
 ה' לְמְשָׁה (פָּסוֹק כ') : וּנְם בָּךְ יָאַמְּנוּ לְעוֹלָם . נִמְמָךְ לְרַבְנָות הַנְּבִיאִים הַעֲתִידִים
 לְעַמּוֹד אַחֲרֵיךְ : וַיַּדַּגֵּן מְשָׁה אֶת דְּבָרֵי הַעַם אֶל ה' . וְכִי מָה אָמַר לוּ הַקְּבָ"ה לְמְשָׁה
 לְאַמְרָה לִישְׂרָאֵל , וּמָה דִבְרָו יִשְׂרָאֵל לְהַגִּיד לִפְנֵי הַגְּבוּרָה , ר' יוֹסֵי הַגְּלִילִי אָמַר מִצּוֹת
 הַגְּבָלָה אָמַר לָהֶם , וְהֵם קִבְּלוּ עַלְיָהָם . ר' אַלְעֹזֶר בֶּן פְּרַטָּה אָמַר , אָמַר לָהֶם טָהָה
 רַבְנָנוּ אָם תִּקְבְּלוּ עַלְיָכֶם עֲוֹנְשִׁים בְּשִׁמְתָּה , הַרְיָי אַתֶּם טַקְבָּלִים שָׁבֵר , וְאָם לָאוּ אַתֶּם
 טַקְבָּלִים פּוֹרָעָנִיות , וְקִבְּלוּ עַלְיָהָם עֲוֹנְשִׁים בְּשִׁמְתָּה , לְכָךְ נָאַטָּר וַיַּדַּגֵּן מְשָׁה . רַבִּי אָמַר
 אָמַר לוּ רְצֹונָנוּ לְשִׁמְעוּ מִפְּנֵי מִלְכָנוּ , לֹא דָוְמָה שָׁוֹמֵעַ מִפְּנֵי הַמֶּלֶךְ ,
 לְכָךְ נָאַטָּר וַיַּדַּגֵּן מְשָׁה ; ד"א אָמַר רְצֹונָנוּ לְרֹאָתָן מִלְכָנוּ , לֹא דָוְמָה שָׁוֹמֵעַ לְרֹאָה ,
 וְלֹאַךְ נָאַטָּר וַיַּדַּגֵּן מְשָׁה אֶת דְּבָרֵי הַעַם . מָה הַגִּיד מָה שָׁאַטָּר כָּל אֲשֶׁר דִבֶר ה'
 נָעַשָּׂה , (לה) וְאָמַר תָּאַמֵּר כָּבֵר בְּתוּב בְּפֶכֹּוק שֶׁל מַעַלָּה וַיִּשְׁבַּט מְשָׁה . הַבָּן וַיִּשְׁבַּט בְּתוּב
 וְלֹאַוְנֵד , מִסְדָּק שְׁבָא טָהָה לְהַשִּׁיבָה לְהַגִּיד דְבָרֵי הַעַם . וּקוֹדֶס שְׁדָבֶר מְשָׁה
 לִפְנֵינוּ אָמַר לוּ הַקְּבָ"ה הַנָּה אֲנָכִי בָּא אֶלְיךָ בַּעַב הַעַנְן ; וְאַחֲרֵי דִבְרָו אָמַר וַיַּדַּגֵּן מְשָׁה ,
 הַדְּבָרִים שְׁהַשִּׁיבָה לְהַגִּיד וְלֹא הַסְּפִיק לְהַגִּיד מִקְדָּם וְהַגִּיד אֶחָר כֵּן , אַבָּל הַזֶּה תַּקְהַלְתָּה
 הַדְּבָרִים הַרְאָשׁוֹנִים :

וַיֹּאמֶר ה' אֶל טָהָה לְךָ אֶל הַעַם וְקִדְשָׁתָם הַיּוֹם וּמַהְרָה . זֶה יּוֹם רַבִּיעִי לְחַדְשָׁה , וּמַחְרֵב
 זֶה יּוֹם חַמִּישִׁי לְחַדְשָׁה , (לט) וּבְהַשְׁכָּתָת יּוֹם שְׁשִׁי בְּנֵה טוֹבָה , זֶה רַבִּי
 הַטְּכִילָה , וְעַיְנֵתִי אַנְיִ (ט) בְּמַמְּ שְׁבָת בְּפִי אָמַר ר' עֲקִיבָא בְּבָרִיתָא תָנוּ רַבְנָנוּ בְּשִׁשִּׁי
 בְּחַדְשָׁ גַּוְתָּנוּ עַשְׂרָת הַדְּבָרִים לִישְׂרָאֵל , ר' יוֹסֵי אָמַר בְּשִׁבְעָה בּוֹ , אָמַר רַבָּא דְבָוְלִי עַלְמָא
 בְּרָאֵשׁ חֲדָשׁ אַתָּה לְמִדְבָּר סִינֵי כְּרֻבָּב הַכָּא בְּיּוֹם הַזֶּה ; וְכִתְבֵּה הַחֲדָשׁ הַזֶּה לְכֶם (פָּמוֹת י' כ')
 סָהָה לְהַלֵּן רַאשׁ הַחֲדָשׁ , אֲפָגָן רַאשׁ הַחֲדָשׁ , וּדְבוּלִי עַלְמָא בְּשִׁבְתָּה נְתָנָה תּוֹרָה לִישְׂרָאֵל ,
 בְּתִיבָה הַכָּא זָכָר אֶת יוֹם הַשְּׁבָת לְקָדְשָׁו (פָּמוֹת כ' ח') , וּבְתִיבָה הַתָּמֵם זָכָר אֶת יוֹם הַזֶּה
 אֲשֶׁר יֵצָאתָם כְּמַצְרִים (פָּמ' י' נ') , בָּהַלְלֵן בְּעִזּוּתוֹ שֶׁל יוֹם , אֲפָגָן נָמֵי בְּעִזּוּתוֹ
 שֶׁל יוֹם , כִּי פְּלִיגִי בְּקַבְיָא דִירָחָא , ר' יוֹסֵי סְבָר בְּחַדְשׁוֹ שְׁבָא אַיְקָבָע יְרָחָא ; וּרַבְנָנוּ
 סְבָרִי בְּתִירִי בְּשֶׁבָּא אַיְקָבָע יְרָחָי , וְאַעֲפָט שְׁרָ' יוֹסֵי נִימּוֹקוּ עַמּוֹ (טא) וְאָמַר יוֹם אֶחָד
 הַוְסִיף מְשָׁה מִדְעָתוֹ ; לֹא עַמְדָה הַלְכָה כְּמֹתוֹתָו . אֶלָּא לְפִי שְׁאַמְרָה בְּשִׁבְעָה בּוֹ וְהַוְצָרָךְ
 לְוֹמֶר יוֹם אֶחָד הַוְסִיף , וּקְרָא לֹא דִיקְכּוּתִיהִי , מ"ט נְרָאֵין הַדְּבָרִים כְּרַבְנָנוּ שָׁאַטָּר
 בְּשִׁבְתָּה הַוְקָבָע רָאשׁ הַדְּשָׁ פְּיוֹן (טב) כְּמַוְתָּנוּ שְׁכַבְתָּנוּ לְמַעַלָּה , שְׁרָ' חַנְקָן הַוְקָבָע
 יוֹם ו' , (טג) וּרְחַח אִירְיוֹם ז' וְיוֹם א' , (טד) וּבְיוֹם רָאשׁוֹן בָּאָוּ לְמִדְבָּר סִינֵי , וְאַכְלָוּ

ה עֲרֹות וְתַקְוִינִים

טָס וּס' וְטָס וּס' זֶה ע' ג' . (לה) מִנִּילָה עַל סְוף כְּפָקָד מְלִילָה וְלִקְשָׁס וּס' וְסְטוּס . (לו) נַמְּ
 פְּנוּ נַחְנִיפָה . עַל כּוֹף כְּפָקָד קָוָה נַמְלִילָה וְלִקְשָׁס וּס' וְסְטוּס . (לו) זֶה כְּנֻרְמָל טָס . (לה) וְסְסְמָל
 כְּנַרְלָה . כְּסָמָפָה . רְנִינָה . (לט) וְכָאַכְמָתָה יוֹסְטָס . ג' ל' וְכָאַכְמָתָה יוֹסְטָס
 נַמְלִילָה פְּנִים וְלִקְשָׁס כְּמַעַט . (ט) גַּמְמָס כְּמַעַט . דָּף פְּנִים ע' ג' . (טא) וְהַמְלָרָה יוֹסְטָס
 סְעַד וְקָרְלָה גַּלְגָּל דִּיקְכּוּתִיהִי נִיחָזָה פְּלָגְלָעָנָן . וּפְנִי' טָס וְמַעְפָּס טָלִי' יוֹסְטָס
 גַּדְגָּרִיס כְּרַנְנָן . (טב) כְּמַוְתָּנוּ שְׁכַבְתָּנוּ לְמַעַלָּה . פ' נְצָלה ס' ז' . (טג) וְרַחַח חַיְלָיוֹס ז' וְיוֹסְטָס , וְכִיס נְסָס
 נְכִי פְּלָגְלָעָנָן וְגַלְגָּל מִילָּה . (טד) זָנוֹס רְלָאָזָן . וְכִס נְסָס נְכִי פְּלָגְלָעָנָן וְגַלְגָּל זָנוֹס זָנוֹס וְכִס

שמות ים יתרז

סה

את הפטן הפטה ימים קדם לשבת, שנאמר ששת ימים תלכטו והבזם השביעי שבת לא יהיה בו (פמ"ט טו כ'). לפ"ז שהיה מדבר אליהם ביום ראשון על יוזמת הפטן, אמר להם ששת ימים, כלומר ששת ימי שבת, אבל הוא עד הבקר לא נמצא שנאמר וברק וראיתם את כבוד ה' (פס נס ז'), וראש חדש פיוון הוקבע בשנייה בשבת כרבנן, ובו ביום באו במדבר סיני, אותו היום היו מוחדים פון הדרכ ולא אמר להם כלום, ביום שני שהוא שלישי בשבת אמר להם ואתם תהיו לי סטלהכת כהנים, רביעי בשבת אמר להם מצות הנבללה, בחמשי עשו פרישה שהוא רביעי בחודש, שנאמר וקדשתם היום, זה יום רביעי בחודש, ומחר זה יום חמישי בחודש, שהוא שני בשבת, וביום החשבת שהוא שלישי בחודש, קיבלו עשרה הדברים והוא יום תג השבעות, יום מתן תורה, יום חמשים ליציאת מצרים, לכך נאמר תחת התפוח עוזרתיך (פ"ט ט' כ'), ואומר כתפוח בעצי העיר (פס ז נ'), מה תפוח זה טויזא פירות לחמשים יום משתחר, כך התורה נתנה לחמשים יום לנאות ישראל, וננתנה תורה לסוף שבעה דורות, אברם, יצחק, יעקב, לוי, קהת, עמרם, וטשה, שנן סוף שבעה שבועות לגואלתן, שהוא יום שבעי המ קודש, כי בו שבת מכל מלאבתו: (מה) דרש Hai נילאה עליו דר' חסדא, בריך רחמנא דיבבלן (מו) אורין תליתאי, (מו) ביום תליתאי, (מח) על ידי תליתאי, (טט) לעם תליתאי, בירח תליתאי, כמוון כרבנן שאמרו בשני שבת הוקבע החודש ובחמשי עבד פרישת: וקדשתם היום ומחר. יום חמישי ויום שלישי וביום השביעי המ קודש, שבת קבלו עשרה הדברים, שהוא يوم שלישי להפרשה, והשבים משה בברק, ובנה מובה ולקח הדם ושםanganot, והוא על ישראל; שלא קיבלו ישראל את התורה, אלא על ידי טבילה והזאה, ולפי שהענין הזה כתוב בפ' אלה המשפטים, ואין אמרים בתורה מה שהוקדם מוקדם ומה שהאחר מאוחר, אלא עופ"י שמאוחר, המבין יכול להבין עניינו, כי כלם נכחים למבחן, וזה אונך לשטע, שפרש אלה המשפטים, וכל ספר הברית כתוב לו ספה רביינו קורם לעשרה הדברים, שנאמר ויקח ספר הברית ויקרא באוני העם ויאמרו כל אשר דרך ה' נעשה ונשמע (פמ"ט ז), ואח"כ קיבלו עשרה הדברים, וכל אלו הם עשיים בו ביום נעשו, ולפי שרציתי להביא מדרש כל פמוק בעניינו, הנחותיו שלא לפריש פה פרשת ולא משה אמר עלה אל ה' (פמ"ט ט), כי כל אותה הפרשה הייתה בין שלושת ימי הפרשה, בומן שאמר וקדשתם היום ומחר. מקו וקדשתם. הפרישה מן האשה, (ג) שהפולטה שכבת זרע בהזק שלשה ימים טמאה, שעדרין לא הסריה; אבל ביום השלישי תורה, שכבר יצאת מהתורת שכבת זרע ואינה רואה להזרע, לפיכך לא הפרישם אלא שני ימים בלבד: וככפו שיטותם. (נא) ומניין לטבילה שהיה צריכין, שככל התורה אין כיבום בנדים ללא טבילה; שנאמר וככט בגדי ווחץ בשרו יא) והיו נכונים ליום השלישי. (גב) וזה יום שני שבו נתנה תורה ביום השבת: כי ביום השלישי ירד ה' לעני בכל העם. (גג) זו אחת עשר ירידות שבתורה, כדכתיב לעיל: לעני בכל העם. (נד) מלמד שלא היה בהם מוטין: (גה) ד"א לעני בכל העם. מלמד שראו אותה שעה מה שלא ראו ישעיה ויוחנן, שנאמר וביד הגבאים אדרמה (גוטע יב' יט):

הערות ותקוניים

נכוון נכאי פ' ג. (מה) לסת כסא נלינקה. פנת פ' ט' ע"ה. (מו) הווריין תליתאי. תוכס נכילים וכחוגים. רט' . (מו) ניוס תליתאי. לפלייט . פ' תליתאי. מסקת תליתאי לנמן מריס מהגן ומטה . (טט) לפס חליתאי. כסיס נויס וישראלים . (ג) סטפלטת סכנת ורט. פנת פ' ט' ע"ט. (נא) ומניין לטבילה . פין מכילתה נפ' הל הגטו על הסה ומוכן גדרני לנינו לכל נפסוק פ' ע"ט. (גנ) ומניין לטבילה . פין מכילתה . ומיליר פין מוט. ע"ט וילקום רמו רע'יט . (גב) זה יוס. טטי . מכילתה וילקום רמו רע' . (גג) זו מהמת . מטבר ירידות. מכילתם וילקום . ופ' פדר'יך פילד פדר'יך פילד פטלון, וכיר פליה . (נד) מלמד . מכילתך וטטי ט' ט' ; וצילקום חסר זס . (גה) ד' ט' . מכילתה . ומקר צילקום ויט לתקון ע"ט . מכילתך . (לק'ט ח'ש). ט' ט' טומפני

שמות יט יתרה

יב) **וזה גבלת את העם** ז' (נו) שומעני לטערו, תיל סביב : לאמר. מאין לאמר, סלמאן שהתרו זה בזה : השטרו לכם. שלא תעשה, (נו) בדר אבין א"ר אלעאי כל מוקם שאתה מוצא השטר פן ואל, איןנו אלא לא תעשה : עלות בהר. יכול לא יעלה אבל. יגע, תיל וננווע בקצתה, השטרון לכם (נו) שלא לעלות ושלא ליגע, (נה) כמו זה תלהתי לפסילים (יסעיס מג ח), כמו ובחתך תיסרני (האלים מה ג) : כל הנגע, בהר טות יומת. (נט) הרי זו עונש :

ג) **בי סקל יטקל**. (ס) וכי מאחר שאמר כל הנגע בהר טות יומת למה לי לא תגע בו יד, אלא זה שאמר לא תגע בו יד עונה על הנגע בהר טות יומת, שהוא חייב טיתה, אבל לא תגע בו יד בהר לא תגע בו, אלא סקל יטקל באבני מתחתיות ההר, או יירה יירה מתחתיות ההר. שאם תבא להביאו ולהטיחו הנה נס המביאו נגע בהר ויהא חייב טיטה; אלא יטקל או יירה יירה מרחוק : אם בחתמה. (סא) לרבות חייה: אם איש. לרבות את האשה, ולמת הקדים בהמתה לאיש, לפי שאינה מצויה על הנבלת ואפ"ח לא יחייה: כמושך היובל. זה קרבן השופר שהוא טוביל הקול כשיטשוך היובל את קולו הכל רשאי לעלות בהר, טיכן א"ר יוסי לא מקומו של אדם מבבדו אלא האדם סכבר את מקומו, כל יומן שהשכינה בהר כל הנגע בהר טות יומת;

ד) **משה סן ההר אל העם**. (סב) סלמאן שלא היה משה רבינו פונה לעסקיו, ולא היה יודע לתוך ביתו אלא מן ההר אל העם, ולא היה בו עסוק אלא סරסור בין הקב"ה לישראל, אין לי אלא בהר שניינו שלא היה פונה לעסוקו אלא מן ההר אל העם, שניין שאף באهل מועד בן, תיל ויצא ודבר אל בני ישראל (טמות לד נל) : ויקדש את העם, (סג) יומן ליום שלישי: יוכבטו שמלוותם. וטבילה בכלל ביבום בגדיים והזאה אחר טבילה, וכשה"א בפרשת ואל משה אמרה עליה אל הז' (סד) ויקח סן הדם וירוק על העם (פס כד ח), זו הואה:

טו) **ויאמר אל רעם** היו נבונים לששת ימים. ולפעלה אמר והוא נבונים ליום השלישי (פסוק יט) (סה) ולא שמענו שאמר לו הקב"ה לפרש סן האשה, [אלא הוא נבונים לזרירה שוה], מה כאן מן האשה אף כאן מן האשה, רבבי אומר מענינו הוא נלמד, וקדשם היום ומחר (סט), אי לעניין טבילה דיים בהערב שמש, אלא להפרישם מן האשה: אל תנשו אל האשה. (סו) מיכן אמרו שניין לפולט' שכבת זרע ביום השלישי שהוא רהורה, ראה: לדבר מסני, (סז) מיכן למד משה רבינו ק"ו לעצמו ופירש סן האשה, אמר ומטה ישראל. שלא דברה שכינה עמם אלא לפי השעה, הפרישם סן האשה, אני שבעל שעיה מדבר עמו על אותה כביה וכטה, והקב"ה הסביכים על ידו, דכתיב לך אמרו להם שובו לכם לאהלייכם ואתה פה עמוד עמידי (לגניות ס' כו חמ) :

טו) **ויהי ביום השלישי** בהיות הבקר. (סח) סלמאן שהקדימה שכינה: וזה היה אחד מה: שכינה מזוכה ושתיים עשרה מצבה: יהוי קולות וברקים. (סט) טשוגנים זה פוה: רענן כבד על ההר. זה ערפל, שנאמר ומשה נשא אל הערפל (טמות כ נל) :

ה ערות ותקובים

(נו) **אמפי נמולח**. כל פמלמר סול גמיכתס וילקוט רמו רפ'. (נו) כדר' חכין. מנחות לו פ"ג, פ"ג. (נו) סלט געלנות וטלת ליגט. טספת לרינו. (נה) כתו ווחטלתי (פסילים). סול כתו ולו מסלמי ולס. שוכר טומד גמקס פnis. ון ונחטנק חיכרני, ולס זוכר אל נקפק מוכימני. טומד גמקס טיס. (נט) סרי זו שיכט. מלטלה וילקוט. (ס) ווי מהר. ע' מגדרין מ"ה ט"ה ורט"י סס. (סא) לרשת חיכ. פד טוף ספטוק סול גמיכתס וילקוט רמו רס"ה. (סב) מלמד תלם טיה מטה רניינו. גמיכתס וילקוט ורט"י עס"ת. (סג) יומן ליום טלייטי. עיין צנת פיז ט"ה ורט"י טס"ת. (סד) ויקח מן כס. גמיכתס כתוב. ויקח מטה זה כס. וצלי. פלגרפנן מזוכת (צון) סלטוב ויקח מטה חלי כס ווילוק על טפס ווילין וזה געון. סכטוב רק ויקח מטה חלי כס כו (טמות כד ו) ווילוק על טפס כו (טס פסוק ח'). (סה) ולס טמפטו. גמיכתס וילקוט רמו רס"ג. (סז) מילין למלו. מלטלה וילקוט טט וטינן צנת פיז ט"ה ורט"י טס"ת. (סז) מילין למלה מטה. צנת פיז ט"ה. (סח) מלמד טסקלים טלייטה. ע' רטי טס"ת מלמד טסקלים פל יס וגמיכתס פני. מלמד טסקלים כמוקס על ילו. וכגינס כגנון געל לחפת מדק צלע טטאכיס. וכלהל כטיג רטי וילצינו כו רמייה לננטמו. וט' מלהות טופרים ומלהיל פין. (סט) טטוניים זה מוה עד טוף ספטוק סול

שמות יט יתרו

ז' ויקל שופר חוק פאר . מנהג תדיזט כל שהוא: הולך (ע) קלו עמה ; אבל ^בaan כל שהוא הולך קלו מביר ; ולמה רק בתחילת (ע) כדי לשבר את האוזן, שתהא יכולה לשטוע: ויתרד כל העם אשר בטהנה . פלטד שנודענו :

ו) ויוצא משה את העם לקראת האלים. (עב) כחנן זה שהוא יוצא לקראת כליה,
וכה"א ה' מסיני בא (דכליים ג), לסיני בא טبعי ליה, אלא בא לקבל
את ישראל, בכך נאמר לקראת האלים מן המבחן: ויתיצבו בחתתית ההר. מלבד
שנתלש ההר ממקומו וקרבו ועמדו חתתוין, שנאמר ותקרבון ותעמדון תחת ההר (פס
ל יט), עליהם מפורש בקבלה, יונתי בחנווי הסלע וננו' (פס"ס ז יד), (עג) וכן אמר רבי
בר חיyi מלמד שכפה הקב"ה ההר כנigkeit על ישראל, ואמר להם, אם אתם מקבלין
את התורה טוטב, ואם לא שם תהא קבורתכם, שנאמר ויתיצבו בחתתית ההר:

יח) וחר סיני . (עד) למה נקרא שמו סיני , שירדה מטנו שנאה לעובדי בוכבים , שהן מוקנאות את ישראל בתורתן : ע"א סיני . שניתנו עשרה הדברים לטsha רכינו שחיה פנין נפי שם הכל סני: עשן כולו. (עה) יכול מקום הבוד בלבד, ת"ל כולו, מפני מה : מפני אשר ירד עליו ה' באש . פניד שהتورה אש , שנאמר טיטינו אש דת לטו (לעיל ג), אש ניתנה ובאש נטלה , הלא כה דברי באש (ישעיה כ, כט), מ"ד דבריו של אש אדם קרב אצל נכות ; רחוק טמיה צונן , אין לו לאדם אלא להתחטט בצד אורה , והיינו דתנן (עו) בפס' אבות הי' מתחטט בצד אורן של חבטים והוא זיהיר בנהלתן שלא תבזה : ויעל עשו בעשן הכבשן . (עו) יכול ככבשן זה בלבד , ת"ל וההר בוער באש עד לב השטים (לעיל ג, י), אלא לשבר את האוזן מה שהוא יכול לשטו , ביצא בו אריה שאג טי לא יורא וגוי (עמוס ג, ח) בנבואה יצא (ישעיה מב, י) ; כדי לשבר את האוזן להבין , לפיכך הכתוב מפשיל השכינה בדבר שנוהג בעולם , כמו וקלו בקול מים רבים (ימוקל מג ב) : ויחרד כל ההר מאד . אין להגיד יותר , אלא מיבן

יט) ויזהי קול השופר הולך וחזק מאד. אין לטעלה סיטור: משה ידבר והאללים יענו בקול. (עח) בקולו של משה כתה שהוא יכול לשפטו, (עת) מיבן אמרו חכמים שלא ينبغي המתרגנס קולו יותר טן הקורא, ולא העונה אף יותר טן המתפלל: משה ידבר והאללים יענו בקול; שנאמר בעבור ישפט העם בדברי עטך (על פסוק ט): ב) וירד ה' על הר סיני. (פ) יכול טהחר סיני דבר אותם, תל טן השמים השמיע את קולו (לכליכ' ד לו), מלמד שהרבין הקב"ה שמי השמים העליונים, והטה שכינתו על הר סיני: ויקרא ה' למשה וגנו' ויעל משה. זה שנאמר בפרשׂת ואלה המשפטים ואל משה אמר אלה אל ה' ונגש משה לבדו אל ה' והם לא יגשו (מצוות כל לו): ויעל משה. עלייה הייתה לו לטsha, שנאמר עיר גבורים על חbst ויורד עוז מבטחת (מקלי כט ככ):

הערות ותקוניות – **העדרת מושג** – **העדרת מושג** – **העדרת מושג**

כלה נמכילהה. (ע) קולו טהור . כיה . נס נגי פלורנטין . ונמכילהה נגי קולו גמור . ונגי מוקד סמלר
עיפה . (עו) כדי לאנבר להט סלוזן . נמכילהה והנחותה יתלו נגי לפקד להט סלוזן , וכן לט'י בוגר לאנבר להט
סלוזן . וע' זכור לאונרדו לידלי בגין החקס מהליין בערלינר טכנולוגן לאנבר להט סלוזן השתרמת געל סיליקום
ס' קולינו נס ל'ג מדות ולט'י מכות י'ג לד'ק ממוץ ונס לר'י קרל נטושותיו (לט'י זמות י'ג יח וט'
ט'ז'ין טמפלית כלצון וולטי פבל (חמייה ב'ג') לאסניר ולפלש . ולסתויל . עד שתוכלן סלוזן נטומות ולכין ,
ונס' ביט' יסוד כחן צבשת כתינה שארת טו'ן לאון ענלית ממס פחלוס ולחן פבלו (טופיס ז'טו) וול'כ
קריות התייבש שארת הו'ן נ'כ צט'ין ימנית וכן נגנומול ס' אדרת סוטו . כל פסקוק צונר להט רלהזו , רעל
מפלש ופוטר פ'כ . (עב) כחנן זה . עד טו'ף לפסקוק קולו נמכילהה וילקום רמו לפיג' . (עג) זכין האמר רמי¹
נ'ר האמר . נגת פ'יח ט'יה , ובס נגי' האמר ל' אנדמי נ'ר חמץ נ'ר חמץ , ובנבדת כוכביס [ב' פ'ג' ט'מר
רב דימת' נ'ר חמץ ונכלי פ'ג' ל' האמי נ'ר חמץ . ונכלי פלורנטין קולו כמו טלפנינו . (עד) כמה נקפל זמו ט'מי .
צתת פ'ט ע'ט . (עה) יכול מקום רבצוד נ'גנד . מלכילהה פלאטה ד' וילקום רמו ל'ס'ל . (עו) גמס' ט'נות .
ס'ג מס'ז . (עו) יכול בככזן זה נ'גנד . נמכילהה . (עח) נקו'נו . כל מס' . צרכות מס' ע'ט , ופ'ז'ין זס
ហטס' לד' נ'גאנ'ן כל מס' מה טקניש נס' רב הלפס . (עת) מיכון למלו חכמים . צרכות זס . (פ) יכול מס'אל

שמות יט ב יתרו

132

(ב) **ויאמר** ה' אל משה רד העדר בעם : (פא) **זה** הרים פן יהרשו שלא יזחקו לראות בלבוד : ונפל טפנו רב . מלמד שנתנה תורה רשות לשלוחין להבל : ד"א **ונפל** טפנו רב , אחד מהם נופל הרי הוא עלי בנגד מעשה בראשית :

(בב) **ונם** הכהנים הנשים . (פב) יכול הכהנים בכלל . (פג) ת"ל לך אל העם כב) **(סמות יט י)**, אין הכהנים בכלל העם , ואלו הם הכהנים נדב ו아버지ו , ונם הכהנים , לרבות אף הוקנים : פן יפרוץ בהם . וליהן הוא אומר פרץ ה' פרץ (פד) בעוזו (צמלה כ' ו ח) :

(כ) **ויאמר** משה אל ה' לא יוכל העם לעלות אל הר סיני . (פה) כבר העידות בהם וקבעתי להם תחומיין :

(כד) **ויאמר** אליו לך רד ועלית . (פו) מלמד שאמר לו הקב"ה למשה יפה אמרת כי הנבלת את העם : בעבר ישמע העם בדברי עטך . ושמעו שאני מורה לך , ויאמרו ישראל נдол משה שהקב"ה אמר לך יפה אמרת : הכהנים והעם אל כה) **וירד** משה אל העם . לחתך לו שבר על כל ירידת וירידת : **ויאמר** אליהם , (פח) מיד ולא עיכב : (פט) ד"א **ויאמר** אליהם . אמר להם היו עתידיין לקבל מלכות שמים בשמה : (צ) ד"א אמר להם . היו אומרים על הון הון ועל לאו לאו :

(בב) **וידבר** אלהים . (א) אין אלהים אלא דין . דין להפרע ונאנן לשלים שבר הדברות נאמרו בכלל , ואח"ב נפרטו כל אחד ואחד בפני עצמו : לאמר . צא ואמר להם והשיבו ומנין שהיה משיב , שני' . וישב משה את דברי העם אל ה' (סמות יט ח) , ומנין שהקב"ה הוודה לדבריהם , שנאמר **ויאמר** ה' אליו [וגו'] (ג) **היטיבו** . (כל) אשר דברו (דנויות כ כ) :

(ב) **אנכי** ה' אלהיך . אנכי לשון נחמה , שנאמר אנכי אנכי הוא מנהמכם (יטיעו ט' יכ) , אנכי לשון אזהרה , שנאמר אנכי היודע ועד (ילמיש כט כ) , אנכי לשון עורה , שנאמר אנכי ארד עטך (גילסית מו ל) , (ד) **אנכי** לשון מצרי הוא אנוך , (ה) **אנכי** לשון נוטריקון , אני נפשי כתבית יהביה ; יהבנא כתיבא נעימים אמריה : אנכי . מה שאין ברייה יכולה לומר : ה' אלהיך . טרת רחמים ומרת דין : **אנכי** ה' אלהיך . (ו) פתח באלו"ף ראש האותיות ; דבר צוה לאף דור , (ז) מפני מה לא נאמרו עשרה הדברים מתחלה התורה אלא טשלו טשל , זה דומה למלך שרווצה לכנס במדינה למלוך עליהם , תחלה עשה להם נכירות ומלחמות , ואח"ב מלך עליהם . בן יתעלהשמו של מלך מלכי המלכים הקב"ה , הוציא את ישראל טמזרים , וקרע להם את חיים , והוריד להם את הפטן , והעליה להם את הבאר , והגנו להם את השליו , ועשה להם מלחמת עמלק , אח"ב מלך עליהם , ואמר להם **אנכי** ה' אלהיך : אלהיך . לשון יחיד , (ח) מלמד שהשוו את כלון בלב אחד למלך עליהם מלכות שמים בשמה , ולא עוד אלא שנטמשבנו זה על זה : **אנכי** ה' אלהיך . (ט) **אני** הוא שהיה במצרים , ואני הוא שעשית לכם

הערות ותקוניים

טיינ . מכילתו וילקוט רמו לפ"ל ולצ"י טכ"ת . (פא) טוטיס . עד סוף כספוק , פועל מכילתו וילקוט , (פב) יכול סכאליס . סס . (פג) מיל נר מל כעס . זס נחלר וקלצטס וגנו' ומדכתיג הכל ונס גאניס וגנו' יתקלטו צ'ט צ'לען נכלג כסס . זט רענן , ומונען נמליר עין . (פד) געוזל . נקלע נמוש . (פה) כנור כעידומי . מכילתו . וילקוט רמו לפ"ס . (פו) טמלן חילינו . מכילתו וילקוט . וסוח נסונ פלאה . (פח) מיד וול שיכנ . סס . (פט) דיל ווילמר גליגס חמל נס עט לקלט מלכות פמייס נטמחה חקל נטמלה ומונע נס כנ' נילקוט רמו לפ"ס סס המכילה . (צ) דיל חמל נס . מכילתו וילקוט :

(בב) (א) פין הילטס הול דין . מכילתו וילקוט ווע' רט"י טכ"ת . (ב) מלמד . מכילתו וילקוט זטינ רט"י טכ"ת . (ג) סייננו כל הצל לנכו . תקניתי כמו טכום נמקלה , ונס נcliי פ"כ ולי פלערען מוכן סייננו הצל לנכו . (ד) הילט נטונ מורי . עיין פסיקתא פסקה נטלאט טטלייט , ונכערס קפ"ב . (ה) הילט נטונ טטראקון . טנט ק"ס ע"ל וטינ פסיקתא סס ונכערס קע"ה קע"ו . (ו) פתח נחלען רלטט טטומות , עיין פסיקתא סס וככערס קפ"ט קפ"ט . (ז) מפני מה . מכילתו פלאה ס' וילקוט רמו לפ"ס נסס המכילה , וס' וטערל יתלו דף כ"ג פ"ג . (ח) מלמד טטאנו . מכילתו וילקוט . (ט) מי כו טטיטי

שמות כ יתרו

בשים על חיים, אני בסיני, אני לשעבר, אני לעתיד לבא, "אני בעלים רוחות, ואני לעולם הבא", שנאמר ראו עתה כי אני אני הוא. ואין אלחים עמי (לנ"ס נג' ט) ואומר אני ה' ראשון את אחרונים אני הוא (י"ט ט' מ"ל ג). (ו) ר' נתן אומר טיקן תשובה למינין שאומרים שתי רשות הון שכשעטד הקב"ה ואמר אני ה' אלהיך, כי עמד ומיהה בידו, ואמ תאמר במשפטוניות דבר, ת"ל (יא) לא (ס"ר אש) בסתר דברתי במקומות ארץ חישך, (יב) פ"י ובמקומות ארץ חישך, הוא כתו שאמרנו לטעה, טחרת הפסח, פ"י וטחרת הפסח, (יג) בשעה שאמר הקב"ה אני ה' אלהיך, היו ההרים טריעין, והגבועות מתמוטטות, (יד) וכא תבור מלאים, (טו) וכרמל מאפפייא, שנאמר חי אני (טז) נאום המלך ה' צבאות [ש"ז] כי בתבור בהרים וככרמל בים יבא (ילמ"ש מו יט), זה אומר אני נקראי, וזה אומר אני נקראי, שנאמר למה תרצדון הרים גבונאים (מל"ס טט יט), וכיון ששמעו שהוציא תארץ טצרים, עד כל אחד ואחד במקומו, ואמרו לא עסק זה אלא עם כי שהוציא מסרים, והיה העולם מודע, שנאמר ה' בצתך משער [וגו'], ארץ רעשה (ט"ט ט' ס' ג), אותה שעה נתקבעו כל אומות העולם ובואו להם אצלם, אל כלום העולם חזר לתוךו ובו, אמר להם לאו, אלא ה' עוז לעמו יtan, פנו איש למקום, וכל כך למה, שלא יtan פתחון פה לאומות העולם לומר אילו נתבענו כבר קבלנו עליינו, (ו) שחיי שבע מצות שקיבלו בני נח ולא קיימים, וזהיך יעדו בתרי"ג מצות, (יח) שחיי לא תרצה ברכת בני עשו בה, שנאמר ועל הרבך תחיה (ג"ט ט' יט), לא תנאף (יט) עיקר לידת בני לוט עטון ומוab, לא תגנוב הוא יסוד בני ישמעאל, שנאמר הוא יהיה פרא אדם ידו בכל (טס טז מ"ג), (ב) וכתיב גנב גנבת (טס מ"ט) שקנאוו ישמעאלים, (כ"א) א"ר שמעון טשל לשני גברין אחד נתמנה על אוצר של Tabn, ואחד על אוצר כסף וזהב, נחשד זה שהיה ממונה על אוצר של Tabn, והיות טרעם למה לא מינוחו על אוצר של כסף זהב, אמרו לו רשות אם על התבון נחשdet, הייך יטנו אותו על כסף זהב, כד זו אמות אם בשבע מצות לא עמדו, בתרי"ג מצות הייך יעדו, לבך נאמר עמד וימודד ארץ ראה ויתר נויים (הנקוק ג' ו), ראת שלא קיבלו ושלא קיימו הראשונות, והතירם לניהם: (כ"ב) ולמה לא ניתנה תורה בארץ ישראל, ושלא להטיל מחלוקת בין השבטים, שלא יהא זה אומר בארץ ניתנה תורה התורה, (כג) לפיקד ניתנה במקום הפקד, (כד) ולכך נשלחה התורה באש ובמים;

שמות ב יתרו

כה אלו בחנים, אף התורה בחנים, (כח) שלא יעוצר אדם התורה לעצמו ולטשפתו, אלא יפוזה לכל בא העולם, ובבזבזה לנצח ילמד: אשר הוציאתך הארץ טرزים מבית עבדים. מבית מעשים, ודוטה לו אשר הצדיקים והחכמים ועבדיהם בידי האלים (קהלת ח): (כו) ד"א מבית עבדים. שהיו עבדים ע"ז: ד"א מבית עבדים. היה מזכיר להם יציאת מצרים כדי שיזכיר נסائم וגבורות שעשה להם לישראל במצרים, ונאלם לשם קדשו להיות לו לעבדים, יתגדר ויתקדש שמו, וישתבח וברו יהיה להם לאלהים: אני ה' אלהיך. למה נאמר עשרה דברות הדברות בלשון יחיד, לומר לך שצריך כל אחד ואחד לישראל לומר בשביili ניתנו עשרה דברות, ואני חייב לך יתנו, ולא שיאמר דיביה תורה שתתקיים על ידי אחרים: (כו) אמר ר' יוחנן מאין דכתיב ה' יתנו אמר התבשות צבא רב (טליס סמ' יג), כל דבר ודבר שיצא מפי הקב"ה נתחלק לשבעים לשון: דבר ר' ישמעאל תנא הכל בה דברי כאשר נאם ה' וכפטיש יפוץ סלע (ירמיה גג), (כח) מה פטיש זה מתחלק לכמה ניצוצות. אף כל דבר ודבר שיצא מפי הקב"ה (כט) מתחלק לכמה טעמים, (לו) אמר רבי יהושע בן לוי מאין דכתיב לחיו כערוגת הבשם מגילות טרקיים (פס' ס' יג), על כל דבר ודבר שיצא מפי הקב"ה, נתמלא כל העולם בשיטים, מיד מוציא הקב"ה רוח מבית גנוו, והיה מעביר ראשון ראשון (לא) לנן עדן, (לב) שנא' שפתותיו שושנים [נותפות] טור עוכר (פס). וא"ר יהושע בן לוי כל דבר ודבר שיצא מפי הקב"ה נשטן של ישראל פורה, שנאמר נפשי יצא בדרכו (פס), והוריד הקב"ה עליו טל שעמיד להיות בו מתים והחיה אותם, שנאמר נשים נDOBות תניפת אלהים נחלתך ונלאה אתה כוננתה (טליס סמ' י). וא"ר יהושע בן לוי על כל דבר ודבר שיצא מפי הקב"ה היו ישראל גרות לאחורייהן, והיו מלאבי השרת (לא) מדין אותן, (לו) שנאמר מלאבי צבאות (לה) יודון יודון וגנו' (פס סס יג): אני ה' אלהיך. וזה הדבר אי אפשר שהמלך אמרו ולא שرف, ולא שליח, ולא שם בריה בעולם, כי אם הקב"ה יתברך זברו לעד ולנצח נצחים, כי התועים בעוטק דעתם אומרים לפיה העת בראש הקב"ה בריה לדבר אני, והיה כמו שביל סתוּך [הענין להשטיין] לישראל אני, ועליהם אמר הכתוב העטיקו שחתו (קסע ט), כי טרוב שטעמיין להוציא מלאם טילין, משיחיתין את עצמן לדבר על ה' תועה, ועליהם אמר קהלה אל תנתן את פיך להשיה את בשך. (קהלת כד), כי אומרים היאך יתכן מלת אני בלא כל דבר גרון ופה ולשון ושפתים, ובכל הדברים אי אפשר לומר בברא, ועליהם נאמר וילכו אחרי הבעל ויהבלו (ימיה כה), אלא מפי הגבורה יצא דבר אני, אבל בשם שהקב"ה נקרא חכם ונBOR, והוא לא בחכמת האדם, ולא כנברות האדם, כך ע"פ שהכתוב אומר וידבר אלהים, אין דברו בדבר בני אדם שצרייך לכל הריבורים, זכה"א ונשمرתם מארן לנפשותיכם כי לא ראותם כל תמונה (דנ' יט), ואומר אל מי תדמיין אל ומה דעתם תערכו לו (יטיש מ' יט), ואומר אל מי תדמיוני ואשוה (פס סס כה), ומפני שאין לב בני אדם משיג להבין נברות ה', והיאך דברו בקדושה וחכמתו ונודל מעשי העצומים, לפיך אין ראוי להרהור על אלו וב אלו הדברים, אלא כמו שאמר הכתוב ואהבת את ה' אלהיך בכל לבך

הערות ותגובהם

נמלת הcharge נלק ורמייס. עי' מכילתא ומונע נק' ווסף, נמלת נגניות גוֹלֶה נמלנה ונמייס. (כח) טלה יעוז לולס הטורה. הופכת רניינו. (כו) ליל מנת ענדיס טהיון טונדים ע"ז. מכילתא. (כו) חי' יוחנן. טנת פ' ע"ג. (כח) מה פפייך. עי' חמום, סס ד' מה. (כט) מתחלק נכמה פעמים. ונכ"י פלערטען מתחלק נכמה לטנות, ונגמרה טס נחלק לטנות לטעות ונמנדרין ליד ע"ה קני' מתחלק נכמה פעמים וע"ט חמום. ד' מה פפייך. (לו) אריכיל. טנת טס. (לא) יגן עדן. זה ליתן נגמרה רק לט"י על מכביר רוחן לרוחן מבח נג'ע. (לב) טנהמר תפחות טוטניות. נגמרה טס סיס אל תוך טוטניות הללו טוטניות. (לא) מלדיין מותן. פילק"י מסיעיס מותן להתקלב מעט מעט טשי חלטיס כלהט מלדתס אה נטה נחהלה טיגלו. (לו) לאטמר מלחי נטלות. נמקלה כתוב מלכי וכן נגמרה טס מונע מלחי וסעל סגנון קרינ' נקלע כתיכ מלכי, טלה נכי פלערטען לטתי כי מונע כל דין פלאז מלכי נטלות. (לה) יודון יdotzon. נגמרה טס אל קרי יודון נלא טילס' יודון מטעם הס פלטס' יודון.

(לנ"ס ז'), ואומר תמים תהיה עמו ה' אלוהיך (פס ח י') , וכאליה רבותך . וכל זה כדי יתעורר הלב והנפש , כי אין חקר התבונתו מלא כל הארץ בבודו , שלא יכולו ה' עליונים ותתוניים משורתו וכל צבאו שחקים אין יציאות בבודו , שנאמר ברוך כבוד ה' טמכו (יחוקל נ יג) ; והוא סקוותו של עולם , שנאמר ה' טען אתה היה לנו (פסlis ג'), והנביאים דברו בנבואהם פה ואוזן ועין ייד ורגל , כל אלה דרך שביעת אוזן בני אדם שיתבונן הדבר , כמו ה' איש מלחמה (שמות טו ז) , וכי מי יכול לדמות לבודאנו איש או נבור בעולם , לא נאמר אלא לשבר את האון , להבין מה הוא אומר הנביא לו , אך נאמר בכתב כל המחוות ומתחזק נוראות צורנו אנחנו מכירין שהוא אחד ואין שני לו , ואין ערוץ אליו , ברוך הוא וברוך שמו : וכשהיה הדבר יוצא מפני הגבורה הוא מסובב בכל מהנה ישראל בקלוות וברקים ובפלידי אש , ומתהיר אותו אני ה' אלוהיך , ובשפטינו ישראלי אני ה' אלוהיך , ולא יהיה לך , מיד אמרו למשה רבינו דבר אתה עטנו ונשמעה , ואל ידבר עבנו אלהים פן נסota (ליקון פסקין יט) ויאמר השפט עם קול אלהים מדבר מתחזק האש כאשר שמעת אתה ויחי (לנ"ס ז ג) , כי הרבה פעמים דברו מלאכי השרת עט הנביאים ולא הווקו , לפי שאי אפשר לומר כי על יד עניין אחר דבר הקב"ה . וראה מה כתיב באיזוב ורעם נבורותיו . מי יתבונן (ליוג נו יג) , ומה הרעם אין אדם יכול להתבונן פאי נשטע הקול , דבר אלהינו שרצה לחת תורה לעמו ולומר אני ה' אלהיך על אחת כמה וכמה , מי יכול להתבונן ולהרחה להעpike לדעת הייך היה :

ג) לא יהיה לך אלהים אחרים על פני . (לו) למה נאמר , לפי שהוא אומר אני ה' אלהיך , בתחלה אמר להם שיקבלו את מלכותו שהוא הוציאם מכוית עבדים (לו) להיות לו אלהים , ואח"כ הויהם באזהרות ועונשים , לפיכך אמר להם אחר אני לא יהיה לך , ביוצא בדבר אני ה' אלהיכם (ויקלו יט ז) , ובכתוב בתורה במעשה ארץ מצרים וננו' (פס טז נ) , לא יהיה לך אלהים אחרים . (לח) וכי אלהים הם , אלא שאחרים קוראין אותם אלהים : (לט) ז"א אלהים אחרים שהן מאחרין הטובה מלובא בעולם , (ט) ר' אליעזר אומר אלהים אחרים שהן מחדשים בכל יום אחרים , כיצד היה לו ע"ז של זהב וצrix למכירה וועשה לו של כסף , ושל כסף וועשה של נחשת , שנאמר חדשים מקודב באוב (לנ"ס נג יז) : על פני . ועלמי , (טא) למדך שלא נצטו יוצאי מצרים בלבד על ע"ז , אלא כל הדורות , שנאמר על פני ; מה אני חי וכיים לעולמי עולמים , אף אתה לא בנד ולא בן בנד תעבוד ע"ז , עד כוף כל הדורות :

ד) לא תעשה לך פסל . (טב) יכול אין לי אלא לא יעשה , העשיי כבר מנין שלא יקיים , ת"ל לא יהיה לך אלהים אחרים : פסל . (טג) אין לי אלא פסל שלא יעשה , מנין שאפילו אטומה , ת"ל כל תבונה : אשר בשיטים ממועל . לרבות הטה ולבנה כוכבים וטולות : מטעל . לרבות דמותם ברובים ואופנים ומלacci השרת : ואשר בארץ . לרבות דמות אדם בהטה וחיה ועופות ודגים וחביבים : מתחת .. (טד) לרבות שלשלול קטן , (טה) כל כך רודף הכתוב אחר יוצר הארץ שלא ליתן לו פתיחת היתר : ואשר בטמים מתחת הארץ . (טו) להביא את הבוביא :

ה. העדרות ותקוניים

יזדון , ירדן מלדיין מהקרים . (לו) במס נלמר לטפי טאו טומך ט' מלך . מלילתך פ"ז ומונע נס' וכוכיל דף כל פ"ה ופ"ט גענבי יסודת הוות ה' . (לו) נסיות לו געלקס . ג' נסיות בס נאלקס . וככ"י פ"ג כני' נסיות לו געלקס . וככ"י פלטערען לטווע לו עעלדים . (לח) ולי הלאיס פס . מלילתך גילקס רמו דשוו . (לט) ד"ה .. סס ומונע נס' וטזיר סס ועין גענמי יסודה הוות ז' . (ט) ר' אליעזר חומת . מלילתך . וכן מונע נס' וכוכיל כ"ד ט' , וגילקס כני' ר' . הלייטול סמודען חומר . (טא) נלמך ט' ג' נס' . מלילתך וילקס . (טב) יכול חיין לי הלאו ג' יט"ה . מלילתך טב'יכ ל' יסיך לך הלאיס מהליים ומונע נס' . מלילתך גילקס . (טג) חיין לי הלאו פט' . מלילתך וילקס זס' וטאיסר כ"ד ט' . (טד) לרבות טלטול קפן . מלילתך נס' וו' נס' נס' . סמלה חיין לט טהר עיין טרכ ערך גראלי וטכרי מולס ני' דטיטו יותר נס' . וסוו מלטונ חוויל רס כ"ד ט' ג' חסב נאלץ לרבות קריש וגנטוט ימיס ונכירות טפיקס וגהירות . מתחת לרבות טלטול קפן פיטצי טלטול חולפת . (טה) כל כך רודף קקנ'ס . קוק נס' . וככ' נילקס כמאנילתך זס' . (טו) נס' נס' מה כתנית . מלילתך נס' ר' עקיינ' ון מונע נס' . וכוכיל כ' ט' . וגילקס וככ' .

שמות כ- יתרו

ה) לא תשתחוה להפ' ולא תעבדם . (בז) לחייב על ההשתחוויה בפני עצמה , ועל העבודה בפני עצמה : כי אנכי ה' אלהיך אל קנא . אני שליט בקנאה , ואין הקנאה שלטת כי : ד"א כי אנכי ה' אלהיך אל קנא . בקנאה אני נפרע מכם טעובי ע"ז : שאל פילוסופים אחד את רבן נטלי אל כתיב כי ה' אלהיך וגוי אל קנא (דנليس ז. כד) כלום מתקנא אלא גבור בגבור , חכם בחכם , אמר לו אדם שהיה לו לב ובינה את שמו בשם אביו , אין כו"ם עליו אמר לו חן כו' (טח) במת' ע"ז : פוקר עון אבות על בניים . (טט) כשאוחזין מעשה אבותיהם בידיהם : על שלשים ועל רביעים . (ג) רשות בן רשות בן רשות : לשנאי . (נה) אין הפורענות כושכת יותר מד' דורות : ... ס) ועושה חסד לאלפים . (גב) מדת פורענות עד ארבעה דורות , אבל מדת התובה לאלפים , ולהלן הוא אומר לאף דור (דנليس זט) : לאוהבי ולשומרי מצותי , הא למדתiscalמי שהוא שומר מצות אלהינו הוא אהבו : ד"א לאוהביו ולשומרי מצותיו . אלו שנחבטין ושנחרני על קידוש השם , لما יוצא יהרגן , על שמלו את בנו , لما יוצא לישרפ' , על שקרא בתורה , لما יוצא ליצלב , על שאבל מצח , لما הוצאה (נג) מה פרגול , על שנטלו את הלוב , (נד) لما אלו נהרגין , על שלא בפרו ביוזם , لكن נאמר לאוהבי ולשומרי מצותי : (גה) עד כאן דברות שני , לפיכך בו ב' מעתים שנקרה פסקוק והוא דבר אחד :

ו). לא תשא. לא תשבע, ובת"א ונשא בו אלה (מ"ל ח ט), ולפי. שמשיא לעצמו עון
לכך נאמר לא תשא: את שם ה' אלהיך. זה שם הטויוח: לשוא. (נו) שני
פעמים, אחת שבועת שוא, ואחת שבועת שקר, שוא, זה הנשבע על דבר הידוע
לאדם. על עמוד זה שהו של אבן, טפוריש. (נו) במת' שבועות: לא תשא את שם ה'
אליהיך לשוא. (נה) לחייבו מלכות ולא קרבן شهرתי יצאת שבועת ביטוי שפטים לחייבו
קרבן: לא תשא. שלא לקבל לישבע לשקר. (נט) ר' ישתעאל היה דורש ארבעה
הלוקי כפירה, כתוב שובו בנים שובבים (ימ"ס נ יד), למדנו. שתשובה מכפרת ויום
הכפורים ומייתה מכפרים ויסורין מטראקיין, הא כיitzד, עבר על מצות עשה ועשה
תשובה אין זו מסקומו עד שמוחליין לו, עבר. על מצות לא תעשה. ועשה תשובה
יום הכפורים מכפה עם התשובה, הזיר על בריתות ועבר על טיתת ב"ד ועשה תשובה
יסורין מטראקיין, שנאמר ופקדתי בשבט פשעם (הל'יס פט כ). מי שנתחלל שם שמיים
על ידו ועשה תשובה, תשובה ויום הכפורים תולין ומייתה טראקט, שנאמר אם

העדות ותקוניים

ונכ"י פ"ב כני' מה בכוניה . עיין בערך בכוניה צפ"י' הלאן טרוויס נמייס . (מן) לחין על הצעתמויה . מכילתו וילקוט רמו לפ"ז ומונע נס' וכוהיל סס . (מה) נמק' ע"ז . דף י"ד ע"ב ולי"ט ע"ה ועי' מגילתה כס' ומונע נס' וגוזיר ל"ט ע"ג . (טט) כתוחמץין מעטה חנותיכס נידיכס . סנדראין כ"ז ע"ג . (ג) רשת בין רשת . מכילתו וילקוט רמו לר"ב . (נא) חיין בפ魯נוט . סס . (גב) מליח פורענות . סס . וס' וכוהיל כי"ט ע"ב . (נג) מהה פרגנל . שערוך פרך פרגנל כניהם וויל' בוייר כוותה זו במקלן פלטה ס' [אי] פלטה קב"ג לרשתים ווועה פל"ב] מה נך לוקה כפרגנל וכתחכמוכפי פ"י' בויו' עטואגאציאקף זום ודרוועט לדות . וצמכליתו בני' מהפרגנל אי' מהה פרגנל ונחמל ניכון גילקוט ונס' והזעיר נטאנט אמליך ונעטיט מבע הרצל . (נד) מהו הלו נארניין טל דלאה כפלו בויורס . וזה ליהה במכילהו וכן ליהה נילקוט ונס' והזעיר . ובכ"י פ"ב נויסך מהו הלו נארניין על צנטפו ביזיות : (גה) עד כהן דנור צני נפ"יך טו ב' פערמיס פנקרי פסוק פסוק . עיין להן פסוק י"ח טכטב זוכר מנוקד נג' טרמיס ע"ט וכוונתו כמו דלאניון נעל מנהת שי נרווב כפסוקים בנטערת לדנאות יט דכל חיינה ב' טרמיס כו' וכתחכמיה כר' בירזטנמי טקליס פ"ז טנטעס כלמתה לכל זה מפומפס ט"ט ב' קליות לדנאות כלהול כטוקולו ביהיל נינו לנו עטמו חיינו מדליק נקלוח כל דנור ולדנור בפני עטמו הלה מהלק פסוקים צסדי ננוון קרייתו , ולדנור נו' יכיה נך טכו' הירוד טוטם ממנהו פסוקים לנויס וכן זוכר בת יוס , וד' לדנאות לחדרוניס קאט קטניות שעשה מכוון פסוק מהל , וכל קוקולו נדנור גלייך טיקלהה כל דנור ולדנור בפני עטמו בין טיכיס גדו' נכתב בין טיכיס קאנ' יתחייב מטה בטינוי טרמיס וניגודות ונדרנש ולפסה לאגדיל בין טמי טקיות כפי פדי כנקולס וכו' . (נו) טוי טרמיס . האמור נ' ע"ג . (נו) נמק' טנושת . כ"ט ע"ה גמאנט . (גה) להוינו מלוקות . ע"י מילתיה ליש פלטה ז' ווילקונע רמו ל"ז וס' וגוזיר כ"ז ע"ה . (טט) ל' יטמעלן . מכילתה . ועי' יומם פ"ז ע"ה , יロצלאמי יומם

שמות כ יתרכז

אתכפר עון בית עלי בזבוח ובמנחה אין מתחכפר . אבל מתחכפר הוא ביום המיטה : כי לא יגקה ה' את אשר ישא את שמו לשוא ; לשאינו שבים אינו מנקה ; אבל מנקה הוא לשבים . (ב) כמפורש במס' יומא : – ח) זכר את יום השבת לקדשו : (כא) זכור ושמור בדבר אחד נאמרו , זכר מלפני בן עיריה וחוקיו בנו גורו אומרים זכור את יום השבת לקדשו . (סח) קדשו בשבת ; שאם נתמנה לך (סד) חפץ יפה תהא מתכונו לשם שבת : לקדשו . (סח) קדשו בברכה , טיכן אמרו טקדיםין על היין בכניתו , (טו) ואף נשים הייבות בקידוש היום , שנאמר זכר ונאמר שמור (לכisis ס' יג) , כל שישנו בשמייה , ישנו בוכירה , והגשים חיבות בשמירת שבת , (כו) שהאשה החשווה לאיש לכל עונשין שכתרה , שנאמר איש או אשה כי יעשו כלל חטא את האם וננו . ואשמה הנפש ההוא (גמבר ס' ז) : ט) ששת ימים תעבד ועשית כל מלאכתך . (סז) וכי אפשר לאדם לעשות כל מלאכתו בששה ימים , אלא שבות באילו כל מלאכתך עשויה : ד"א ממה שבת עבודת וכח"א אם תשיב משבחת רגילד וגנו (ימפיקס יט' יג) , ואומר או רתענן על ה' (פס ס' י) : י) יום השבעי שבת לה' אליהך . לשם ה' אליהך (כח) שכח השובת ביום השבעי טיער ומודה שהקב"ה בראה את עולמו בששה ימים : לא העשה כל מלאכה . זו אזהרת לפיו שלא ענש א"ב הוזיר : ד"א ויום השבעי שבת לה' אליהך . (סט) להביא את הלילה בכלל היום : אתה ובנך ובתך : אלו הקטנים , תלמיד שהנדלים כוזהרים על הקטנים : ועבדך זאתך . אלו בני ברית , אתה אומר אלו בני ברית , או אינו אלא עבר ערל ; כשהוא אופה ויונפש בן אטחך ותנער (סמות נג' יג) , הו עבד ערל אמר , הא מה תיל עבדך זאתך , אלו בני ברית : וגרכך . זה נר צדק , אתה אומר זה נר צדק , או אינו אלא נר תושב ; כשהוא אומר ותנער (פס) הרי נר תושב אמר , הא טה

יא) ביר ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ . (ע) שמא האמר בו יגיעה , תיל בדבר ה' שטים נעשו (הכלים נג' ז) : את הים ואת כל אשר בס . (עא) פניד שחים שקול בוגנד כל בעשה בראשית : ווינה ביום השבעי . (עב) וכי יש לפני יגעה , וזה כתיב לא ייעף ולא יגע אין חקר לתוכנותו (ישעיה ט' כה) , ואומר נותן ליעף כח (פס ס' סט) , אלא ללמדך שלא דברה הורה אלא בלשון בני אדם . והלא דברים כל וחומר ומה זה שאין לפני יגעה כתיב ווינה ,בשר . ודם שכחוב בו כי אדם לעTEL זיולד (מייג' ס' ז) , על אחת כתה וכטה שצורך לנוח , (עג) בוא וואת היבתו של הקב"ה את ישראל , שהבריב לשונות בני אדם על בודו . ברוך הוא וברוך שמו , על בן נאמר אשרי העם . שכבה לו (הכלים קמ' טו) : על בן ברך ה' את יום השבת ויקדשו . (עד) ברכו במנן ; לcketvo להם משנה (קמ' ט' כב) , וקדשו במנן , וביום השבעי

שמות כ יתר

שבדת לא יהיה בו (צמ"ז טז כו) : (עה) זבור פגוקד בשני טעמים, מפני אורך הדבר
לחייביו אחר, וגם נפקק באربעה פסוקים, וכן לא יהיה לדר נפקק באربעה פסוקים,
הכל י"ה פסוקים, טן וירד עד לא תהמו, בוגנד שירת או ישיר שמונה עשר עם ת'
ימלה, ובוגנדן שמונה עשר. ברכות של תפלה :

יב) בבד את אביך : (ע) תאמר בדברים בעלמא, תיל בבד את ה' מהונך (מ"ל ג' ס'), (ע) מה להלן בחפרון כיס, אף כאן בחסרוון כיס, במאכל ובמשתה ובכוסות נקייה : בבד את אביך . (עח) טוהיר אחד האיש ואחד האשה טומטום ואנדרוגינוס. רבי אומר חביב כבוד אב ואמ לפנוי מי שאמר. והיה העולם ; שיטקל כבודם לבבוזו, וטודאס לטוראו, בוא וראה מתן שברן, בבד את ה' מהונך וגוי ויטלא אסטיר שבע (טט טט) : בבד את אביך ואת אמד לטען יאריבון יטיך . (עת) רבי אומר גליו וידוע לפנוי מי שאמר והיה העולם שהבן מכבר. את אטו יותר מאביו, מפנוי שהוא משדלו ומעוננתו בדברים ; לפיבך הקלים האב לאם כבוד : בבד את אביך ואת אמד. הקודם בפרק קודם לכבוד : את אביך . (עת) לרבות בעל אמד : ואת אמד. לרבות אשא אביך : ואת לרבות אחיך הבהיר, ושאר ההלכות כבוד אב ואמ מפורש (פ) בפסכת קדושין בפרק ראשון : לטען יאריבון יטיך על האדמה . (פא) מיבן אטרו כל מצוה שתתן שכחה מצדה אין ב"ד של מטה מזוהרים עליה :

ג) לא תרצה . (פב) זו אזהרה לרוץח , עונש מניין , ת"ל שופך דם האדם באדם דמו ישפיך (גילוח ט ו) : לא תנאף . אזהרה לנואף , עונש מניין , ת"ל מוות יומת הנואף והנואפת (ויקלח כ'). לא תגנווב . אזהרה לנוגב נפש , עונש מניין , ת"ל נוגב איש ומבראו (סמות כה ט) , ואם תאמיר לנוגב מפוז מניין , ת"ל לא תגנובו ולא תבחשו ולא תשקרו (ויקלח יט יט). דבר הלמד מעניינו, מה הבהיר בטוטן אף גניבה במטמון , אבל לא תגנווב בעניין לא תרצה ולא תנאף , מה שתים אלה טיתת ב"ד , אף לא תגנווב טיתת ב"ד : לא תעהה . זו אזהרה לעד שקר , עונש מניין , ת"ל ועשית לו כאשר זמס לעשיות לאחיו (ילקיס יט יט): ת"ר כיצד ניתנו עשרה הדברים. חטשה על לוח זה וחטשה על לוח אחרת . בתוב אני , (פג) בנגדו לא תרצה , מניד שחשופך דמים כאלו ממעט הדמות , שנאמר כי בצלם אליהם עשה את האדם (גילוח ט ו) : לא יהיה לך . ובנגדו לא תנאף , מניד שהעובד עובדת כובבים דומה לאשה מנואפת , שנאמר האשה המנאפת תחת אישת תקה את זרים (ימוקל טו לג): לא תשא . ובנגדו לא הגנווב , מניד בל כי שהוא נוגב סופו בא לידי שבועת שוא , (פד) שנא' אלה וכח השבע ונשבע לשקר : זבורן . ובנגדו לא תענה , של הזוכר את השבת ושותר את השבת , מעיד שהקב"ה ברא את עולם בששה ימים וינח ביום השביעי ; ואם מחלל את השבת עונה עדות שקר , שנאמר ואתם עדי נאם ה' ואני אל (ישעיה מג יג) : כבד את אביך . ובנגדו לא תהמוד , מניד של טרי שהוא חומד סופו להוליד בן טרי .

יד) לא תהמוד בית רעך . (פה) כתוב אחד אומר לא תהמוד וכתוב אחד אומר לא

הערות ותקוניים

בօסיף רניינו פפי' ניל לרפייה . ועו' רשי' טלית גכתוב ברכו בתן ליכלו בטמי נחים מזננה נקדתו נמן סלול פיס זולד צו . (עה) זכור מנווקד נב' טעמייט , לבני רניינו מלונטוי' וטוי' נעיל העלה נ'כ . (עו) תלמל בלנרטיס . מכילתא וילקוט דמו ר'ה' וטז'יך נ' ע'ה : (עו) מה להאן צחטロン כיס ט'ק . כלהן נהפלון כיס . וט ליתט המכילתא לך צגמלת קלווטין נ'ב ע'ה וחולו כיס כן נפני רניינו נס צמאלת וע' מליל עין חות ב' . (עה) מזבילה . מכילתא וילקוט וכוכיל' טס וע' בענפי יכודס . (עת) רני הומר גנו' וי'וט . צמאלת הא' רני טלייפוד הומר . ונס' וכוכיל' נ' פ'כ סגי' כמו שפניהם רני הומל . (עת) נרכות . כלהוזות ק'ג ע'ה וטס סגי' הומל . (פ) נמק' קלווטין . דף נ'ה ע'ה ול'ב' ע'ה . (פא) מיכון למכו . מכילתא וילקוט וכוכיל' וע' חולין ק'י' ע'ב וע' צפילט' טס . וע' במלחיר עין . (פב) זו' חזקה נרכות . עד סוף שפטוק כו' צמאלת וילקוט סוף לרמז לר'ם ול'ם וכוכיל' טס . (פג) וכוננו נ'ה תל'ת . נכ' פלאהרטען טמייט כמפחיק כן וכוננו נ'ה מר'ת עד וכוננו . נ'ה מננטב . (פדר) טנ'תמר הלה וכלה וגהוב וכטבנ' לסקר . וככ' פלאהרטען הלה וכלה וגגב וכטבנ' לסקר . ולרניינו גראלינ'ב' פסוקיס יהל נכתובthal נהמג הלה וכלה ולהוח וגגב וכלהו' (פסטמ' ד' ז') ובכתוב הלה נהמג להוח ונהוח וכטבנ' לסקר (ירמיה ז' ט'). (פה) כתוב מהל הומל . מכילתא וילקוט

תחאהו (לכ"ס כ ימ) , אזהרה לעקב מאחרי המנאך : [(פז) לא תחתה בית רעך .
כלל, ועבדו ואמתו ושורו וחמוריך פרט, אין בכלל אלא מה שסביר, ת"ל] וכל אשר
לרעך, (פז) חור ובכל לרבות בעין הפרט, מה הפרט מפורש דבר שהוא קונה ומקנה
אף כל שהוא קונה ומקנה, ואם תאמר מה הפרט מפורש מטלטליין, אף כל
מטלטליין, ת"ל במשנה תורה שדהו (פס), ריבת אפי' שאינן מטלטליין : (פח) חנן
חותם, וכל מעשיך יהי' לשם שמים, (פט) שהרי פנחים הריג את זמרי ונברת לו ברית
עולם, שנאמר לבן אמור - הנני נותן לו את בריתך שלום (ג'ת'ג'ר כה יב), תמר ישבה
בפתח עיניים (צ) יצא הימנה מלבים ונביאים, רહ לקחה את התראפים (צ) יצא
טמנה בניטין הצדיק, לפיכך ראוי לו לאדם להתבונן שייעשת כל מעשיו לשם שטים
שהוא בוראו שאינו טקפה שכר. כל בריה, כל שבן לעבדיו העובדים אותו בכל לבם:

אלד עשרה הדברים (צא) [החותמות על לוחות האבנים],
 (צב) אבני ספרי] היו, והמכתב סכתם אליהם היה,
 (צג) מניין אותן של עשרה הדברים הם שש מאות ושלש עשרה,
 בוגר שש מאות ושלש עשרה מצוות, שנתנו לנו על ידי משה
 ריבינו, שנאמר תורה צוה לנו משה (דברים ג' 7) תורה תרי"א,
 ואנכי ולא יהיה לך מפני הגבורה שמענו, ואומר כי טל אורות
 טלק (ישנה כו יט), אורות מניין תרי"ג, והאותיות הם תרכ"א,
 טול תרי"ג לתרי"ג מצוות, ושש מאות אלף רגלי. שני מולו בני
 שמונה ימים בני שלושת אבות ושנים עשר שבטים הכל תרכ"א,
 וח' למניין ימים של מילה, שנאמר לא עשה בן לבן נוי (כליים
 קמ"ב), נו"ג שמות לעשרה הדברים למניין שבטי ישראל עם
 שבט אפרים בן יוסף כי מנשה למיטה בני יוסף נמנה שנאמר למיטה
 " מנשה (כמדגר יג יט);

טו) וכל העם רואים את הקולות. (צד) רואים את הנראת, כגון הלפידים, ושומעים את הנשמע, כגון קולות ורעמים, דברי ר' ישמעאל, (צח) ר' עקיבא אומר רואין ושומעין את הנראת, רואין דבר של אש נחצב על הלווחות : ס"א רואים כטו טבינים, שנאמר ולבוי ראה הרבה (קסלה ל צז), קולות (צז) קולי קולות, לפידים לפידי לפידים : ד"א וכל העם רואים, מלבד שלא היה בהם סוטין, כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע (סמות כל ז), (צז) מלמד שלא היה בהן חרשין. וייענו כל העם יחדו וייאמרו (פס יט ח), מלמד שלא היה בהם אלמים, ומניין שלא היה בהם הגרים, שנאמר ייתיצבו בתחתית הארץ (פס ס. י), ומניין שלא היה בהם טפשיס, שנאמר אתה הראת לדעת (דנ"ס ז ז) : וירא העם וינעו. ויוענו, (צח) כטו גוע תנוע הארץ

הערות ותקוניים

וכאשר נ"ה מ"ב . (פ"ו) נ"ג תחמוד בית רען . כופפלוי כמו טהורה במלתיה וילקוט . ונ"ג נכ"י פ"ג וכי פלארען . (פ"ז) חזר וכלה . מכילה וילקוט והזעיר בס . (פ"ח) תנן כתס . ארכות פ"ב מי"ב . ז' (פ"ט) טהרי סנחים כו' ונכלה לו נלית שולט . ע' חנחות וنم"ר פניהםحمل פקנ"ס בלבד טיטול טכדו لكن פגמי נומן לו ה"ת גליימי טלוס . (צ') י"ה ממנה מלכיס ונכiliois . ע' מנילה י"ה מ"ב . (צ') י"ה ממנה נגמ"ן פגדייק . ע' מנילה י"ג מ"ב בטהר גנישות טהירתה נחלת זכתה וי"ה מגינה ט hollow . (צ"א) החרותות . כופפלוי טפי' כי פ"ב ונ"ג פלארען . (צ"ב) חנויות ספיר . ע' עליך ערך סמפליגון טהרי נסס הימלנו כלוות צל פטפליגון כייז . וכן לפנינו חנחות כי תשׂו , חי' יהודת הלוות צל סמפליגון כייז וכן ניב"ע דבירות ל' י"ג וכחנין על לומי סמפליגון . וע' ספלי צלעותם ספקה כי' ופלרי' פמי'ו . (צ"ג) מניין לותיות צל שאלת סדרנות כס תריינ . פ' פדר'יה פמ"ה כל מנות שנתורה תריינ מנות ושתים סדרן בקנ"ס . נפיכך נקרת חולך , ומניין חולך תרייח ושתים דנ"ה פ' קרי תריינ . וע' מכות י"ג ע"ב מדרש ז"ט מוזול י"ז וס"ר פל"ג וחוית ס"ה ופסיקתו לרANTI פל"ב וטנומול ויינר . (צ"ד) רוחיס ה"ת הגרלה . מכילה פ"ט וילקוט רמנ' פל"ג וחוית ס"ה ופסיקתו לרANTI פל"ב וטנומול ויינר . (צ"ה) ר"ע הווער רוחין וסומען ה"ת הגרלה . אגמון געל חייפת לדק: נג'יס רוחין וטומפין הגרלה וכונגען . (צ"ו) קולי קולות . מכילה וילקוט וס"י טכ"ת . (צ"ח) כמו גוע . חנוך לאגן . אך מונע נכ"י פלארען , ונטקיין כתוב גוע מונע חרץ . ונכילה מונע נ"ב ה"ז .

שמות כ יתרו

140

(יט'ה כד כ) : ויעמדו מרחוק . (צט) היו נרתעין לאחוריין שנים עשר סיל , בוגר טינה ישראל , ומלאכי השורט פדרין אותם , (ק) שנאמר מלאכי צבאות יהוה י' ידוען (תל'ס סח יי) :

טו) ויאמר אל משה דבר אתה עמנו ונשטעה . (קא) סניד שלא היה בהן כה לקבל (קב) יותר מעשר הדברים , שנא' אם יוסף אנהנו לשטע וגוי (לכ' ס ככ) יז) ויאמר משה אל העם אל תיראו . (קג) היה משה רבינו טויזן , להודיע שבוח וחכמתו של משה רבינו היאך היה עומד ומופיע כל אותן (קד) האוכלוסין , עליו מפורש בקבלה החכמה תעוז להכם (קאלט ז יט) : כי בעבר נכות אתם . (כח) בשבייל לנDEL אתכם בין האותות : בא האלים . (קו) בשם שהנום גבורה , כך תתנסאו על האותות שייאמרו רק עם חכם ונגן הגוי הגדול הזה (לכ' ל ז) , כי טי כלبشر אשר שמע קול אלהים חיים מדבר טריך האש (פס ס ג) : ובעבר תהיה יראתו על פניכם , (קו) זו בושה . זה סיטן טוב באדם שהוא ביישן , (קח) שבכל אדם שהוא ביישן לא במרה הוא הוטא , שנאמר לבתי תהטאו , סניד שהבושה מביאה לידי יראת חטא , אבל כי הוא אינו ביישן הוא הוטא , שנאמר הובייש בזועבה עשו גם בוש לא יבשו וגוי (ירמיה ז טו) , וכל שיש בו עוזת מצח היא מעידה עליו , שנאמר העוז איש רשות בפניו (מקלי כה כת) , ואומר הכרת פניהם ענתה בהם (יט'ג ט) , לפיכך ראוי לאדם להתנגן עצמו בשפלות ובגעווה אז יצליח :

יח) ויעמד העם טרוחוק . (קט) אלו שנים עשר מילין ; סניד שהיה מתנה ישראל שנים עשר מילין ; (קי) דכתיב וייתנו על הירדן מבית היישitos עד אבל השטחים (גמ' נג מט) , (קי'א) אמר רבה בר בר חנה לדידי חי לי ההוא אטרא וזהו שנים עשר מילין ; ומשה נשא אל הערפל אשר שם האלים . (קי'ב) כי נרמס לו לנдолה הו , ענותנוו , שנאמר והאיש משה ענו מאד (פס יב ג) , סניד הכתוב שככל כי הוא ענו (יט'ג טו) , רוח ה' אלהים עלי לבשר ענוים (פס סה ט), או לנכות הרוח שנקראת תועבה ; שנאמר תועבתה ה' כל נבה לב (מקלי ז ס) , ואומר ולא תביא תועבה אל ביתך (לכ' ז קו) , מה עבדת תוכבים נקראי טמא , שנאמר תזרם כמו דוה צא תאפר לו (יט'ג ל ככ) , ואף נכות הרוח נקראת טמאה , ועל עסק נכות הרוח מפורש (קינ') בטס כופה פרק ראשון : ומשה נשא אל הערפל . (קיד) לפנים בשלשה מחייצות חזק ענן וערפל , השך סבחוין ענן מבפנים , וערפל לפניהם ולפנים ; אשר שם האלים :

יט) ויאמר ה' אל משה כה תאמר אל בני ישראל . (קטו) בלשון שני שאני אמר לך כה תאמר בלשון הקודש . כל מקום שנאמר כה , ככה , ענייה , ואמייה , דורי זה בלשון הקודש : אל בני ישראל , אהבתם אתכם בשבייל יעקב בן אברהם : אתם ראייתם כי אין השיטים דברתיכם עטיכם . (קטו) הפרש בין מה שהאדם רוצה

הערות ותקוניים

נוף מלהן צען נטה טהורן . (צט) כי נלהען . עיין מלילתו וצמת ס'ח ע'ג ורט' ט'ת .

(ק) צנולמל מלילci נצחות . נקללו מלילci נצחות וגס נכ' פלגרען מוגל ליליכ' נצחות וע'י נפין טurse ל'ג . (קא) מניל . מלילתci ויליקוט רמו ט'ו . (קב) יותר מעתה פדנאות , ביליקוט כי' הלה מעתה פדנאות . (קג) פיס מטה . מלילתci ויליקוט . (קד) פלגורען זנמלילתci ויליקוט כי' הלה צהנפיס וארננות . (קה) נצבל נגדל . מלילתci ויליקוט ורט' עט'ת . (קו) צטס צאקס נכו כו' . זה הצע זנמלילתci , וציליקוט נלהמר נים כהה של ספינס . וסמלות כהה ננטלו על הלהמאות סצמייטו , ודרס נכות מנטון כה . ע' רט' עט'ת נטה נטה נטה גראטה וגראטה כמו קריימו יס . (קו) זו טטה . מלילתci ונדלייס ז' פט' .

(קח) צכל הלס . נדריס צטס לחדריס . (קט) הלו י'ג מילין מניל כו' . מלילתci ויליקוט סוף רמו ז'ו .

(קי) דכתיכ ויתנו . נכ' פלגרען היהול כה וכנ' המרו רגוטינו צחלהוד מעין טמחנה ישראל כי' טניס שען מליל דכתיכ ויתנו טל סילין מכית סייטים עד היל האטען . (קי'א) המר רגס . יומל ע'ס ע'ג וע' מיליכין ז'ס פ'ג וכנאקות כל'יג . (קי'ב) מי גרס ט . מלילתci ויליקוט רמו ז'ג . (קינ') נמס' סופה ד' ל' ז'ג היל יומק כל מילס ז'ס ז'ס נכות כרות כו' ולתג עוד צטס ס' פ'ג מ'ז' (קיד) נסניט מסלטס מהוות . מלילתci ויליקוט רמו ז'ג וע' ז'ג עט'ת . (קטו) גלאון טהני הומר נק' מלילתci ויליקוט צטס . (קטו) סטס

כין

שמות כ. יתר

ובין טה שאחרים מטיחין לו, שבשאחרים משיחין לו פעמים לבו חלק^ו. אבל כאן אתם ראייתם, אתם ראייתם, אומות העולם לא ראו: כי מן השםם דברתי עטבם (קיז) זוטיב וירד ה' על הר סיני (פ'זות יט כ), הכתוב השלישי מבירע בין שנייהם, כן השםם השמיע את קולו לימרכ ועל הארץ הרוך וגוי (לכ'ז ד לו) דברי ר' ישמעאל ר' עקיבא אומר (ק'יח) מלמד שהטה הקב"ה שמי השםם העליונים על ראש ההר ודבר עצם פון השםם, ובזה א' זית שמי וירד (מקלי יט י): (קיט) ד"א וירד ה' על הר סיני. יכול במשמעו אמרת (קב) וטה אחד משמשי שמשין הרי הוא במקומו ^ז קל וחומר לכבודו של מי שאמר ודויה העולם:

כא) מזבח אדמה : (קכח) ר' יישמעאל אומר מזבח מהובר באדמה, שלא תבנהו על גבי כיפין, ולא ע"ג עמודים, (קבו). אישי בן עקיבא אומר מזבח נחשת מלא אדמה: תעשה לי: (קבז) מזבח מיוחד לי שלא תבנהו מתחילה לשם אחר: זבחת עליו. (קכח) בוגndo, או אינו אלא מטבח, תיל ועשית עולותיך הבשר והדם על מזבח ה' אלהיך (לגריס יג ט), הבשר והדם בראש המזבח, ולא השחיטה בראש המזבח: ד"א זבחת עליו: (קבט) בסמוך למזבח, מלמד שצפונו של מזבח כשר לשחיטה, ומאי על, בסמוך: את עולותיך ואת שלמייך. (קל) את לרבות חטאות ואשומות, שנאמר במקום אשר תשחת העולה תשחט והחטא (ויקלו ויח), ואומר כי בחטא חטא הוא לכהן (ס יג): את צאנך ואת בקרך. לרבות שאר קרבנות

שמות ב' יתרו

142

צבור : בכל המקרים אושר אזכור את שמי אבוא אליך וברכתיך . (קלא) מכאן שאפיפיל' יחד משרה שכינה בזוכתו : בכל המקרים . יכול בכל מקום , ת"ל אשר אזכיר את שמי , (קלב) זו בית הבחירה , שנאמר והיה עני ולבוי שם כל הימים (מ"ט ט' ג') , (קלג) ואומר והיה המקום אשר יבחר ה' אלהיך מכל שבתיך וגנו' (דנ"ס יט' יד) , אם בן מה ת"ל . בכל סקים , לרבות נוב ושילה ונבעון , (קלד) מלמד שם המפורש אסור להאמר בנכולין , שנאמר אשר אזכיר את שמי , (קלה) ולא בנכולין . ר'א בן יעקב אומר בכל המקרים אשר אזכיר את שמי] מקום שאין אוחב אותו , וכן בתים בתי הכנסת ובתי מדרשות , שם אבואה אליך וברכתיך :

כב) ואם טובח אבניים תעשה לי . (קלו) ר' ישמעאל אומר כל זאת ואם שבתורה רשות חוץ בשלשה , ואם תקריב מנחת בכורים (ויקרא כ' יד) , ובתיב תקריב את מנחת בכוריך (פס) , (קלו) [ובן אם כסף תלוה את עמי וגנו' (סמות כב' כד) חובה , שנאמר העבש תעביטנו (דנ"ס ט' ח') , ובן אם טובח אבניים] חובה , שנאמר אבניים שלמות תבנה את טובח ה' אלהיך (פס כו') : תעשה לי לשמי : לא תבנה אתה נזית . אתה א' אתה בונה נזיות , אבל אתה בונה בהיכל , כל אלה אבניים יקרות [כמדות נזיות] מגורות במנרה טביה ומחוץ (מ"ט ז' ט') : נזיות . (קלח) גוזות שהונף עליהן ברזל , ומה אני טקיקים וטקבות והגרון כל כל בראול לא נשמע בבית בחנותו (פס ז' ז') , בית אין נשמע , אבל בחוין נשמע , (קלט) מתקנים היו מוחוץ וטכניות : כי חרבך הנפת עליה ותחלה . (קמ) טican היה ר' שמיעון בן אלעזר אומר הטובח נקרא להאריך ייטו של אדם , והברזל נברא ל慷慨 ייטו של אדם , אין דין שינוי המקצר על המאריך . רבנן בן זכאי אומר הרי הוא אומר אבניים שלמות תבנה (דנ"ס ז' ז') , שמטילות שלום , הטובח נברא להטיל שלום בין ישראל לאביהם שבשתים שטחכפרין עליו עונתו , ומה האבניים שאינן רואות ולא שומעות , אמר הכתוב לא תנוף עליהן ברזל , הטיל שלום בין איש לאשתו , בין איש לחביריו , בין עיר לעיר ; בין משפחה למשפחה , עאב"ז שלא תבואת פורענות , לך נאמר בקש שלום ורדפחו (הכלים זל טז) :

ג) ולא תעלת במעלות על טובח . (קמ"א) טican אמר עשה לבש לטובח : אשר לא תגלה ערותך עליו . (קמ"ב) וכי בלי מבנים היו הבהנים , והלא כתיב ועשה להם מבני בד לכוסותبشر ערוה (סמות כח' ז') , אלא שלא יפסיק פסיעה נפה , אלא יחלך עקב הצד נודל הצד עקב : עליו . עליו אי אתה פושע פסיעה נפה , אבל בהיכל מותר להפסיק ולהחלך בוריות , (קמ"ג) טican אמרו חכמים ומה אם אבניים של טובח שאין בהם תיות , אמר הכתוב שלא לנגן בהן מנהג בזיוון , חבירך שהוא נברא בצלם ובדמות עאב"ז שלא תגלה בו מנהג בזיוון : אשר לא תגלה ערותך עליו . (קמ"ד) ואלה המשפטים . למדנו שסנהדרין הצד הטובח היו . זכר לדבר , זיגס יואב אל אהל ה' ויוחוק בקרנות הטובח (מ"ט ב' כה) : ד"א לא תעלת במעלות על טובח . במעילות , וכן שעשה עוזיהו , שנאמר צא מן המקדש כי מעלה (ד"ג ב' יט) : אשד

ה ערות ותקוניים

חפלוות ולסתות . ט' מליחת וילוקט רמו ט' . (קלא) מין טהיפות יחיד . עי' מליחת וחנות פ' ג' ונכסת ז' ט' ג'. (קלב) זו ניתת גמיהה . מליחת וילוקט רמו ט' ועי' כוספה ל' ע' וצחות' מס ל' ס' א' וככיתו בס' מה כספרי וכוכ' פ' נס' על הכתוב כה תזכרו . (קלג) ותומר וטיש מקומות . וכן מונע ככ' פ' פלחרען וכי פ' נמקליה כתוב כי ה' נמקוט אהר ינחר ס' נחלה סנפיר . (קלד) מלמד ט' ט' קפסולות . מליחת וילוקט כס' וקס' ט' ע' ע' . (קלה) וכן נגונין . כוספה וכי נגונן ככ' פ' פלחרען וכי פ' . (קלו) ר' יטעהן . מליחת וילוקט רמו ט' , ורכ' ע' ע' . (קלו) וכן ה' כס' חלוה : כוספה כמו כס' נגונן ככ' פלחרען וכי ס' ג' , ושי' זמ McLיה וילוקט . (קלח) נזונות . מליחת ורכ' ע' ע' . (קלט) מתקניות פ'יו מנחות ומכניס . כוספה רצינו וליתן נמקליה ודניריו טבניות מנלה סוטה מיח פ' ס' ס' מתקן מנחות ומכניס . (קמ) מין כס' ר' פ' . עד ס' פ' קפסוק כו' נמקליה וילוקט ורכ' ע' ע' ותגונמל ס' פ' יטעו . (קמ"א) מין ה' מיליה פ'ה כה' . מליחת וילוקט . מיליה וטין נכט' כה' וחנות כ' ז' פ' . (קמ"ב) וכי גלע מכניות . מליחת וילוקט ורכ' ע' ע' . (קמ"ג) מין ה' מיליה חכמים . מליחת וט' ע' ע' ורכ' ע' ע' . (קמ"ד) וילג' מאחסנים . ר' ז' וט' ז' וילג' מאחסנים ודר' ס' מיליה . וכי' נמקליה

שמות ב יתרו :

פרשת משפטים

תורתם שנאו רע ואהבו טוב והצינו בשער משפט (א) אולי יהנן ה' צבאות שארית
יוסף (עמוס כ טו), ישתחבש שמו של מלך מלכי המלכים הקב"ה, שברא את
עולםו במשפט, וטעמיד יסדו של עולם, על המשפט, ובונן כטאו במשפט, וזהו
שופט הכל, ודין יהידי, (ב) כדרתנן אל תהיד דין יהידי, שאין דין יהידי אלא אחד,
שנאמר כי אלהים שופט הוא סלה (חכמים י ו), ובמשפט יעמיד ארץ, שנאמר מלך
במשפט יעמיד ארץ (מלכי כת' ל), וזכה את עבדיו לשפטות בצדק, שנאמר (ג) אהבו
את ה' כל ענוו ארץ אשר משפטו פועלו (עמיה ז ג) : שנאו רע ואהבו טוב והצינו
בשער משפט, מלמד שהשופט צדק נקרא טוב, והמעורשו נקרא רע, ואומר אמרת
ומשפט. שלום שפטו בשעריכם (וכליים ח טו), למדנו שהנביאים הזהירו את ישראל על
הדיינים, ובה"א הניד לך אדם מה טוב ומה ה' דורש ממק כי אם עשות משפט ואהבת
חסד (מיכס ז ח), וכל הנביאים לא הוסיפו ולא העדיפו ולא פיהם מן התורה אשר נתן
ה' אלהינו לנו על ידי משה רבינו, וכן חתימת הנביאים זכרו תורה משה עברי
(מלכי ג' כג), (ד) ובננד عشرת הדיברות הזהיר הקב"ה את ישראל על המשפטים,
עשרה לאוין לא תכירו פניהם (לכויות ה י), לא תגورو (פס), לא תעשו על (ויקלו יט טו),
לא תטה משפט (לכויות ט יט), לא תכיר פניהם (פס), לא תקח שחד (פס), לא תשא
פניך (ויקלו יט טו), לא תהדר פני גדול (פס), לא תטה משפט אביו נך (סמות כ' ז),
ודל לא תהדר ברייבו (פס ס' ג), לבך נסכמה פרשת משפטיים לדברות, ולפי שהזuir
הקב"ה למשה רבינו על המשפטיים, שנאמר ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם,
לפיכך כל הנביאים דברו על המשפטים והזהירו את ישראל, (ה) וכן ביהושפט אומר
(ו) ויאמר יהושפט לשופטיים ראו מה אתם עושים כי לא לאדם תשפטו (ו) כי לאלהים
ועתכם בדבר משפט (דילג יט ז) :

הערות ותקוניים